

Revista ECONOMICA

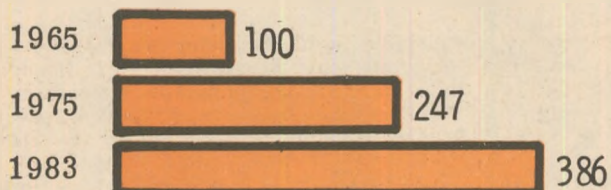
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE
SALA DE LECTURA

Coordonate ale dezvoltării economico-sociale

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL
- în procente -

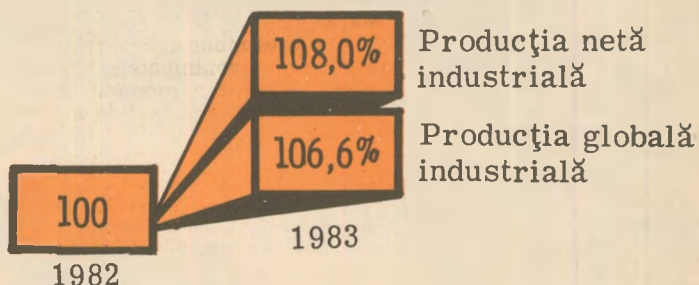

● În anul 1983, comparativ cu anul precedent, venitul național va crește cu 5,0%, devansând creșterea de 4,1% prevăzută pentru produsul social, ca urmare a reducerii cheltuielilor materiale.

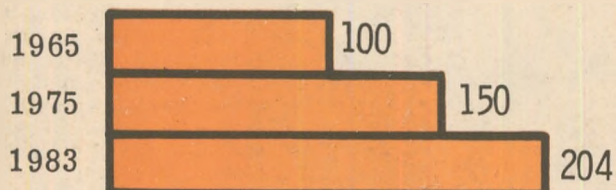
DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE
- în procente -

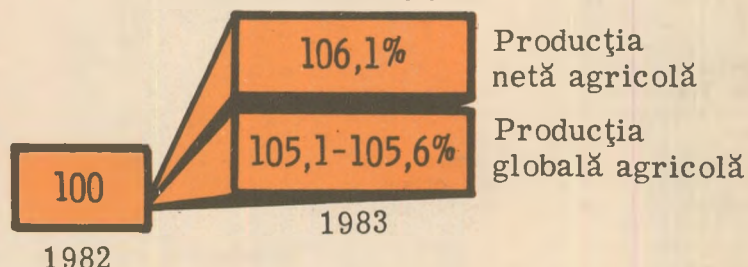
DEVANSAREA CREȘTERII PRODUCȚIEI GLOBALE DE CĂTRE PRODUCȚIA NETĂ INDUSTRIALĂ

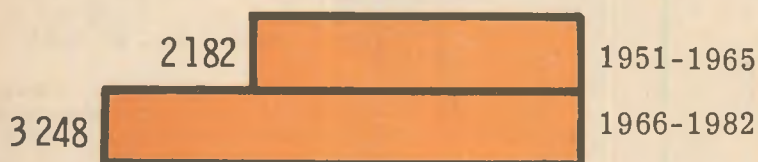
DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE
- în procente -

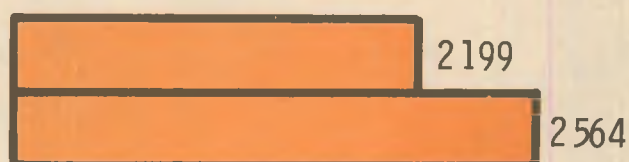
DEVANSAREA CREȘTERII PRODUCȚIEI GLOBALE DE CĂTRE PRODUCȚIA NETĂ AGRICOLĂ

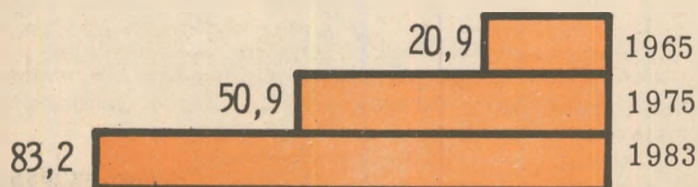
NOI LOCURI DE MUNCĂ CREATE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ
- mii locuri -

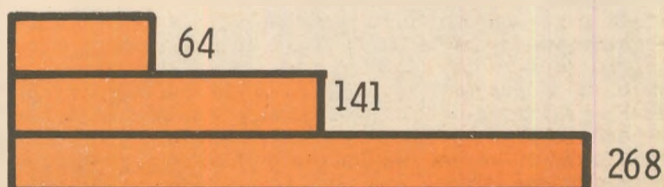
LOCUINȚE CONSTRUITE PENTRU POPULAȚIE
- mii locuințe -

CHELTUIELI SOCIAL-CULTURALE DE LA BUGETUL DE STAT
- miliarde lei -

VÎNZĂRILE DE MĂRFURI PRIN COMERȚUL SOCIALIST
- miliarde lei -
(prețurile fiecărui an)

ELOGIUL MUNCII CREATOARE

INTÎZ DE MAI, ziua solidarității celor ce muncesc, este sărbătorită în acest an sub semnul aniversării unor evenimente cu adinci implicații în devenirea mișcării muncitorești din țara noastră, a muncitorimii de pretutindeni. Cu nouă decenii în urmă, în 1893, lua ființă primul partid al clasei muncitoare din România — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România; acum o sută șazeci și cinci de ani se naștea cel care avea să exercite, prin opera și personalitatea sa, o inegalabilă influență asupra destinelor omenirii, cel care avea să înfrumusească conștiințele a milioane și milioane de proletari în lupta lor dreaptă pentru eliberare națională și socială, pentru comunism: Karl Marx.

Ca de fiecare dată, o aniversare presupune o întoarcere în timp, o necesară și obiectivă cîntărire a evenimentelor ce s-au succedat, a progreselor înregistrate de la un moment istoric la altul. Din acest punct de vedere rememorarea lucidă a locului, rolului și forței în continuă amplificare a mișcării muncitorești, a partidului clasei muncitoare va reliefa convergența tot mai pronunțată între destinele țării și aspirațiile clasei muncitoare. O asemenea retrospectivă va sublinia cu putere momentul de confluență în care cea mai înaintată forță socială — muncitorimea — și-a obținut prin luptă și jertfe dreptul legitim de a construi o societate potrivit aspirațiilor sale, o societate a egalității și dreptății; va reafirma adevărul, pe care îl cunoaștem și îl trăim cu toții, adevărul că de aproape patru decenii, în România, sărbătoarea Întîiului de mai, fiind sărbătoarea celor ce muncesc, a celor care se bucură pe deplin de roadele muncii lor, este sărbătoarea întregului popor.

Una dintre cele mai semnificative — dacă nu chiar cea mai importantă — mutație pe care a declanșat-o oriînduirea socialistă în registrul valorilor sociale o reprezintă situarea muncii ca o valoare cu caracter axiomatic. Prin muncă omul își îmbogățește universul material, prin muncă el se îmbogățește pe sine. Tocmai de aceea eliberarea muncii de exploatare apare, în concepția marxistă, drept principala condiție a progresului social și individual; tocmai a reda celor ce muncesc dreptul deplin asupra muncii lor apare ca un act fundamental nu numai sub aspectul echității sociale, dar în egală măsură din perspectiva descătușării principalelor forțe de creație și progres social.

Regăsim ideea autovalorificării muncii sociale ca o condiție a progresului general în societatea socialistă — evident în forme și cu determinări specifice — în concepția secretarului general al partidului privind necesitatea afirmării, în actuala etapă de dezvoltare economico-socială, a unei noi calități a muncii în toate sectoarele de activitate. Socialismul, a subliniat în numeroase rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a-și dovedi superioritatea în plan social trebuie să încorporeze, în toate componentele structurii sale, muncă de calitate, superioară, fertilă, creatoare. Dar, întrucît munca privită deopotrivă ca produs și valoare socială reprezintă una dintre cele mai dinamice sfere ale existenței umane, comprimarea distanței de la afirmarea de principiu a primatului elementului calitativ în evaluarea muncii la materializarea sa în planul practicii sociale curente presupune un continuu efort de aprofundare, de înțelegere, de adaptare.

Dacă ne ridicăm la un nivel mai înalt de generalizare decît cel strict individual, principiul „a munci mai bine, a presta o muncă de calitate” dobîndește, alături de încărcătura sa etică, dimensiuni noi. Calitatea muncii la nivel macrosocial este determinată, după cum o atestă numeroase cercetări, de factori cu o arie largă de cuprindere cum sînt nivelul de instrucție al populației, universul material și spiritual în care aceasta ființează, o structură judicios dimensionată a profesiunilor exercitate deopotrivă cu recunoașterea socială a statutului — niciodată încorsetat în forme rigide — asociate diferitelor tipuri de activități. Este limpede că la acest nivel — nivel care nu îl exclude, ci, dimpotrivă, se bazează pe cel individual — ridicarea calității muncii este similară, pe coordonatele sale majore, cu sporirea creativității sociale, cu potențarea capacității întregii națiuni de a înțelege și prefigura în mod independent viitorul.

Din această perspectivă România zilelor noastre este de zeci de ori mai bogată decît în urmă cu cîteva decenii. Diseminarea științei de carte la nivelul întregii populații, ridicarea gradului general de cultură, promovarea unui învățămînt de masă și a unui învățămînt de nivel mediu și superior de largă cuprindere, racordarea fermă și neîntreruptă la circuitul mondial de valori reprezintă pîrghii esențiale în materializarea politicii umaniste promovate de partidul nostru. Hotărîtoare pentru sporirea potențialului creativ al națiunii nu sînt însă numai reformele desfășurate în sfera educației și culturii. Prin politica de industrializare, practic întreaga noastră națiune a trăit o experiență colectivă cu adinci semnificații. Am deprins noi profesii, am dobîndit noi aptitudini, noi cunoștințe; mai mult chiar, universul industrial — și, treptat, cel urban — care a metamorfozat întreaga viață socială a oferit poporului nostru prilejul să-și dovedească potențialul creativ.

Hotărîtoare, credem, pentru această autentică efervescentă creatoare a fost și rămîne pe mai departe credința nestrămutată a partidului în forța creatoare și în originalitatea poporului nostru; convingerea întemeiată pe o îndelungată devenire istorică, potrivit căreia românii dispun alături de capacitatea de a asimila elementele de progres, cît și de resurse inepuizabile de inventivitate. Iar dacă ar fi să ne referim la creația științifică și tehnică proprie, care participă tot mai angajat și eficient la realizarea obiectivelor de dezvoltare stabilite de partid, am da un exemplu — din nenumăratele posibile — relevante pentru actualul profil al oamenilor muncii din țara noastră.

Apelul, cu scop de exemplificare, la activitatea de cercetare științifică se poate dovedi sugestiv și din alt punct de vedere. Prin similitudine, așa după cum procesul de asimilare a noului în această sferă particulară a activității sociale nu are un caracter rectiliniu, vîdînd adesea obstacole de diverse feluri, tot așa valorificarea potențialului creativ național nu se realizează instantaneu, de la sine. Intuim în acest proces cu profunde implicații pe termen lung aceleași structuri care imprimă vieții sociale în ansamblu un caracter dialectic, caracter care poate conduce, după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Conferința Națională a partidului la apariția unor dezechilibre, necorelări sau chiar contradicții, prevederea și înlăturarea acestora, reprezentînd un obiectiv permanent al politicii partidului nostru.

Viziunii realiste, științifice asupra progresului societății îi este proprie și ideea că valorificarea potențialului de creație al poporului — condiție de bază a impulsiei laturii calitative a muncii — nu este posibilă în absența unui cadru organizatoric și de conducere adecvat, supus el însuși unor neîntrerupte perfecționări. Iar structura acestui cadru este alcătuită, potrivit concepției promovate de partid, de secretarul său general, de principiile autoconducerii muncitorești, ale autogestivității economico-financiare.

În deplină concordanță cu esența socialismului, crearea unui larg cîmp de afirmare unităților productive, asigurarea pîrghiilor de acțiune și a unor competențe decizionale sporite sînt deschideri principiale menite să asigure valorificarea superioară, în folosul tuturor, a potențialului de creativitate al poporului. Totodată, cadrul perfecționat în care se desfășoară activitatea în economie, în celelalte sfere de activitate impune noi parametri de calitate a muncii desfășurate în întreprinderi. Ridicarea muncii la noi cote calitative implică, alături de o bună pregătire de specialitate, creșterea răspunderii, a competenței; presupune încorporarea gândirii economice în fiecare act, în fiecare activitate desfășurată. Tocmai de aceea, într-o țară în care poporul își prefigurează și realizează propriu viitor, așa cum este România socialistă, sărbătoarea de 1 mai reprezintă implicit un angajament spre autodepășire, o cînstire a ideii de muncă prin faptă, prin valorificarea sa superioară, calitativă.

Cristian POPESCU

O strategie dinamică la baza progresului economico-social al țării

REMARCABILELE realizări obținute de țara noastră în anii construcției socialiste, cu deosebire după Congresul al IX-lea la partidului, constituie cea mai elocventă dovadă a excepționalei însemnătăți a strategiei de dezvoltare economico-socială pe care Partidul Comunist Român a conceput-o într-o viziune științifică, unitară, de largă perspectivă istorică. Această strategie, această viziune poartă puternic amprenta strălucitei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu — secretarul general al partidului și președintele țării. În condițiile aprofundării cunoașterii acțiunii legilor și legităților obiective ale dezvoltării economico-sociale în socialism, a acțiunii acestor legi în condițiile istorice concrete ale României, partidul nostru, începând cu Congresul al IX-lea, a pus la baza modelului românesc de dezvoltare economico-socială o concepție originală, cu adevărat revoluționară, relevând cerința accentuării procesului de reproducție intensivă, a valorificării superioare a potențialului material și de resurse al țării, căi care asigură progresul societății, bunăstarea oamenilor muncii.

Efortul propriu, munca plină de abnegație și dăruire a tuturor cetățenilor, conceperea dialecticii dezvoltării societății socialiste ruptă de orice fel de prejudecăți, dogme sau modele unice de dezvoltare, transpunerea creatoare în practică a exigențelor legităților revoluției și construcției socialiste, dezvoltarea și afirmarea capacității economiei naționale de a se autodezvolta și autoregla în condiții de echilibru și eficiență, într-o lume a interdependențelor crescînde — iată doar cîteva din trăsăturile cele mai însemnate ale politicii de dezvoltare economico-socială a țării promovată de partid. În fapt, capacitatea de progres a economiei noastre a fost elocvent dovedită astăzi, în condițiile grele ale crizei mondiale de energie, de materii prime și materiale, ale crizei economice mondiale, criză care a lovit cu cea mai mare putere țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, provocînd dezechilibre grave în utilizarea factorilor de producție, cu consecințe negative asupra eficienței efortului de dezvoltare și asupra situației decalajelor economice și sociale din economia mondială. Deși nu a fost scutită de efectele negative ale acestei crize, economia românească s-a dezvoltat și se dezvoltă în mod susținut, prezentînd astăzi înfăptuiri remarcabile.

Creșterea producției materiale — factor hotărîtor

ÎN ANII construcției socialiste, și mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, s-au petrecut mutații de amploare în ce privește nivelul și structura de ramură și teritorială ale bazei tehnico-materiale, ale întregii economii. În condițiile alocării unei părți importante din venitul național pentru acumulare, strategia industrializării socialiste a țării s-a înfăptuit, cu deosebire după 1965, în concordanță cu exigențele pe care le impune făurirea unui complex economic național modern, echilibrat, capabil să asigure înzestrarea și reinzestrarea tuturor ramurilor cu un aparat de producție de înaltă tehnicitate și eficiență. Așa cum așăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „**Bacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate**”. Pe o asemenea bază a fost posibilă depășirea subdezvoltării, făurirea unei economii industrial-agrară, cu o industrie modernă armonios repartizată teritorial, aptă să rezolve cele mai complexe și dificile probleme ale producției de bunuri materiale, cu o agricultură socialistă în plin proces de dezvoltare și modernizare, cu un nivel de trai material și spiritual în continuă creștere pentru toți locuitorii patriei, fără deosebire de naționalitate.

Ca urmare a unei asemenea politici științifice, profund creatoare promovată cu clarviziune și cutezanță revoluționară de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, astăzi industria a devenit ramură conducătoare a economiei noastre naționale, capabilă să exercite un puternic efect pozitiv de antrenare, atît în structura de ramură, cît și în cea teritorială. Cu o contribuție de 63,8% la crearea produsului social și de 57,2% la crearea venitului național, deținînd 44,3% din totalul fondurilor fixe și 36,1% din totalul populației ocupate, industria constituie în prezent una din ramurile de bază ale economiei noastre naționale, care asigură 80% din necesarul de mașini și utilaje pe care îl necesită desfășurarea normală a procesului reproducției socialiste lărgite.

Este foarte important de subliniat că efectul pozitiv multiplu pe care industria noastră este capabilă să-l asigure în economia națională se datorește tocmai modului în care a fost concepută structura acesteia, mai ales în ultimii 18 ani. În acest răstimp ramurile și subramurile ei de vîrf, care absorb și propulsează cele mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii au format sistemul priorităților de optimizare a structurii întregii economii naționale.

Astfel, energia electrică și termică, metalurgia feroasă, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, chimia și-au sporit ponderea în structura producției industriale de la 23,7% în 1950 la 47,1% în 1965 și la peste 50% în 1981. Păstrînd în continuare aceeași strategie dinamică asupra industrializării socialiste, se apreciază că în noile condiții interne și internaționale create, echilibrul structural al economiei naționale și exigențele eficienței impun cu necesitate ca priorități obiectiv determinate pentru actualul deceniu lărgirea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energie, concomitent cu valorificarea superioară, intensivă a tuturor resurselor de muncă socială prin dezvoltarea și modernizarea ramurilor prelucrătoare, mici consumatoare și reducerea la strictul necesar a celor energo-intensive. Realitatea, viața demonstrează viziunea științifică cu privire la strategia industrializării socialiste nu ruptă de condițiile interne și internaționale, ci ca un mijloc fundamental pentru a realiza obiectivele dezvoltării noastre economico-sociale independente în condiții de echilibru și stabilitate economică.

Prin efectele multiple pe care le provoacă asupra celeilalte ramuri de bază a economiei noastre naționale — agricultura — ca și asupra altor ramuri, industrializarea socialistă s-a dovedit și se dovedește a fi singura soluție viabilă pentru înzestrarea muncii cu cele mai moderne mijloace ale producției. Ca urmare a unei asemenea politici, agricultura noastră este în prezent înzestrată cu peste 155 mii de tractoare fizice, față de numai 81 de mii în 1965 și de 13,7 mii în 1950. Creșterea gradului de înzestrare tehnică a agriculturii se reflectă în reducerea numărului de hectare suprafață arabilă ce revine la un tractor fizic la 63 față de 121 în 1965 și 684 în 1950. Mai trebuie subliniat că tractoarele și celelalte ma-

șini agricole sînt repartizate rațional în toate județele patriei, creîndu-se astfel condițiile reale pentru mecanizarea lucrărilor agricole, pentru executarea lor la timp și de bună calitate. Tot ca urmare a orientărilor menționate, agricultura românească utilizează în prezent o importantă cantitate de îngrășăminte chimice, aceasta crescînd de la 5,8 mii tone în 1950 la 266,4 mii tone în 1965 și la 1 083,1 mii tone în 1981. Pe un ha cantitatea de îngrășăminte chimice a crescut substanțial.

Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, accentuarea caracterului intensiv al acestei ramuri — pe fondul perfecționării relațiilor socialiste de producție, a mecanismului economic din această ramură de bază a economiei naționale — se reflectă în sporirea continuă a producției agricole, aceasta fiind în 1981 de 179,2 milioane lei, față de 68,6 milioane lei în 1970 și de 50 milioane de lei în 1950. În prezent, agricultura națională a reușit performanța de a produce 1 000 kg cereale pe locuitor, ceea ce reflectă capacitatea ei mereu în creștere, justețea liniei politice a partidului nostru de dezvoltare și modernizare continuă a bazei tehnico-materiale în acest sector de activitate.

Subliniind importanța echilibrului structural-dinamic al economiei, a modului în care se realizează optimizarea proporției dintre cele două ramuri de bază — industria și agricultura — secretarul general al partidului, atît la Congresul al XII-lea cit și la Conferința Națională din decembrie 1982, a demonstrat magistral necesitatea de a trece la îndeplinirea unei noi revoluții agrare. Prin amploarea și semnificațiile ei, noua revoluție agrară este un concept complex, care vizează transformări calitative în acțiunea tuturor factorilor de producție din această ramură de bază, în structura socială și sistematizarea teritorială a comunelor din țara noastră.

Calitatea și eficiența în centrul preocupărilor

PE BAZA unei asemenea strategii care s-a-conturat tot mai puternic și care se îmbogățește creator în raport de noile condiții interne și internaționale, România se prezintă astăzi cu o fizionomie modernă a structurii de ramură și teritoriale, aptă să utilizeze rațional și eficient resursele natural-materiale și umane din toate zonele și localitățile patriei. Expresia nemijlocită a făuririi unui complex economic național unitar, cu o structură tehnico-productivă modernă, se regăsește în sporirea venitului național, baza reală pentru accelerarea reproducției largite și pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al populației. Cîteva date sînt semnificative în acest sens. Față de un venit național pe locuitor de 2 170 lei în 1950, nivelul acestui indicator se ridică la 7 684 lei în 1965 și la peste 24 000 lei în 1981. Perioada ultimilor 18 ani înregistrează cel mai mare spor mediu anual de venit național, acesta fiind de 28,4 miliarde lei, față de 7,4 miliarde lei în perioada 1951—1965, ceea ce înseamnă o creștere de peste 3,8 ori mai mare.

În condițiile respective a sporit puterea economică a fiecărui procent din ritmul de creștere a venitului național, ceea ce demonstrează capacitate economiei noastre de a asigura o eficiență

tot mai mare efortului de dezvoltare care se depune. Astfel, în perioada 1966—1980 sporul mediu anual de venit național la un procent din ritmul său mediu anual de creștere a fost de 2,781 miliarde lei, față de 0,747 miliarde lei în primele trei cincinale ale construcției socialiste, ceea ce pune în lumină o mărire a puterii economice a unui procent de creștere de peste 3,7 ori. O asemenea strategie de optimizare a dezvoltării forțelor productive ale societății are geneza în modul în care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează pentru a asigura, în condițiile noastre concrete, acumularea și eficiența acesteia. Consecvența cu care se transpune în practică o asemenea strategie se reflectă și în actualul cincinal, la sfîrșitul căruia ponderea cheltuielilor materiale în produsul social se va reduce la 55%, România realizînd un venit național în 1985 de peste 900 miliarde lei. În actualul cincinal, sporul mediu anual al venitului național se estimează a fi de peste 78 miliarde de lei.

Să mai notăm în acest cadru că, urmare a creșterii numărului de noi locuri de muncă și a gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii, precum și datorită măsurilor de sporire a eficienței cu care sînt repartizate și utilizate resursele de muncă socială, s-au pus bazele creșterii în mult mai mare măsură a aportului factorilor intensivi în dezvoltarea economiei. Pe măsură ce a sporit și sporește potențialul tehnico-productiv al economiei, eficiența cu care se utilizează baza tehnico-materială capătă o importanță din ce în ce mai mare. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază cu consecvență necesitatea de a sporii producția fizică în toate unitățile economice, în primul rînd pe baza utilizării mai eficiente a tuturor capacităților de producție. În același timp, acțiunea hotărîită în direcția creșterii productivității muncii și reducerii cheltuielilor materiale de producție constituie elementul hotărîtor al trecerii la prioritatea acțiunii factorilor intensivi, calitativi, de eficiență și competitivitate în întreaga dezvoltare economic-socială. Bazele reale pentru îndeplinirea unei asemenea strategii s-au pus treptat, pe măsura creșterii gradului de tehnicitate și de pregătire profesională a forței de muncă, a perfecționării mecanismului de funcționare a economiei naționale. În condițiile prezente, sînt așezați pe principii economice toți factorii dezvoltării intensive, ceea ce constituie o premisă esențială pentru îndeplinirea acțiunii lor.

Anvergura socială a dezvoltării

AVÎND drept țel suprem ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, îmbunătățirea calității vieții întregului popor, politica partidului nostru se caracterizează printr-o interdependență dinamică între nivelul dezvoltării economice și gradul de satisfacere a necesităților populației. În cadrul acestei interdependențe, așa cum arăta secretarul general al partidului, trebuie să avem în vedere că nu se poate consuma mai mult decît se produce, că nu se poate consuma tot ceea ce se produce, că pentru a mări continuu ni-

velul de trai trebuie, mai întîi, să realizăm o creștere reală, fizică a venitului național.

Roadele unei asemenea politici sînt evidente. Pe măsură ce a crescut venitul național, s-au creat condițiile pentru a sporii veniturile tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate. Să notăm, de exemplu, că în perioada 1950—1981, retribuția reală a personalului muncitor a crescut de peste 4,2 ori, iar veniturile totale reale ale populației au crescut de peste 6,5 ori. Pe o asemenea bază și ca urmare a sporirii producției de bunuri de consum și de servicii, vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist au crescut continuu. Perioada de după Congresul al IX-lea al partidului se caracterizează prin cele mai mari sporuri ale desfacerilor de mărfuri. Astfel, numai în deceniul 1970—1980 sporul vînzărilor de mărfuri a fost de peste 119 miliarde de lei.

Asistăm, în aceste condiții, la creșterea continuă a consumului mediu anual pe locuitor la principalele produse, proces care contribuie esențialmente la realizarea unui consum rațional, pe baze științifice al populației. Față de anul 1965, cele mai mari creșteri sau îndeplinit la ouă de 2,35 ori, la carne și produse din carne de 2,27 de ori, la zahăr și produse din zahăr de 1,6 ori etc. Creșteri spectaculoase s-au înregistrat la bunurile de folosință îndelungată. Astfel, dinamica înzestrării populației cu bunuri de folosință îndelungată, la 1 000 locuitori, a înregistrat o creștere de 27 ori la autoturisme, de 769 de ori la frigidere, de 745 ori la televizoare, 4,84 de ori la mașini de spălat rufe, de 4,49 de ori la aspiratoare de praf etc. Să notăm, totodată, amplificarea cheltuielilor social-culturale de la bugetul de stat pe un locuitor. Față de 1965, nivelul cheltuielilor social-culturale de la bugetul statului au crescut în 1981 de 3,55 ori. Să reținem de asemenea, îmbunătățirea substanțială a condițiilor de locuit ale oamenilor muncii. Numai în perioada 1966—1980, numărul apartamentelor date în folosință a fost de peste 1,6 milioane. Desigur, finalitatea socială a dezvoltării României socialiste este mult mai amplă. Să mai amintim eforturile pe care partidul și statul nostru le fac pentru dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, pentru ocrotirea sănătății, ceea ce ne poate oferi o imagine mai cuprinzătoare a efectelor de amploare ale dezvoltării forțelor productive ale societății asupra nivelului de trai și calității vieții oamenilor.

Astăzi, cînd România este angajată cu toate forțele să depășească dificultățile create de criza economică mondială, să sporească calitatea și eficiența în întreaga activitate, trecerea la un nou stadiu de dezvoltare a economiei pe baza asigurării priorității factorilor intensivi constituie calea sigură pentru ridicarea la un nivel superior a calității vieții întregului popor. „Privind în perspectivă — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă, de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară. Pe această bază se vor asigura dezvoltarea forțelor de producție, progresul general al societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului“.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

Dezvoltarea puternică a tuturor județelor — temelia egalității în fapt a cetățenilor patriei

O COMPONENTĂ esențială a strategiei partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie creșterea puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, într-o concepție unitară, de largă perspectivă, în scopul realizării unui echilibru în profil teritorial, care să asigure tuturor cetățenilor patriei, indiferent de județul sau localitatea în care trăiesc, de naționalitate, garantarea reală a egalității în drept și fapt. Expresie a concepției avansate, umaniste promovate de partid, în Programul P.C.R. se arată că o direcție principală în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism o reprezintă „**amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, asigurând dezvoltarea proporțională a tuturor județelor și regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor**”.

De altfel, însuși principiul călăuzitor al întregii acțiuni de reorganizare administrativ-teritorială a țării din 1968, de ridicare economică a județelor mai puțin dezvoltate, de sistematizare a teritoriului și dezvoltare a localităților urbane și rurale — acțiune de anvergură socială al cărei inițiator a fost secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — l-a constituit asigurarea unor condiții de viață egale — și în continuu progres — pentru toți cetățenii țării, în spiritul principiilor eticii și echității proprii ordinii noastre. „**Merită subliniată și în acest cadru — arăta secretarul general al partidului în cuvântarea rostită la Sedința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană — puternica dezvoltare a forțelor de producție în toate județele patriei, ca rezultat al politicii științifice a partidului nostru de amplasare rațională a industriei, agriculturii și a altor sectoare economice și sociale, pe întreg teritoriul patriei, în vederea asigurării condițiilor necesare dezvoltării tuturor zonelor țării, ridicării tuturor oamenilor muncii la o viață nouă, demnă, înfloritoare**”.

Partidul nostru a situat la temelia realizării egalității și echității socialiste principiul — confirmat pe deplin în viață — potrivit căruia elementul central al acestei strategii umaniste îl constituie egalitatea economică. Ca urmare a acestei concepții, în anii construcției socialiste și îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., pe baza îmbinării criteriilor de eficiență economică cu

cele de eficiență socială, de ridicare a județelor și zonelor țării mai slab dezvoltate s-au obținut, prin munca întregului popor condus de partid, remarcabile realizări în îmbunătățirea amplasării teritoriale a forțelor de producție. Astfel, prin dezvoltarea industriei, a agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale în profil teritorial, prin crearea unei infrastructuri corespunzătoare, prin îmbogățirea și diversificarea dotărilor edilitar-gospodărești, a celor de pe tărâm social-cultural, numeroase zone și județe ale țării — moștenind o structură economico-socială înapoiată — au cunoscut progrese notabile în dezvoltarea economico-socială.

O structură economică echilibrată

FACTORUL propulsor al acestui vast program de ridicare la o nouă viață a tuturor zonelor și localităților țării — într-o concepție ce îmbină armonios dezvoltarea la nivel de ramură, departamental și teritorial — l-a constituit industrializarea socialistă, amplasarea noilor obiective industriale în mod rațional pe întreg cuprinsul țării. Astfel, pe fondul creșterii generale a volumului investițiilor din întreaga economie națională — în anul 1981 de 5 ori comparativ cu anul 1965 — investițiile dintr-o serie de județe menținute de regimul burghezo-nașionesc într-o stare de înapoiere economico-socială au sporit, în cei 16 ani, cu mult peste media pe țară: în județul Sălaj — de aproape 22 ori, în Covasna — de aproape 14 ori, în Satu Mare — de 6,9 ori, în Harghita — de 6,2 ori. În același sens se poate arăta că dacă în anul 1950, industria, națională se găsea amplasată în proporție de circa 60 la sută în Capitală și în alte șapte județe (Arad, Brașov, Cluj, Caraș-Severin, Hunedoara, Prahova și Timiș), ceea ce punea în evidență o puternică stare de dezechilibru (celelalte județe ale țării, în care locuiau peste 72 la sută din totalul populației, deținând la indicatorii: fondurile fixe, producția industrială și numărul de personal, o proporție de circa 40 la sută), în prezent, practic, nu există județ pe harta patriei care să nu aibă o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei anual (tabelul nr. 1).

Creșterea producției industriale în ritmuri înalte în județele mai puțin

dezvoltate — numeroase dintre aceste județe fiind locuite deopotrivă de români ca și de cetățeni aparținând naționalităților conlocuitoare — a declanșat mutații innoitoare, radicale în geografia economică a patriei. Astfel, în timp ce ritmul mediu anual de creștere a producției industriale la nivelul întregii țări a fost, în deceniul 1971 — 1980, de 11,2 la sută, în județul Bistrița-Năsăud acest indicator s-a ridicat la 18,1 la sută, în Buzău la 17,4 la sută, în Covasna la 16,9 la sută, în Dimbovița la 15,3 la sută, în Harghita la 13,8 la sută, în Olt la 19 la sută, în Satu Mare la 13,6 la sută, în Sălaj la 21 la sută, în Teleorman la 14,7 la sută, în Vaslui la 16,4 la sută etc.

Politica de amplasare judicioasă a forțelor de producție în teritoriu, promovată cu consecvență de partid, a avut drept principiu călăuzitor nu numai o distribuție proporțională a unităților economice pe județe și localități, ci în egală măsură imprimarea unui

Tabelul nr. 1

Dinamica producției globale industriale a județelor în perioada 1965—1980

	Numărul județelor	
	1965	1980
Pînă la 2 miliarde lei	15	—
2,1 — 4 miliarde lei	13	—
4,1 — 10 miliarde lei	9	10
10,1 — 15 miliarde lei	3	6
15,1 — 25 miliarde lei	—	13
peste 25 miliarde lei	1	12

caracter complex și echilibrat economic fiecărui județ. În acest spirit, alături de industrie au fost dezvoltate puternic agricultura, construcțiile, transporturile, serviciile. Aplicarea consecventă a acestor principii de dezvoltare este demonstrată de adoptarea, la cel de al XII-lea Congres al partidului, a unui nou indicator, mai complex: realizarea unei producții globale anuale, în fiecare județ, de 70 000 lei pe locuitor, dintre care 50 000 în industrie, 10 000 în agricultură și 10 000 lei în alte activități. Iar justetea acestei viziuni se reliefează puternic în condițiile aplicării principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale.

Astfel, pe baza politicii agrare a P.C.R. s-a asigurat creșterea continuă a producției agricole în toate județele țării.

rii. Ca și în domeniul industrial, în perioada 1966—1980 se constată tendința de reducere a decalajelor economice dintre județe și în ce privește nivelul producției agricole (tabelul nr. 2). Ramură de bază a economiei, agricultura românească a cunoscut, în perioada ultimelor trei cincinale, o repartizare teritorială în funcție de condițiile pedoclimatice specifice fiecărei zone și județ ale țării, precum și determinate de nevoia socială de produse vegetale și animale. În prezent se urmărește ca, în cadrul Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, fiecare județ să-și asigure, în principal din resurse proprii și prin schimb cu alte județe, întregul necesar de produse agroalimentare vegetale și animale, precum și sporirea contribuției unităților teritorial-administrative la formarea fondului central de produse agricole.

Tabelul nr. 2

Dinamica producției globale agricole a județelor în perioada 1966—1980

	Numărul județelor	
	1966—1970	1976—1980
Până la 1,5 miliarde lei	21	1
1,6 — 2,5 miliarde lei	13	15
2,6 — 3,5 miliarde lei	6	11
3,6 — 4,0 miliarde lei	1	4
peste 4 miliarde lei	—	10

În cadrul politicii partidului de înfăptuire în actuala etapă a unei profunde revoluții agrare se urmărește dezvoltarea optimă a unei agriculturi intensive și multilaterale de mare randament, în fiecare județ și comună, prin zonarea judicioasă a culturilor, amplasarea lor teritorială rațională și cât mai eficientă, zootehnia urmînd să dețină o pondere principală în marea majoritate a județelor și zonelor agricole. Concomitent cu repartizarea teritorială a principalelor ramuri ale producției materiale s-au dezvoltat, în profil teritorial, rețeaua prestărilor de servicii către populație, producția de construcții de locuințe precum și baza materială a vieții social-culturale în toate județele și localitățile țării. Astfel, în ultimii 18 ani au fost date în funcțiune noi unități comerciale și de alimentație publică, în toate orașele și comunele. De asemenea s-au extins zonele turistice, stațiunile balneoclimaterice.

Repere ale creșterii bunăstării

DEZVOLTAREA industriei, a agriculturii, a celorlalte ramuri productive, precum și a activităților social-culturale pe întreg teritoriul țării, crearea în perioada 1950—1980 a peste 5 milioane locuri de muncă au determinat importante modificări în gradul de ocupare și în structura forței de muncă. O mare parte din noile locuri de muncă, create îndeosebi în anii 1966—1980, au

revenit județelor mai puțin dezvoltate în trecut și care au cunoscut ritmuri mai accentuate de dezvoltare industrială cum sînt: Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Covasna, Dimbovița, Gorj, Olt, Sălaj, Vaslui, Vâlcea. La finele anului 1980, populația ocupată în ramurile neagricole era preponderentă în 27 de județe. În ce privește gradul de ocupare exprimat prin numărul de personal muncitor la 1 000 locuitori, situația față de 1965 este radical îmbunătățită. Astfel, dacă în 1965 revenea la 1 000 locuitori un personal muncitor de 226 persoane, în 1980 numărul personalului muncitor la 1 000 se ridică la 331. Numărul personalului muncitor a crescut cu deosebire în zonele și județele mai puțin dezvoltate în trecut depășind cu mult creșterea medie pe țară. Numai în cincinalul 1976—1980 acest indicator de ocupare a forței de muncă s-a ridicat de la 179 la 249 în județul Bistrița-Năsăud, de la 200 la 265 în județul Buzău, de la 276 la 325 în județul Covasna, de la 238 la 306 în județul Iași, de la 202 la 241 în județul Olt, de la 169 la 241 în județul Sălaj, de la 178 la 217 în județul Teleorman, de la 186 la 226 în județul Vrancea.

Creșterea potențialului economic al tuturor județelor țării, precum și a gradului de ocupare al populației s-a repercutat direct în creșterea veniturilor oamenilor muncii, a consumului acestora și în genere a bunăstării lor materiale și spirituale. Astfel, dacă luăm doar un singur indicator, acela al numărului de mărfuri vîndute pe locuitor într-un an, constatăm că dacă în 1965, în 21 județe acesta era pînă la 3 000 lei și numai în trei județe de peste 5 000 lei, în 1980 în 40 de județe ale țării volumul desfacerilor de mărfuri pe locuitor depășea 5 000 lei. Și la acest indicator creșterile mai mari decît media pe țară le-au înregistrat județele slab dezvoltate în trecut.

Politica profund umanistă promovată de partidul nostru se reflectă în amplul program de construcții de locuințe ce a avut loc în țara noastră în anii edificării socialismului. După cum este cunoscut, în perioada 1950—1980 au fost construite în țara noastră circa 4,6 milioane locuințe, ceea ce înseamnă că aproximativ 70 la sută din populația țării beneficiază de locuințe noi. De remarcat este faptul că ritmul construcțiilor de locuințe într-o serie de județe slab dezvoltate înainte de 1944 a fost superior mediei pe țară. Astfel, dacă în anul 1980, față de 1976, numărul de apartamente date în folosință pe ansamblul țării a sporit cu peste 41 la sută, creșterea numărului de apartamente date în funcțiune în cincinalul trecut a fost de 105 la sută în județul Covasna, de aproape 70 la sută în județul Harghita, de 55 la sută în județul Satu Mare; creșteri mai mari decît media pe țară s-au înregistrat în această privință și în județele Alba, Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Călărași, Suceava, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vrancea.

În ce privește investițiile cu destinație social-culturală, al căror volum pe

țară a fost în cincinalul 1976—1980 cu 89,8 la sută mai mare decît în perioada 1966—1970, se constată o îmbunătățire a repartizării acestora pe teritoriu. În acest sens sînt semnificative creșterile superioare, cu mult peste media pe țară, a acestor investiții în județele ce au fost înainte mai slab dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, creșterea investițiilor cu destinația social-culturală, în ultimele două cincinale, a fost în județele: Călărași — 452,8 la sută, Covasna — 325 la sută, Dimbovița — 237,5 la sută, Botoșani — 224,5 la sută, Vrancea — 198,8 la sută, Alba — 193,3 la sută, Sălaj — 191,6 la sută, Tulcea — 180,8 la sută, Harghita 176,7 la sută, Gorj — 158,3 la sută, Olt — 155,1 a sută, Bistrița-Năsăud — 143,4 la sută Vaslui — 127,2 la sută, Satu Mare — 103,6 la sută. Aceste creșteri substanțiale ale investițiilor pentru dotări social-culturale în județele amintite s-au concretizat în extinderea rețelei de asistență medicală și ocrotire a sănătății, a unităților școlare, a așezămintelor culturale în genere, în lărgirea bazei materiale a sportului și educației fizice. De relevant este, de asemenea, faptul că în privința centrelor universitare acestea au crescut de la 4 în 1938, la 19; în prezent, în afara Capitalei, în 18 județe funcționează institute de învățămînt superior — cu 134 facultăți și 173 941 studenți.

Traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R. din decembrie 1982, a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 reprezintă o etapă nouă, calitativ superioară în dezvoltarea armonioasă, echilibrată și eficientă a tuturor județelor și zonelor țării, în apropierea acestora în ce privește nivelul producției globale pe locuitor și folosirea resurselor materiale și de muncă cu eficiență sporită, în vederea ridicării gradului general de civilizație al tuturor cetățenilor de pe întreg cuprinsul patriei. În acest scop, politica economică a partidului urmărește realizarea în cadrul fiecărui județ a unui raport optim între dezvoltarea industriei și agriculturii, construcțiilor, transporturilor, prestărilor de servicii și celelalte ramuri și activități social-culturale, conturarea profilului economic al județelor, încadrarea organică a acestora în ansamblul economiei naționale, proporțional și multilateral dezvoltate. Transpunerea în viață a acestor prevederi, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al partidului, „va accelera procesul dispariției deosebirilor între oraș și sat, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trăinic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor“.

Gavril HORJĂ

BUNURI DE CONSUM DE CALITATE, CU COSTURI REDUSE

Lina CIOBANU
ministru industriei ușoare

INDUSTRIA UȘOARĂ, ramură cu o veche tradiție în țara noastră, a cunoscut în anii construcției socialismului o dezvoltare continuă, ajungând ca în prezent să se caracterizeze printr-un înalt nivel de dotare tehnică și grad avansat de mecanizare și automatizare a producției și a muncii și cu o gamă diversificată de produse de calitate superioară, la nivelul cerințelor în continuă creștere ale cumpărătorilor din țară și beneficiarilor externi. La aceasta au contribuit măsurile luate pentru crearea unei puternice baze tehnico-materiale de resurse materiale naturale și înlocuitoare, a unei industrii constructoare de mașini capabile să realizeze o gamă largă de mașini și utilaje tehnologice, a unei rețele proprii de școlarizare și ridicare a nivelului de calificare a tuturor categoriilor de personal muncitor, precum și a unui număr mare de unități și institute de cercetare și proiectare, cuprinzând toate sectoarele de activitate specifice.

Pentru a exemplifica drumul parcurs de industria ușoară în anii construcției socialismului, subliniem faptul că producția industrială specifică a crescut în 1982 față de 1950 de peste 31 ori, cu un ritm mediu anual de 11,4%, ceea ce a făcut ca producția din anul 1950 să fie realizată în anul trecut numai în 10 zile. Creșteri importante s-au obținut în această perioadă la toate produsele fizice, printre care la: țesături tip bumbac de 6,4 ori, țesături tip lână 11,3 ori, țesături tip mătase 16,7 ori, țesături subțiri și groase de in-cinopă 26,5 ori, tricotaje 26,5 ori, încălțăminte total 10,9 ori, iar la confecții de 16,2 ori față de anul 1955. Realizări deosebite au fost obținute și pe linia lărgirii gamei sortimentale, numărul de articole, modele, contexturi ajungând în anul 1983 la 165 000, față de 9 000 în 1950.

Datorită acestor realizări, industria ușoară ocupă în cadrul economiei naționale, locul întâi la valoarea producției nete și la numărul de personal muncitor, locul doi la livrările către fondul pieței și locul trei la exportul total, inclusiv la exportul pe relația devize convertibile. În același timp, modificările intervenite în structură au condus la adaptarea în mai mare măsură a producției industriei ușoare la cerințele tot mai diversificate ale beneficiarilor interni și externi, la realizarea unor produse pe structuri și clase de calitate, diversificate, încadrate în linia și tendințele modei din țara noastră și de pe plan mondial. Poziția de ramură fruntașă pe care o ocupă industria ușoară pe economia națională se datorește și importanțelor fonduri

de investiții ce i-au fost alocate și, în mod deosebit, după cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, precum și ca urmare a prețioaselor indicații și sprijinului permanent acordat de către conducerea de partid și de stat, personal de secretarul general al partidului.

Se poate afirma cu deplină temei faptul că industria ușoară, menită în principal să contribuie în mod direct la creșterea nivelului de trai al poporului, se constituie în prezent ca încă una din nenumăratele înfăptuiri care poartă amprenta decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, fapt cunoscut și apreciat de către toți oamenii muncii din acest sector industrial, de întregul popor și pentru care, dînd expresie sentimentelor de devotament, de înaltă prețuire și recunoștință, îi adresăm și cu această ocazie, din adîncul inimii, cele mai vii mulțumiri. În același timp, doresc să adresez mulțumiri tovarășei academician dr. ing. Elena Ceaușescu, eminent militant al partidului, strălucit om de știință pe arena internațională pentru sprijinul permanent și substanțial acordat industriei ușoare pe linia dezvoltării activității de creație, de cercetare științifică și aplicare în producție a progresului tehnic.

În prezent, colectivele de oameni ai muncii din industria ușoară sînt mobilizate și acționează pentru îndeplinirea planului pe 1983, cel de al treilea an al cincinalului calității și eficienței, a sarcinilor care le revin din hotărârile Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din decembrie 1982, precum și din ultimele indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul diferitelor analize de lucru efectuate privind, îndeosebi, ridicarea calitativă și modernizarea produselor, diversificarea sortimentelor. Pornind de la aceste considerente ne propunem în cele ce urmează să prezentăm principalele preocupări care stau în fața industriei ușoare în această perioadă și care constituie în același timp orientări prioritare și pentru anii 1984-1985.

Reducerea greutății produselor = calitate și economii

UNUL DIN OBIECTIVELE prioritare care stau în fața industriei ușoare

il constituie **reducerea greutății produselor**, prin diminuarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, în condițiile menținerii nivelului calitativ al acestora. Aceasta pentru a contribui la alinierea produselor noastre la nivelul realizărilor existente în țările cu o industrie ușoară avansată, cît și pentru îmbunătățirea gradului de purtabilitate la cumpărători. Ca urmare a măsurilor întreprinse am reușit să găsim soluții corespunzătoare pentru atingerea în acest an a nivelurilor normelor de consum prevăzute în planul cincinal pentru 1985, iar la unele produse chiar din trim. IV.1982. Prin aceasta s-au obținut importante economii de materii prime și materiale, combustibil și energie, care la produsele destinate fondului pieței reprezintă în 1983, față de prevederile din planul cincinal, peste 25% la materiile prime textile și peste 37% la pieci. Totodată, prin continuarea analizelor, am găsit noi soluții și pentru reducerea normelor de consum aprobate prin planul pe anul în curs și care reprezintă pe total industria ușoară o economie de peste 26 mii tone diverse materii prime și materiale.

Fără îndoială, nivelul realizărilor în acest domeniu este rezultatul nemijlocit al eforturilor din unitățile de producție și cercetare pentru reducerea consumurilor în general, a celor exagerate în special, pentru găsirea unor noi soluții tehnico-organizatorice în acest domeniu de activitate. Principalele căi prin care s-a acționat și se acționează în continuare pentru reducerea consumurilor sînt:

- reproiectarea țesăturilor și tricotelurilor, prin utilizarea de fire cu finete mai mare, a încălțăminte prin reducerea grosimii tălpilor și a semifabricatelor de fețe etc.;

- realizarea unor articole de confecții, tricotaje și încălțăminte din „pieșe mici” obținute din materiale refolosibile;

- diminuarea intensității vopsirilor, a gradului de acoperire a produselor imprimate, reducerea ponderii produselor colorate din total producție;

- recuperarea și recircularea unor substanțe utile din flotele de vopsire și din apele reziduale (sodă caustică, agenți de albire, acid clorhidric, crom);

- diminuarea pierderilor tehnologice și netehnologice prin ridicarea nivelului de calificare și întărirea disciplinei tehnologice pe toate fazele de fabricație;

- perfecționarea tehnologiilor existente și introducerea de tehnologii noi care să asigure reducerea consumurilor materiale;

— reproiectarea cuptoarelor pentru îmbunătățirea randamentelor termice și a sistemelor de recuperare a căldurii.

Pe baza acestor măsuri se prevede realizarea, în acest an, a greutății medii la principalele produse ale industriei ușoare, așa cum rezultă din datele tabelului. Pentru crearea condițiilor de realizare a greutăților menționate, numai în trimestrul I 1983 au fost create un număr de 27 300 sortimente, articole, desene și poziții coloristice cu consumuri reduse, din care 15 900 au și fost introduse în fabricație. Dintre acestea rețin, în special, atenția contexturile și imprimeurile pentru sezonul de primăvară-vară, a căror caracteristică de noutate o constituie nu numai desenul ci și însuși firul din care sînt realizate. Alături de ele tricotațele cunosc, de asemenea, o înprospătare sub aspect coloristic și finețe, precum și o sporire a calității, în ciuda reducerii consumului de resurse pe unitatea de produs.

De asemenea, în aceeași perioadă au fost asimilate și introduse în fabricație un număr de 81 noi materiale și 150 noi bunuri de consum. Prin noile materiale realizate s-a obținut în trim. I a.c. o reducere a consumului de com-

Greutatea medie a principalelor produse ale industriei ușoare în anul 1983

Denumirea produselor	Greutatea medie
Țesături tip bumbac pentru încălțăminte	123 gr/mp
Țesături subțiri în-cînepă pentru îmbrăcăminte	210 gr/mp
Țesături tip mătase pentru îmbrăcăminte	87 gr/mp
Țesături tip lînă pentru îmbrăcăminte	208 gr/mp
Tricotațe tip bumbac	185,5 gr/buc.
Tricotațe tip lînă	208 gr/buc.
Încălțăminte	15,38 dm ² /per 6,5 per./mp

bustibil de 6 000 tcc, de 2 000 MWh energie electrică, precum și un spor de beneficiu de 190 mil. lei.

Măsurile stabilite pe linia reducerii greutății produselor și a consumurilor de materii prime și materiale au condus și vor conduce în continuare și la realizarea planului și a sarcinii suplimentare de scădere a costurilor de producție. În conformitate cu Programul de reducere suplimentară a costurilor totale și materiale, aprobat de Conferința Națională a P.C.R., industria ușoară trebuie să realizeze peste prevederile planului pe acest an o sarcină suplimentară de reducere a costurilor totale la 1 000 lei producție marfă de 7,4 lei, din care la costurile materiale de 5,5 lei. În trimestrul I a.c., planul de reducere a costurilor de producție a fost nu numai realizat dar s-a obținut o economie suplimentară de 15,7 lei, la costurile totale și de 16,4 lei la costurile materiale.

Pentru încadrarea în sarcinile ce ne revin pe această linie, trebuie să menționem sprijinul furnizorilor noștri de

materii prime, de a ne livra cantitățile contractate, pe total, în structura prevăzută și la termen. În mod deosebit apreciez înțelegerea Ministerului Industriei Chimice, pentru îmbunătățirea calității fibrelor și firelor, precum și pentru diversificarea gamei sortimentale a acestora.

Creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor

CREȘTEREA GRADULUI de valorificare a materiilor prime și materialelor de bază constituie un alt obiectiv care stă în fața industriei ușoare. Numai în acest an trebuie să se obțină, față de 1982, o creștere a gradului de valorificare de peste 14% calculat la producția netă și de aproape 10% calculat la producția marfă. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv atenția a fost îndreptată îndeosebi spre asimilarea și promovarea de tehnologii ca de exemplu: tehnologia de realizare de țesături din fibre de efect obținute prin filare și răsucire; tehnologia de realizare de țesături tip mătase brodate pentru îmbrăcăminte; tehnologia de producere a firelor din materiale refolosibile albe pe sistemul de filare cu rotor; tehnologia de prelucrare a fibrelor de in prin procedeul ruperii controlate; tehnologia de fabricare a pieilor sintetice pe suport textil flaușat; tehnologia de valorificare a pieilor de bovine grele ca piei subțiri, cu față naturală pentru încălțăminte; tehnologia de realizare a încălțămintei în sistem tubular; tehnologia de realizare în cuptor vană a articolelor din cristal etc.

Noile tehnologii introduse în procesele de fabricație asigură condițiile necesare inovării permanente a produselor, în pas cu progresul tehnicii, cu moda, cu evoluția preferințelor pieței, paralel cu reducerea greutății acestora și sporirea caracterului de portabilitate la cumpărător.

În cadrul acțiunii de creștere a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor de bază se înscrie și utilizarea în mai mare măsură și cu eficiență ridicată a materialelor refolosibile. În anul curent, de exemplu, gradul de valorificare a materialelor refolosibile trebuie să crească, față de 1982, cu 20% la materialele textile, cu 7% la cioburile de sticlă etc. În vederea prelucrării materialelor refolosibile, este prevăzută realizarea, în perioada 1982—1985, a unui număr de 61 obiective de investiții, din care 41 în industria textilă, 13 în industria pielăriei, încălțămintei, cauciucului, maseilor plastice și 7 în industria sticlei și porțelanului.

Pentru crearea condițiilor de valorificare a importanțelor cantități de materiale refolosibile textile au fost elaborate și aplicate în practică, în trimestrul I a.c., un număr mare de noi tehnologii (tehnologia de realizare de noi game de fire și articole din fire cardate cu conținut ridicat de materiale refolosibile etc.).

În prezent, specialiștii și cercetătorii caută noi soluții și căi de înlocuire

în mai mare măsură, acolo unde este posibil, a materiei prime originale, adusă din import, cu materiale indigene și materiale refolosibile aflate la îndemână chiar în unitățile noastre.

Măsurile luate pe linia creșterii gradului de valorificare sînt strîns legate de cele privind ridicarea calității produselor industriei ușoare care constituie, așa cum se cunoaște, obiectivul central al activității noastre și totodată un important indicator al eficienței economice. Trebuie să arătăm că, în acest domeniu, cu toate eforturile depuse pînă în prezent, au existat și mai există încă unele situații cînd, pe filiera proceselor tehnologice, mai scapă unele produse necorespunzătoare din punct de vedere al caracteristicilor tehnico-funcționale. Este de datorია noastră, a celor ce muncim în această ramură, să acționăm cu mai mult spirit de răspundere, cu mai multă competență profesională, pentru organizarea de așa natură a proceselor de fabricație, încît să nu mai întîlnim cazuri de pierderi tehnologice, de refuzuri de calitate, de produse cu caracteristici inferioare celor solicitate de beneficiari.

Alături de problemele menționate, în atenția colectivelor de oameni ai muncii din industria ușoară stau și alte obiective, vizînd realizarea exemplară a producției pentru export și creșterea gradului de valorificare a acestora, sporirea continuă a productivității muncii, ridicarea nivelului de calificare și perfecționare a tuturor categoriilor de personal muncitor, îmbunătățirea organizării producției și a muncii și altele. Eforturile tuturor colectivelor întreprinderilor noastre sînt îndreptate în mod deosebit, în prezent, spre realizarea planului de export, care cunoaște o creștere față de 1982 de 7,6%, pe relația CTS și de peste 85% pe relația DC. Pentru aceasta, în conformitate cu programul de măsuri aprobat de conducerea superioară de partid și de stat, acționăm pe linia intensificării ritmului de contractare pe diferite piețe, de extindere a participării la licitații, târguri și expoziții, precum și pentru lărgirea rețelei proprii de desfacere. În același timp, am prevăzut specializarea unor întreprinderi și secții în producția de export, care să permită o mai bună organizare a producției, îmbunătățirea calității, și, în final, o eficiență economică sporită a activității noastre.

Am prezentat doar cîteva din preocupările și problemele care stau în fața industriei ușoare în acest an și în continuare. Conștienți de sarcinile pe care le avem, oamenii muncii din industria ușoară sînt mobilizați și acționează pentru realizarea exemplară a prevederilor de plan, pentru diversificarea în continuare a gamei produselor, în concordanță cu cerințele beneficiarilor noștri, pentru sporirea eficienței întregii activități. Rezultatele obținute pînă în prezent le închinăm aproplatei aniversări a zilei de 1 Mai, ziua internațională a oamenilor muncii, cu convingerea că prin aceasta vom contribui la mai buna aprovizionare a populației, la ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Economia agroindustrială integrată și valorificarea complexă a resurselor ruralului

EVOLUȚIA procesului complex al dezvoltării și modernizării agriculturii socialiste din țara noastră a fost influențată într-o mare măsură de factori exteriori ramurii — care se găsesc în sectoarele neagricole: industrie, transport, comerț și chiar în alte sfere de activități social-umane — dar mai cu seamă de factori interiori, care emană din însuși acest proces de modernizare. Folosind în politica economică ambele grupe de factori, partidul a imprimat agriculturii un ritm dinamic, caracteristic întregului complex al economiei naționale. Drept urmare, agricultura a cunoscut o dezvoltare continuă, al cărei ritm manifestă tendințe evidente de a se apropia de cel din industrie. În 1983, spre exemplu, producția netă a industriei urmează să marcheze o creștere cu 8%, iar cea a agriculturii cu 6,1% față de anul trecut.

Dezvoltarea rapidă a agriculturii va continua și în viitor, pe coordonatele conceptului noii revoluții agrare, formulat de gândirea clarvăzătoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ea se va realiza într-o formă complexă, în care progresul fiecărei ramuri agricole va fi stimulat de transformările sociale, de progresul tehnic; va avea loc un amplu proces de adâncire a diviziunii sociale a muncii, care va intensifica foarte mult relațiile de schimb dintre ramuri și unități; agricultura se va integra treptat cu ramurile neagricole și îngoșebi cu industria alimentară, formînd **economia agroindustrială integrată**, a cărei caracteristică fundamentală constă în creșterea gradului de specializare a producției, în desprinderea din agricultură a unor activități și preluarea lor de către ramurile conexe ale, din amonte și din aval. Producția de alimente încetează, așadar, a fi aproape exclusiv rezultatul muncii agricultorilor; într-o măsură tot mai mare, ea devine și rezultatul eforturilor depuse de lucrătorii din ramurile care furnizează mijloace de producție pentru agricultură și de cei din industriile alimentare. Aceste industrii, transformînd produsele agricole brute perisabile, fie în alimente proaspete (lapte imbuteliat, carne preambalată etc.), fie în produse cu o lungă durată de conservare (zahăr, ulei, conserve), răspund mai bine nevoilor consumatorilor care, atrași în mobilitatea accentuată a vieții moderne, și-au schimbat mult tradițiile alimentare.

FLUXURILE de mărfuri dintre diferitele sectoare ale agriculturii, dintre agricultură și ramurile neagricole, ca și celelalte raporturi economice, care cunosc o dezvoltare accentuată în perioada integrării agriculturii și formării economiei agroindustriale, atrag după sine **crearea unor structuri organizatorice corespunzătoare noilor condiții**. Diversificarea producției și intensificarea proceselor integratoare în condițiile existenței consiliilor agroindustriale impun crearea unor **structuri economice adecvate**, precum și stabilirea unor relații funcționale, echitabile între compartimentele consiliului agroindustrial și alte structuri organizatorice. Totodată, apare necesitatea organizării unor structuri economice la nivelul fiecărui județ, care să asigure prelucrarea eficientă a produselor agroalimentare, utilizarea rațională a mijloacelor de transport și a altor resurse de producție. Structurile cu o organizare accentuat departamentală, divizate pe ramuri și sectoare social-economice, sau chiar în cadrul unor sectoare, nu mai corespund actualului nivel al dezvoltării economiei agroindustriale, întrucît nu oferă un cadru adecvat pentru industrializarea complexă a produselor; ele duc totodată la transportul pe distanțe mari al produselor brute, mărese costurile și consumurile energetice pentru realizarea fiecărei tone de alimente.

Structurile de organizare adecvate economiei agroindustriale urmează să ofere posibilitatea **folosirii integrale a tuturor factorilor de producție**. Elemente cum sînt terenul, apa, fondurile materiale de producție, forța de muncă și altele ar fi utilizate cu eficiență economică ridicată, indiferent de unitatea în care se află sau de forma de proprietate de care aparțin, ele apărînd în acest mod drept factori entropici ai dezvoltării. În acest sens, **prelucrarea tuturor produselor agricole cît mai aproape de locul de producere și transportarea către consumator numai a produsului finit**, evitarea transporturilor de furaje pe distanțe mari, **amplasarea în localitățile rurale a unităților**

industriale care prelucrează produsele agricole și dimensionarea lor după principiile unei eficiențe economico-sociale reale apar ca alternative noi în organizarea producției agroalimentare. Crearea noilor structuri economice și de prelucrare a produselor va avea ca un principal criteriu de formare **reducerea consumului de energie pe unitatea de produs**. O asemenea evoluție este cu atît mai necesară, cu cît modul în care s-a realizat modernizarea agriculturii românești în ultimele decenii a avut ca o consecință nedorită micșorarea coeficientului de conversiune (de la 13,5 în anul 1950, la 1,75 în 1980) și creșterea consumului de energie pentru obținerea unei tone de produse alimentare.

Structura pe care o întrevădem creează cadrul adecvat atît pentru instaurarea unui sistem nou de relații în producerea, prelucrarea și valorificarea produselor agricole, cît și pentru formarea unor întreprinderi integrate. Dacă în cadrul sistemului agroalimentar a avut loc ani de-a rîndul un proces de specializare pe ramuri, astăzi acest sistem evoluează spre un proces de „sinteză”, de unire a tuturor activităților în forme de organizare integrate. În acest sens, au fost create și se consolidează consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Ca viitoare structuri de producție, ele stimulează considerabil creșterea producției agricole și a eficienței ei economice.

ÎN CONDIȚIILE dezvoltării specializate a agriculturii au fost concepute procese tehnologice cu grad mare de specialitate, adesea simplificate, care nu utilizează complet resursele vegetale și animale și nu țin seama de lanțul de corelații și interrelații de producție specifice circuitului natural al materiei și energiei. În domeniul creșterii animalelor s-au creat complexe a căror dimensiune depășește uneori limita optimă, iar în sectorul vegetal s-au ignorat adesea multiplele relații, specifice mediului ecologic, între diferite specii de plante și între acestea și mediu. S-a ajuns la situația în care cu cît producția într-o fermă este mai specializată, cu atît crește mai mult consumul de substanțe chimice, care grevează costurile și poluează apa și solul. De asemenea, cu cît un complex de creștere a animalelor este mai mare, cu atît cresc consumurile energetice și cantitățile de reziduuri și deșeurii poluante.

Se impune să găsim noi alternative de promovare a progresului tehnic în agricultură, în scopul înlăturării efectelor negative menționate. O direcție esențială spre care putem orienta dezvoltarea agroindustrială o constituie adoptarea unor **procese circulare active**, cu ajutorul cărora să se realizeze valorificarea integrală a produselor agricole — materii prime, produse secundare și energie — în cadrul unor fluxuri tehnologice care să elimine deșeurile și reziduurile. Noile procese tehnologice vor schimba esențial atît factorii tehnici cît și cei economici, vor folosi mai bine condițiile materiale și sociale ale producției și vor asigura reducerea la minimum a poluării.

Organizarea și amplasarea unor unități bazate pe procese circulare comportă rezolvarea unei multitudini de probleme conceptuale, tehnice și economice, ca și găsirea unor soluții care să corespundă cerințelor extrem de diverse și particulare ale fiecărei zone și localități; ea presupune ca la nivelul județelor și al economiei naționale să fie coordonate unitar acțiunile, lăsînd în același timp un cîmp larg de acțiune și inițiativă pentru consiliile unice agroindustriale și pentru fiecare unitate agricolă de stat și cooperatistă.

PENTRU A EVIDENȚIA efectele economice favorabile rezultate în urma prelucrării în cadrul consiliilor unice agroindustriale a unei părți însemnate din producția agricolă, am analizat posibilitățile de introducere a proceselor circulare active în mai multe zone. Aceste analize au reliefat că **prelucrarea locală a produselor agricole generează multiple efecte economice pozitive și asigură, în final, o creștere substanțială a eficienței economice a activităților desfășurate în mediul rural**. Pentru exemplificare ne vom referi la situația Consiliului unic agroindustrial **Movileni**, din județul Iași, unde circuitul produselor și al mijloacelor necesare desfășurării proceselor de muncă, în forma actuală de organizare a industrializării și valorificării produse-

lor agricole, se realizează utilizând toate categoriile de mijloace de transport, cu cheltuieli care, evaluate după nivelul anului 1982, însumează (exclusiv furajele) 5,3 milioane de lei (tabelul) datorită distanțelor mari. La aceasta se mai adaugă transportul produselor secundare rezultate din prelucrare, care la nivelul aceluiași an însumează cheltuieli de aproximativ 475 mii de lei.

Prin organizarea prelucrării produselor agricole pe baza unor procese circulare active, numai costurile de transport s-ar reduce cu o sumă care depășește 1,5 milioane de lei pe întreg consiliul (ceea ce reprezintă o economie de 72 la sută), datorită atât micșorării distanței de transport și reducerii volumului de muncă pentru încărcarea și descărcarea repetată a produselor, cât și înlăturării unor transporturi inutile. În plus, organizarea unor unități complexe de prelucrare a produselor în mediul rural ar determina micșorarea costurilor prin diminuarea consumurilor de materiale, combustibil, metal, furaje etc. Se poate realiza și o autoaprovizionare cu energie a unităților de industrializare a produselor agricole, înlocuind total sau parțial cu biogaz combustibilii convenționali. Totodată, este previzibilă o creștere substanțială a productivității muncii în toate sectoarele de activitate agroindustrială de pe raza consiliului.

Amplasarea în mediul rural a unor obiective integrate are și importante **efecte sociale**. Prin prelucrarea superioară a produselor în consiliul agroindustrial Movileni, spre exemplu, s-ar crea peste 200 locuri de muncă numai în faza inițială, iar pe parcurs, acest număr poate crește până la 800, ceea ce ar duce la o folosire rațională a forței de muncă, prin aplatizarea vîrfurilor sezoniere în utilizarea timpului de muncă al locuitorilor din fiecare localitate. Va apare astfel noua categorie de **muncitori agroindustriali** care, numeric și ca însemnătate, va crește mult în anii următori. Sporirea sensibilă, pe această cale, a nivelului veniturilor populației din mediul rural va atenua considerabil — în unele situații până la anulare — fluxul migrator de la sat spre oraș.

Costul transportului la C.U.A.S.C. Movileni în diferite variante de prelucrare a principalelor produse agricole *)

Produsul	Dist. medie de transp. (km) în varianta :		Chelt. de transp. (mii lei) în varianta :		Diferența
	existentă	proiectată	existentă	proiectată	
Cereale	25	6	1339	228	1111
Floarea soarelui	25	5	97	13	84
Leguminoase boabe	35	6	94	14	80
Sfeclă de zahăr	30	10	2260	226	2034
Cartofi	25	5	299	51	248
Legume și pepeni	30	4	441	58	383
Fruite și struguri	25	7	193	45	148
Lapte	30	5	263	44	219
Carne	25	5	262	52	210
Ouă	30	2	60	4	56
TOTAL :	—	—	5303	735	4573

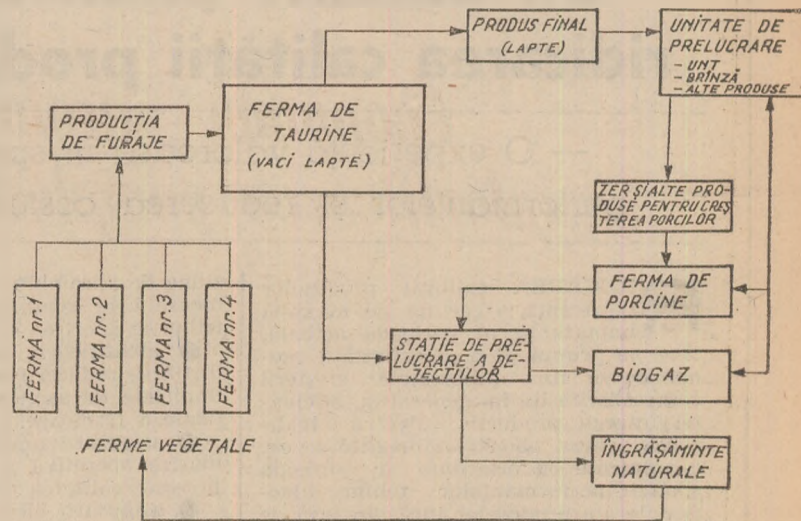
*) Calculele au fost făcute la nivelul producțiilor din anul 1982 — Pentru diversele categorii de furaje, varianta proiectată păstrează distanțele de transport (8—20 km) existente.

Organizarea proceselor de producție pe bază circuitelor active poate îmbrăca forme multiple. Pentru consiliul agroindustrial Movileni considerăm posibilă de realizat, în următorii ani, prelucrarea produselor agricole în cadrul unor procese integrate după schema prezentată mai jos (fluxurile tehnologice și circulația materiei, în procesul circular ilustrat în aceasta, se referă în mod specific la creșterea vacilor pentru lapte, dar principiul este valabil și pentru alte specii de animale și poate fi adaptat pentru unele procese de producție din sectorul vegetal).

Astfel, după unele calcule estimative efectuate în consiliul agroindustrial Movileni rezultă că numai **micșorarea distanței de transport a sfeclei de zahăr în medie cu aproximativ 70 km față de cea actuală, prin amplasarea unei unități de prelucrare de mică capacitate, în interiorul zonei, ar asigura o economie anuală la cheltuielile de transport și manipulare de circa 2 milioane de lei**. Menționăm că pe distanțe de 10—15 km, transportul sfeclei de zahăr s-ar putea efectua și cu atoleaje (cu cai și boi). În același timp, utilizarea în întregime ca furaje a resturilor și produselor secundare de la prelucrarea sfeclei ar favoriza dezvoltarea creșterii animalelor, a unor activități conexe acestora și prosperitatea generală a zonei.

PRELUCRAREA produselor agricole în unități integrate, pe baza unor procese circulare active, în cadrul consiliilor unice agroindustriale se conturează ca o formă de economie a viitorului, prin care anumite metode utilizate deja în producția in-

Fluxurile tehnologice și circulația materiilor într-un proces de producție integrat

dustrială se resfrîng și asupra producției agricole, conferindu-i **mai multă stabilitate, o mai înaltă intensivitate și o eficiență economică superioară**. Unitățile integrate oferă un cadru corespunzător corelării raționale a creșterii producției agricole cu dimensiunile capacităților de prelucrare. Procesul agroindustrial apare în acest mod ca o **activitate continuă**, unele resurse ce apar cu ocazia prelucrării produselor agricole putînd fi folosite direct pentru sporirea producției vegetale și animale (cum este cazul utilizării reziduurilor industriale în furajarea animalelor). Interesul pentru promovarea progresului tehnic capătă o sferă atotcuprinzătoare, vizînd atât producția agricolă, cât și prelucrarea ei. Acest lucru apare cu atât mai necesar, cu cît procesele circulare active impun anumite condiții privind volumul, calitatea, ritmicitatea și alte cerințe ale producției agricole, care nu pot fi dobîndite decît prin modificarea radicală a actualelor tehnologii liniare, utilizate în agricultură.

Întregul complex de probleme viitoare ale ruralului nu mai pot fi rezolvate în termeni tradiționali, cu optica din trecut, cu vechile metode și instrumente. Dezvoltarea specializată, opțiune care cu un deceniu în urmă părea ideală în creșterea economică, poate ajunge cu ușurință în situația unui handicap al progresului. În căutarea soluțiilor la astfel de probleme nu trebuie să uităm că pînă la industrializare, economia s-a dezvoltat într-un cerc închis, continuu reînnoibil. Îngrășămintele naturale, reziduurile și deșeurile rămîneau în pămînt, ca să îmbogățească noul ciclu de producție; procesele economice și de producție apăreau ca niște circuite permanente autoreglabile, resursele de producție se regenerau, iar noțiunea de poluare nu avea conținut. Odată cu tipul de industrializare specializat, aceste circuite au fost în marea lor majoritate deschise, iar sistemele de autoreglare paralizate. (Marile concentrări de efective în zootehnie de pildă, pun probleme deosebite în ce privește nu numai aprovizionarea cu furaje, energie, apă ș.a., ci și utilizarea îngrășămintelor naturale, care, din substanțe fertilizante de mare valoare, devin mari surse de poluare). Toate acestea ne îndeamnă spre căutarea unor tehnologii adecvate, unor noi soluții de dezvoltare a agriculturii, între care preluarea produselor agricole în unități integrate ocupă un loc prioritar.

Deosebit de complexe vor fi efectele sociale globale. Prin crearea unor unități integrate de prelucrare a produselor în fiecare microzonă se va crea un nou echilibru în dezvoltarea economică, socială și culturală a așezărilor rurale; se va modifica rapid infrastructura fiecărei localități, ceea ce, la rîndul său, va acționa ca un puternic stimul asupra dezvoltării economice, culturale și demografice a ruralului.

Noile structuri pe care le propunem, ca elemente ale viitoarei economii agroindustriale, nu înseamnă revenirea la economie naturală caracterizată printr-un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, ci au ca obiectiv o dezvoltare care să asimileze cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii și să le folosească pentru obținerea unei eficiențe economice și sociale superioare.

prof. dr. C. SECRIERU
conf. dr. N. DAVIDEANU

Facultatea de științe economice Iași

Un obiectiv prioritar — ridicarea calității produselor

— O experiență valoroasă în sporirea
performanțelor și reducerea costurilor —

RIDICAREA calității produselor reprezintă o cerință de maximă importanță în perioada actuală, când pe primul plan al activității economice se află problemele creșterii competitivității, în general a eficienței întregii producții. Pentru realizarea acestui obiectiv eforturile se cer concentrate cu prioritate în direcția sporirii performanțelor tehnico-funcționale ale produselor încă din fază de proiect, a folosirii unor tehnici, metode și sisteme de lucru care să permită obținerea unor produse de calitate superioară în condițiile satisfacerii exigențelor impuse de imperatiile creșterii productivității și reducerii costurilor.

Întreprinderea „Tractorul”-Brașov este o unitate reprezentativă, de frunte, a industriei moderne românești, o marcă de prestigiu, care a cunoscut renunțarea calității tractoarelor fabricate în România pe toate meridianele globului. Acest adevărat complex industrial are în producție o gamă puternic diversificată de sorturi de tractoare, cu performanțe la și peste nivelul unor producători de renume de pe mapamond, bine apreciate și premiate la numeroase târguri și expoziții internaționale. Din fabricația anului 1983, de pildă, tractoarele de 65 CP sînt foarte mult solicitate pe piețele externe datorită modernizărilor constructive și tehnologice care le conferă competitivitate înaltă, de care se bucură de altfel și tipurile din clasa 45—70 CP. Noutatea acestora o reprezintă însă tractoarele de înaltă performanță de 85—100 CP, dotate cu motoare diesel cu 6 cilindri verticali în linie, cu injecție directă, consum redus de motorină și randamente înalte.

Aprecieri că prezintă un larg interes pentru toți specialiștii, prezentarea*) experienței acumulate în unitatea brașoveană în implementarea unui instrument foarte eficient de sporire a performanțelor produselor, care asigură concomitent posibilitatea reducerii substanțiale a costurilor de fabricație. Este vorba de aplicarea „gestiunii calității produselor”, conform căreia, printr-o sporire relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate, se înregistrează reduceri ale costurilor cu identificarea defecțiunilor și diminuări considerabile a costurilor datorate lipsei de calitate în așa fel încît, pe ansamblu, cheltuielile totale cu calitatea se reduc față de cele din etapa precedentă, în condițiile sporirii sensibile a performanțelor tehnico-funcționale ale produselor.

● Obiective-efecte

INTEGRAT sistemului de conducere al întreprinderii „Tractorul”, subsistemul de gestiune a calității produselor acționează în vederea:

● cunoașterii detaliate, într-o vi-

ziune de ansamblu, a principalelor elemente care condiționează și pot contribui la sporirea calității tractoarelor:

● identificării, evaluării, urmăririi, dirijării, reducerii principalelor costuri implicate de asigurarea calității planificate a tractoarelor;

● asigurării unui instrument de urmărire operativă a sarcinilor de plan privind calitatea produselor unității;

● asigurării elementelor economice și organizatorice esențiale pentru adoptarea fundamentată a deciziilor privind îmbunătățirea calității tractoarelor, într-o abordare previzională a dezvoltării întreprinderii;

● realizării unui subsistem informatic care să reunească principalele elemente informaționale referitoare la urmărirea și dirijarea calității tractoarelor;

● creșterii eficienței activității întreprinderii prin ridicarea nivelului calitativ al produselor în contextul realizării cerințelor noului mecanism economico-financiar.

● Etape și acțiuni

ÎN CADRUL întreprinderii, problema studierii gestiunii calității produselor în vederea aplicării ei cu maximum de eficiență reprezintă o preocupare de mai mulți ani de zile. **Principalele etape și acțiuni** ale implementării subsistemului de gestiune a calității au fost următoarele:

1 Etapa pregătitoare, ale cărei obiective au constat din sensibilizarea factorilor de decizie, însușirea sistemului de către personalul implicat nemijlocit, crearea condițiilor (materiale și umane) necesare funcționării sistemului. Personalul întreprinderii implicat în această etapă a fost diferențiat în funcție de obiective. Astfel, în vederea sensibilizării personalului de decizie, a fost antrenată conducerea întreprinderii, șefii serviciilor C.T.C. și tehnic, conducerea centrului de calcul, șefii secțiilor de producție, șefii serviciilor aprovizionare, desfacere, contabilitate, organizarea producției și a muncii etc.

Modalitățile de realizare a obiectivelor acestei etape au fost diferențiate și ele pe trei planuri: ● prezentarea sistemului din punct de vedere al scopului, componentelor, modului de funcționare, eficienței; ● cunoașterea caracteristicilor și a modului de funcționare a sistemului atît prin studiul materialelor prezentate pe parcursul proiectării sistemului, cît și prin organizarea unui seminar special, diferențiat pentru cei care culeg și cei care interpretează datele; ● constituirea grupei de gestiune a calității prin redistribuire de atribuții și degrevarea parțială de soluționarea sarcinilor curente a unui număr de 4 persoane din serviciul tehnic, C.T.C., centrul de calcul, contabilitate.

2 Etapa de implementare propriu-zisă, în care s-a urmărit corelarea structurii organizatorice cu cerințele sistemului de gestiune a calității și experimentarea funcționării sistemului de gestiune a calității. Pentru aceasta, eforturile au fost concentrate spre actualizarea conținutului posturilor personale implicate în funcționarea sistemului, a relațiilor organizaționale și a circuitelor informaționale din cadrul întreprinderii potrivit cerințelor sistemului de gestiune a calității produselor și, respectiv, culegerea, prelucrarea, analiza informațiilor finale, evaluarea modului de funcționare a sistemului, efectuarea corelațiilor necesitate de buna funcționare a acestuia.

3 Etapa finală de asigurare a exploatareii curente a sistemului de gestiune a calității produselor, al cărei început a fost marcat în urmă cu aproximativ cinci luni.

● Rezultate

FUNCȚIONAREA EXPERIMENTALĂ a sistemului, precum și exploatarea sa curentă, s-au soldat cu multiple efecte (cuantificabile și necuantificabile). Efectele economice au rezultat în primul rînd ca urmare a elaborării și implementării deciziilor din fișele operative ale creșterii calității la nivelul secțiilor.

Acțiunile cele mai frecvente au avut în vedere: respectarea obligativității pentru ingineri, tehnicieni, maeștri de a explica amănunțit muncitorilor elementele cuprinse în documentația tehnică a reperelor cu un grad ridicat de complexitate sau care implică tehnologii noi, performante (cu indicarea reperelor care se evidențiază prin ponderea mare deținută în valoarea rebuturilor fiecărei secții în parte); ● îmbunătățirea programării producției pe utilaje, astfel încît să se folosească întotdeauna tipurile de utilaje prevăzute în documentația tehnică. De o deosebită atenție s-au bucurat problemele asigurării și utilizării cu eficiență superioară a forței de muncă prin: ● perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor care efectuează reglajele utilajelor, prin organizarea de reglaje demonstrative însoțite de explicații efectuate de cei mai buni reglajeri ai secției atunci cînd se trece la repere noi, modificate sau modernizate; ● încadrarea cu personal muncitor cu categorii de calificare superioare (de la III în sus) a locurilor de muncă la care se prelucrează repere la care se înregistrează procente ridicate de rebut; ● acordarea de premii pentru reducerea rebuturilor în limita unui fond de 1—2% din valoarea totală a reducerii rebuturilor comparativ cu anul precedent sau față de economia calculată la procentul minim admis. **Asemenea acțiuni**, specifice fiecărei secții în parte, au adus economii anuale nete din reducerea valorii rebuturilor de 2.2 mii lei la secția T38, de 718 mii lei la secția T39, de 225 mii lei la secția T40, de 361 mii lei la secția T48 etc. La nivelul întreprinderii „Tractorul”-Brașov aplicarea deciziilor conținute în programul anual de creștere a calității produselor se soldază cu o economie netă de 11 200 mii lei.

*) Autorii — O. NICOLESCU, V. NECȘOIU, G. CAPRĂRESCU, C. RADU, A. POPA, I. CIOCHINA — sînt specialiști din cadrul Centralei industriale de tractoare Brașov și Academiei de studii economice București

Foarte importante de menționat însă sînt și multiplele **efecte necuantificabile**, dintre care se cer menționate: creșterea operativității în obținerea informațiilor și adoptarea deciziilor, asigurarea unei baze informaționale superioare — atît din punct de vedere analitic cît și sintetic — privind calitatea produselor, punerea la dispoziția factorilor de conducere de la nivelul secțiilor, compartimentelor și întreprinderii a unui ansamblu de variante decizionale elaborate pe baza luării în considerare a principalelor cauze care pot afecta nivelul calitativ al produselor.

● Componente

REALIZAREA obiectivelor menționate ridică necesitatea creării cadrului adecvat — structural, informațional, decizional.

Componenta structural-organizatorică se regăsește la nivelul întreprinderii „Tractorul” prin grupul de gestiune a calității produselor care este constituit și funcționează potrivit metodei conducerii prin proiect. Grupul, alcătuit din 4—5 persoane cu profesii diferite (pentru a acoperi complexitatea și diversitatea problemelor) care trebuie degrevate de orice alte sarcini, este subordonat în mod direct conducătorului unității și are atribuții specifice, decurgînd din obiective, menționate în regulamentul de organizare și funcționare al unității și, respectiv, operate în fișele posturilor.

Componenta informațional-decizională este alcătuită din intrările în sistem sub forma informațiilor ce privesc starea și evoluția principalilor factori de influență ai calității tractoarelor cum ar fi: mașinile și utilajele, forța de muncă, materiile prime, materialele, semifabricatele aprovizionate, organizarea producției etc. și din ieșirile din sistem sub forma fișelor operative a deciziilor de creștere a calității pe secții, programelor anuale de creștere a calității produselor, bugetului previzional, bilanțului calității.

Componenta informatică care se bazează, în principal pe 5 fișiere cu date permanente specializate pe indicatori (FD—IND), produse (FD—PROD), defecte (FD—DEF), cheltuieli (FD—CH) și repere (FD—REP). Cu ajutorul a 50 de programe sînt furnizate 14 situații — cu periodicitate lunară, anuală sau la cerere — privind principalele aspecte implicate. De subliniat că subsistemul informatic a fost conceput și realizat în comun de Centrul de calcul al întreprinderii „Tractorul” și colectivul de la A.S.E. fiind strîns legat de alte implicații realizate în cadrul unității.

● Funcții

GESTIUNEA CALITĂȚII cumulează în cadrul întreprinderii un ansamblu de funcții de maximă importanță.

În primul rînd exercită **funcția de previzionare** a calității tractoarelor prin care contribuie la stabilirea producției unității în profil calitativ, ținînd cont atît de cerințele beneficiarilor, cît și de posibilitățile de realizare de care aceasta dispune, de locul unității în cadrul economiei naționale, de strategia sa de dezvoltare. Această funcție se realizează de către conducerea unității cu ajutorul aparatului funcțional de specialitate prin adoptarea anumitor decizii strategice și tactice pe baza informațiilor cuprinse în planul național de

dezvoltare a economiei naționale, în studiile de prognoză referitoare la dezvoltarea ramurii din care face parte unitatea, în studiile de marketing, în acest proces sînt implicate compartimentele: plan-dezvoltare, ateliere de proiectare, tehnic, cercetări și proiectări și întreprinderea de comerț exterior „Autotractor” ce servesc centrala. Funcția de previzionare a calității tractoarelor se concretizează în elaborarea secțiunilor de plan privind îmbunătățirea calității produselor și producția fabricată cuprinse în planurile cincinale și anuale ale întreprinderii, în programul anual de creștere a calității produselor.

Funcțiile de organizare și coordonare a acțiunilor de asigurare a nivelului calitativ previzional al tractoarelor au în vedere și aplicarea unui ansamblu de acțiuni referitoare la activitățile de concepție tehnică, organizare, personal, fabricație, aprovizionare, desfacere, transport-ambalare, service s.a. Deciziile sînt cuprinse în fișele operative de creștere a calității produselor, parțial reunite în planuri și programe speciale concepute pentru creșterea calității producției și parțial integrate în planurile și programele de lucru concepute și aplicate în mod obișnuit de compartimentele întreprinderii.

Funcția de control — evaluare implică două categorii de acțiuni: a) **cu caracter constatativ**, de determinare a nivelului calitativ al pieselor, subsansamblor și tractoarelor fabricate și de comparare cu nivelurile previzionate, precum și de identificare a principalelor cauze care au determinat abaterile respective; b) **cu caracter corectiv**, ce rezidă în stabilirea deciziilor și măsurilor menite să elimine abaterile negative constatate și să acționeze asupra cauzelor ce le generează în vederea preîntîmpinării apariției lor. **Un loc important îl dețin aici acțiunile de determinare a mărimii costului calității, pe categorii și elemente de cheltuieli și a efectelor aplicării măsurilor de creștere a calității reflectate în bilanțul calității produselor.**

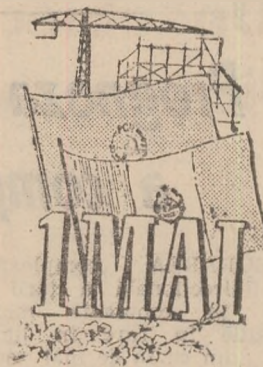
● Direcții de perfecționare

FIREȘTE, sistemul de gestiune a calității la nivelul la care a ajuns implementarea sa în faza actuală este departe de a fi perfect, de a răspunde integral necesităților întreprinderii. Colectivul de elaborare și implementare are în vedere în continuare perfecționarea și dezvoltarea sa. În acest scop se acționează, în principal în două direcții:

— în profunzime, prin accentuarea caracterului analitic și / sau sintetic al informațiilor obținute pe baza proiectării unor situații cu caracter selectiv și sintetic pe secții privind noncalitatea și cauzele care o generează, obținute la calculator;

— pe orizontală, prin includerea altor domenii de activitate, de exemplu, a secțiilor auxiliare din cadrul întreprinderii.

Acționarea în aceste direcții, concomitent cu sporirea funcționalității sistemului de gestiune a calității produselor conform parametrilor proiectați este de natură să sporească contribuția sa la realizarea însemnatelor sarcini ce revin întreprinderii „Tractorul”-Brașov în domeniul realizării de produse performante și cu costuri reduse, larg competitive.

Produse noi, cu performanțe înalte

● A fost realizat primul calculator românesc de capacitate medie microprogramat — Felix C-8 010, care poate calcula 500 000 de operații pe secundă și este destinat efectuării oricărui tip de lucrare. Față de sistemele de calcul tip Felix, produse anterior, C-8 010 prezintă o serie de avantaje, dintre care menționăm: memorie intermediară rapidă, viteză de calcul de 2 ori mai mare, iar capacitatea maximă a memoriei interne de 4 ori mai mare.

● În județul Bihor, la întreprinderea mecanică din orașul Dr. Petru Groza, aplicarea inovației de perfecționare a motorului electric asincron asigură reducerea consumului de energie electrică al acestuia cu 25%. De asemenea, la întreprinderea de alumina Oradea, instalația de recuperare a căldurii din alumina calcinată și din gazele de ardere permite economisirea a 4 800 tone păcură anual.

● În cadrul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică a fost realizat un sistem compact de acumulare a datelor cu microprocesor. Denumit E-1100, utilizat pentru automatizarea proceselor de măsurare și control în producție și cercetare, performanțele și concepția modernă de realizare a produsului permit eliminarea importului unor astfel de sisteme de acumulare a datelor, înregistrându-se importante economii valutare.

● La întreprinderile producătoare de carton velin pentru tipar din Bușteni, Drobeta Turnu-Severin și Bacău a început producția, pe baza unei tehnologii îmbunătățite, a unui nou sortiment de carton velin tip A. Acesta are la bază creșterea gradului de recirculare a apelor cu material fibros, îmbunătățirea indicelui de recuperare a căldurii de la instalațiile de uscare și dimensionarea mai exactă a puterii motoarelor de la instalațiile și utilajele din dotare.

● „Unifor-450” — este denumirea noului tip de tractor universal forestier realizat de constructorii de mașini și utilaje forestiere din orașul Reghin. Noul tractor este dotat cu un motor de 45 CP, cu trolu și scut de protecție, cu alte dispozitive acționate electro-pneumatic. „Unifor-450” este destinat, în principal, lucrărilor de colectare a lemnului provenit din tăcerile de igienizare și rărire a pădurilor, a lemnului mărunt rezultat în parchete, precum și altor lucrări forestiere și are un consum de combustibil cu 12% mai redus decît cele similare produse pînă în prezent aici.

Căi de creștere a eficienței în activitatea de export

Prognoza tehnologică — factor de creștere a competitivității produselor românești

INTEGRAREA complexă și multidirecțională a țării noastre în economia mondială, în condițiile în care în lume se manifestă din ce în ce mai acut fenomene de criză și recesiune ooligă la accentuarea preocupărilor de asigurare a unei competitivități înalte exportului românesc — sub toate formele sale — ca principală cale de creștere a eficienței economice a acestei participări. Factorii de acționare asupra competitivității sînt de natură tehnică, tehnologică, socială, organizatorică, economică și sînt operaționali numai în măsura în care precec lansarea producției de serie, intervențiile ulterioare pierzîndu-și mult din eficacitate. Această operaționalitate nu se poate asigura decît prin folosirea instrumentarului pe care știința îl pune la dispoziția conducerii activității productive, abordînd sistemic, sistematic și previzional domeniul respectiv, conturîndu-i clar premisele, condițiile și posibilitățile de dezvoltare în viitor — cu alte cuvinte, decît în măsura în care prognoza tehnologică este folosită drept instrument de lucru în conturarea strategiei de producție și export a industriei românești.

Competitivitatea produselor industriale este determinată hotărîtor de nivelul calitativ al acestora. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a asigura realizarea exportului, trebuie să ne preocupăm permanent, zi de zi, de calitate, de ridicarea nivelului tehnic al producției.

Realizarea acestui obiectiv este condiționată hotărîtor de măsura în care cercetarea științifică este capabilă să ofere soluții tehnice-tehnologice la nivelul celor mai înalte realizări pe plan mondial — posibilă numai în condiții în care această activitate se desfășoară pe baza unei strategii bine conturată și corelată cu cea de producție din domeniul respectiv. O strategie activă de export presupune ca cercetarea să aibă un caracter de avangardă, de deschidere de drumuri — cu alte cuvinte, să orienteze, din punct de vedere tehnic și tehnologic, producția curentă. Acestui comandament permanent trebuie să-i răspundă prognoza tehnologică. Concret, ea trebuie să rezolve :

— stabilirea variantelor strategiilor dezvoltării în domeniu, pornind de la necesitatea asigurării avansului cunoașterii, a valorificării priorităților teoretice și tradițiilor tehnice, realizării unor străpungeri pe plan mondial în tehnologie, asigurînd dezvoltarea intensivă a economiei ;

— fundamentarea variantelor tematică ale dezvoltării științei, tehnologiei și progresului tehnic, corespunzător variantelor strategice ;

— fundamentarea necesităților de mijloace financiare și de personal, a eficienței economice, științifice, tehnice și sociale a cooperării științifice și tehnice internaționale, a impactului

dezvoltării științei, tehnologiei și progresului tehnic asupra progresului economic și social ;

— stabilirea cercetărilor care vizează descoperiri științifice și invenții, în vederea înscrierii economiei noastre naționale, într-o perioadă cît mai scurtă, în ritmul dezvoltării forțelor de producție și al progresului științific și tehnic internațional, a participării la revoluția tehnico-științifică mondială.

Cu aceste obiective, prognoza tehnologică deține un loc aparte în sistemul de prognoză și planificare economică, ea constituind un punct de pornire și în același timp un instrument de analiză iterativă în vederea asigurării echilibrului general în fiecare etapă a procesului de dezvoltare.

Cum prognoza tehnologică este etapa care conturează perspectiva tehnică a domeniului, ea se constituie într-o veritabilă sinteză a căilor de acțiune pentru creșterea calității produselor, în principiu sub aspectul valorii lor de întrebuințare, deci pentru competitivitatea produselor industriale (după estimări ale specialiștilor, competitivitatea produselor este dependentă în proporție de 70—80% de calitatea activității de concepție).

Totodată, amploarea schimburilor economice internaționale ale țării noastre, preocuparea pentru amplificarea pe cale intensivă a acestora, în condiții de echilibru în balanța de plăți presupune extinderea exportului de mașini, utilaje

și instalații, de produse industriale într-o structură determinată prin prognoze de marketing coroborate cu prognoze tehnologice (prin luarea în considerare a tendințelor și orientărilor pe care aceasta le pune în evidență pentru domeniul respectiv în producția și comerțul mondial).

Pentru a identifica modul concret în care se regăsesc preocupările, activitățile de prognoză tehnologică între sursele de fundamentare a strategiei de export, ale centralelor și întreprinderilor, s-au efectuat o serie de analize în câteva domenii ale industriei constructoare de mașini — ramură orientată cu peste 1/3 din producție către piața externă — referitoare la preocupările de accelerare a inovării tehnice.

Am pornit de la adevărul axiomatic că firul conducător în orientarea procesului de inovare, confruntat permanent cu adevărate „explozii” ale produselor noi este oferit de prognoza tehnologică, adaptată desigur la restricțiile și oportunitățile fiecărui producător-exportator.

Investigații efectuate de Institutul de economie industrială în rețeaua de cercetare științifică a industriei constructoare de mașini au dovedit că proiectele pentru planurile de C.S., D.T., I.P.T. (cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, introducerea progresului tehnic), au la bază, în cea mai mare parte, programele speciale de dezvoltare și studiile tehnico-economice pentru dezvoltol-

Tabelul nr. 1

Elementele de fundamentare a planurilor de CS-IT în diferite domenii — % în total —

Domenii de cercetare	Perioada	Surse de fundamentare a planului de CS-IT						
		Programe speciale	Prognoze tehnologice	Studii de dezvoltare a întreprinderii	Studii de piață pentru produse	Fundamentări economice pentru dezvoltarea produselor	Studii de dezvoltarea fabricației produselor pe piața mondială	Convenții de colaborare la nivelul statului
1. Automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații	1976—1980	80	20	—	—	—	—	—
	1981—1985	85	15	—	—	—	—	—
2. Industria electronică	1976—1980	14	—	—	—	86	—	—
	1981—1985	17	3	5	8	55	10	2
3. Material rulant	1976—1980	15	20	20	5	20	10	10
4. Utilaj pentru construcții și lucrări rutiere	1976—1980	70	20	—	—	10	—	—
	1981—1985	70	30	—	—	—	—	—
5. Utilaj petrolier și minier	1976—1980	10	15	5	5	40	10	15
	1981—1985	10	5	—	10	45	15	15
6. Mijloace de transport rutier	1976—1980	14	12	38	-12	24	—	—

Sursa : Estimări ale specialiștilor din institutele de profil, din : Studiul de economie industrială nr. 17/1980.

tarea produselor, ponderea prognozelor tehnologice și a celorlalte forme de fundamentare fiind relativ mică și cu niveluri diferite de la un domeniu la altul (tabelul nr. 1).

O primă consecință a acestui grad mic de utilizare a prognozelor tehnologice în fundamentarea planurilor de C.S.—I.T. o constituie proporția relativ redusă a cercetărilor fundamentale în raport cu cele aplicative și de dezvoltare în domeniul industriei, ca și ponderea încă prea mică a temelor de cercetare care își propun realizarea de produse realmente noi și nu modernizarea — diversificarea celor existente — cu implicațiile corespunzătoare asupra competitivității.

O a doua consecință, corelată cu prima, este gradul de noutate — și, implicit, de competitivitate — al produselor nou asimilate (tabelul nr. 2). Pen-

Tabelul nr. 2

Domeniul	Produse noi cu performanțe deosebite	Produse originale (soluții constructive-ve-tehnologice)
Automatizări, tehnică de calcul, telecomunicații	30	15
Ind. electrotehnică	70—90	30—70
Material rulant	25	15—20
Utilaj petrolier și minier	70	15
Mijloace de transport rutier	75—80	25—50

Sursa: Estimări ale specialiștilor din institutele de profil, din: Studii de economie industrială nr. 17/1980.

tru a putea analiza situația din fiecare domeniu și a elabora noi strategii pe ramuri, subramuri și produs, este util să comparăm datele din tabelul nr. 2 privind aprecieri ale „gradului de noutate” cu cota de export a produselor din domeniile respective (în 1981: 88% din producția fizică de locomotive LDH, 50% la utilajul petrolier, 92% la auto-utilitare, 40% la autobuze și autocamioane). Din aceste analize se pot desprinde și implicațiile asupra eficienței exportului ramurii în ansamblu, ca și necesitatea creșterii preocupărilor pentru integrarea cât mai rapidă a prevederilor prognozelor tehnologice în planurile curente și în cele de perspectivă de C.S. D.T. I.P.T. Această integrare este cu atât mai necesară, cu cât, în fapt, institutele de cercetări sînt cele care asigură fundamentarea politicii de dezvoltare, în perspectivă, a domeniului de activitate.

Cînd producția este destinată în principal pieței interne, modul și gradul de satisfacere a cerințelor economico-sociale sînt relativ ușor de cunoscut și reglat. Atunci cînd producția este însă destinată prioritar exportului, măsura în care activitatea de concepție are în vedere rezultatele studiilor de prognoză a științei, tehnologiei și progresului tehnic — studii care îmbină posibilitățile de dezvoltare cu cerințele de orientare a producției — devine un element esențial în asigurarea succesului pe piața mondială. La nivelul întreprinderilor producătoare, asimilarea rezultatelor cercetării științifice înseamnă includerea

acestora în planurile de C.S., D.T., I.P.T., (planurile tehnice), prin realizarea cărora se asigură înnoirea și modernizarea produselor și a tehnologiilor, modernizarea și diversificarea nomenclatorului de export.

O ilustrare convingătoare a acestor afirmații o reprezintă fabricația românească de tractoare a cărei strategie de dezvoltare și comercializare a produselor în perioada următoare, s-a conturat pe baza unor temeinice studii previzionale cu privire la tendințele tehnice ale producției mondiale, tendințele tehnologice ale consumului intern și internațional, tendințele conjuncturale ale pieței mondiale etc. Prognozele de marketing elaborate de specialiști din domeniu au stat la baza fundamentării unor programe complexe de înnoire și modernizare a produselor în perspectiva cincinalului și deceniului următor, atît în ceea ce privește gama sortotip-dimensională a produselor cit și în ceea ce privește nivelul lor de performanțe și caracteristici tehnico-funcționale (deci nivelul tehnic și calitativ), gradul de echipare și dotare etc. La rîndul său, acest program — incluzînd previziunile tehnice și tehnologice ale domeniului — constituie punctul de plecare pentru orientarea dezvoltării cantitative și structurale a producției românești de tractoare.

În anul 1982, de exemplu, planul tehnic al centralei industriale de tractoare

Tabelul nr. 3

Piața vest-europeană a tractoarelor, 1982

Game de puteri	din care: România			
	Nr. firme producătoare prezente pe piață	Nr. variante constructive	nr. variante pe piață	nr. variante în fabricație
30—40 CP	18	46	—	6
40—41 CP	2	4	—	—
42—48 CP	34	123	17	17
50—54 CP	17	102	—	14
55 CP	5	28	12	12
56—60 CP	19	119	—	—
61—70 CP	36	214	11	18
71—80 CP	27	112	—	5
82—93 CP	30	98	—	—
95—120 CP	45	115	—	2
123—135 CP	22	41	—	—
145—160 CP	20	31	—	1
165—320 CP	16	38	—	7

Preluări după: DLZ nr. 10/1982, München, R.F. Germania.

cuprindea exclusiv obiective de modernizare — diversificare a produselor din gamele de puteri existente în fabricație ceea ce evidențiază orientarea în prea mică măsură către gamele de puteri insuficient dezvoltate încă în producția mondială (în gama 45—65 CP există 31 variante în timp ce în gama 30—40 CP există numai 6, iar în cea superioară de

Olga MIHĂESCU

Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 15)

Producție fizică peste plan

● **Minerii de la Petrila**, din bazinul Văii Jiului, prin valorificarea avantajelor pe care le oferă schimbul cu durata de 8 ore, organizarea mai judicioasă a activității în subteran, folosirea cu randament superior a mijloacelor tehnice din dotare au extras de la începutul anului peste 13 500 tone de cărbune peste sarcinile de plan la zi.

● **La schela Tâlceni**, de la începutul anului și pînă în prezent au fost extrase și livrate peste plan beneficiarilor peste 150 milioane mc gaze asociate și libere utilizabile și 500 tone gazolină. A sporit, de asemenea, simțitor producția de țigări, unitatea situîndu-se pe primul loc în întrecerea ce se desfășoară în cadrul Trustului petrolului Tg. Jiu.

● **La Întreprinderea electrocentrale Craiova** producția de energie electrică realizată peste plan de la începutul anului depășește 25 milioane kWh; această performanță, obținută prin folosirea cărbunilor energetici, este superioară angajamentului asumat în întimpinarea zilei de 1 Mai.

● **Combinatul siderurgic Hunedoara**, prin folosirea intensivă a agregatelor și instalațiilor, perfecționarea tehnologiilor de elaborare, gospodărirea judicioasă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei a furnizat economiei naționale, peste sarcinile de plan, importante cantități de coes metalurgic, fontă brută, oțel aliat și inalt aliat, profile grele și semifabricate pentru forjă, laminate mijlocii și ușoare, sirmă pentru trăsătorii, precum și utilaje tehnologice pentru industria metalurgică. Sporul total al producției livrate suplimentar beneficiarilor, în cursul acestui an, se ridică la peste 42 milioane lei.

● **În cadrul Întreprinderii mecanice din Mirsa, județul Sibiu**, au fost realizate de la începutul anului peste planul de producție peste 550 autobasculante și peste 500 remorci și semiremorci.

● În perioada parcursă din acest an, în localitățile urbane și rurale vilcene au fost predate „la cheie” de către **colectivul Întreprinderii județene de construcții-montaj 700** apartamente, cu 400 mai mult față de sarcinile de plan la zi. Totodată, nivelul productivității muncii a fost superior cu 10% celui prevăzut, iar cheltuielile materiale s-au redus cu 29 lei la 1 000 lei producție.

● De la începutul anului și pînă acum, zestrea edilitară a localităților urbane și rurale argesene s-a îmbogățit cu noi blocuri de locuințe, însumînd 800 apartamente. Succesul amintit este în principal rezultatul atingerii de către **Întreprinderea județeană de construcții-montaj** a unui nivel al productivității muncii superior cu peste 11% celui prevăzut, utilizării pe scară largă a panourilor prefabricate din beton și adoptării celor mai eficiente soluții constructive.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Accelerarea vitezei de rotație a fondurilor

ÎN ADOPTAREA sistemului de decontare a lucrărilor de construcții-montaj, în vigoare în țara noastră, s-au avut în vedere particularitățile producției în această ramură, astfel încât să se asigure acestora mijloace circulante optime ca volum, asupra utilizării și reconstituirii cărora să se poată asigura exercitarea unui control corespunzător.

Particularități în finanțare

DACĂ la întreprinderile industriale este caracteristică obținerea, la perioade apropiate, de produse finite, în încheierea unui ciclu de producție, de durată relativ redusă, prin livrarea și plata cărora se asigură reconstituirea mijloacelor circulante și continuarea activității lor, decontarea lucrărilor de construcții-montaj executate la terminarea obiectelor de investiții și predarea lor la beneficiari ar însemna imobilizarea unui volum însemnat de mijloace circulante, care după unele calcule ar putea ajunge până la cca. 40% din valoarea lucrărilor executate. Se mai poate adăuga că existența la dispoziția constructorilor a unui volum de mijloace care să asigure acoperirea stocurilor și cheltuielilor de producție până la terminarea și decontarea obiectului executat ar îngreuna administrarea și implicit controlul eficient asupra utilizării mijloacelor circulante.

Pentru evitarea unor astfel de consecințe, în activitatea de construcții se practică **decontarea treptată, periodică, pe măsura execuției lucrărilor de construcții-montaj**, fapt ce permite reconstituirea, la termene apropiate, a mijloacelor circulante ale organizațiilor de construcții-montaj și rotația lor mai accelerată. Mecanismul decontării periodice lunare asigură desfășurarea ritmică a relațiilor între părțile interesate în realizarea lucrărilor contractate, beneficiar și constructor, le asigură colaborarea și le facilitează controlul reciproc. Pe filiera relațiilor de plăți lunare, de la beneficiar la constructor, s-a implementat ca o etapă intermediară practica creditării decedale a cheltuielilor legate de executarea producției planificate a unităților de construcții-montaj. Aceste credite sînt menite să asigure resursele financiare convenite, pentru două categorii de necesități: acoperirea cheltuielilor legate de executarea producției planificate de construcții-montaj, pe parcursul lunii de plan; reintregirea fondurilor încorporate în lucrările executate în cursul lunii, pe perioada din luna următoare cît timp documentele se află în circuitul de decontare, respectiv în curs de încasare.

Acoperirea integrală prin credite bancare a **cheltuielilor legate de executarea producției planificate** de construcții-montaj este motivată, pe de o parte, prin variația producției ce se realizează de la o lună la alta, ceea ce implică elasticitate și operativitate în asigurarea fondurilor, caracteristici specifice creditului, precum și pentru reducerea operațiunilor de decontare efectuate de beneficiari și constructori la băncile finanțatoare. Pe de altă parte, specificul activității în construcții, necesită un control riguros asupra cheltuielilor de producție a căror acoperire trebuie să se facă treptat și cît mai ritmic, pe măsura necesităților reale determinate de desfășurarea procesului de producție. Acest mod de creditare se face prin intermediul unor plafoane decedale, crescînde, treptat în cursul lunii, acordarea creditelor respective avînd loc la datele de 1, 11 și 21 ale lunii de plan, cu posibilitatea ca la finele lunii să se aducă corecturile necesare, astfel ca să se asigure concordanța între creditele acordate și volumul producției de construcții-montaj realizate.

Începutul lunii următoare marchează, în modul actual de creditare, momentul intervenției unei alte necesități a creditului, aceea determinată de **reintregirea fondurilor încorporate în lucrările de construcții-montaj executate în această lună**. Sfîrșitul lunii expirate constituia momentul în care, potrivit normelor de decontare pentru lucrările de construcții-montaj, se creează posibilitatea formulării de către constructor a pretențiilor privind plata lucrărilor executate în luna respectivă, urmînd ca apoi, după exprimarea consimțămîntului beneficiarului, în cadrul circuitului bancar respectiv, să se asigure încasarea sumelor de la acesta, premisă a rambursării creditului acordat. Această a doua etapă se încheie de regulă, pentru primele două luni din trimestru, cel mai tîrziu la datele de 11 ale lunii următoare, iar pentru luna a treia din trimestru

la data de 21 a primei luni din trimestrul următor. Astfel, durata normală a creditării pentru cheltuielile legate de executarea producției planificate de construcții-montaj se poate prelungi pe o durată între 41—51 zile.

Acoperirea necesităților de credite pentru producția în curs de încasare, prin intermediul creditelor pentru cheltuielile legate de executarea producției planificate de construcții-montaj, conduce la coexistența, în primele decade ale lunii următoare, a creditelor pentru luna expirată și a celor pentru primele două decade pe luna în curs, astfel că pe ansamblu evoluția necesităților de credite reflectă suma acestora.

După cum rezultă din analiză, procesul creditării în cursul lunii a organizațiilor de construcții-montaj pentru cheltuielile legate de lucrările de construcții-montaj executate implică un mecanism ramificat îngrenînd laborios activitatea atât a aparatului bancar, cît și a unităților de construcții-montaj. Totodată, creditele pentru cheltuielile legate de executarea producției planificate de construcții-montaj au o pondere importantă în volumul total al creditelor de care constructorii beneficiază și în consecință generează suportarea de către aceștia a unor însemnate plăți pentru dobînză.

În condițiile autogestunii și ținînd seama de împrejurările arătate prin prisna acestor cheltuieli sociale pe care le implică, se formulează întrebarea: mai poate constitui creditarea o verigă necesară în procesul efectuării plăților între beneficiar și constructor; mai reprezintă aceasta un cadru corespunzător pentru efectuarea controlului asupra desfășurării relațiilor de plăți?

Modul de creditare a cheltuielilor legate de executarea producției de construcții, în curs de încasare, reprezintă în fapt o aliniere nefundamentată la relațiile de livrări și plăți între întreprinderile industriale, unde fiecare livrare reprezintă o relație economică independentă, încheiată, definitivă. În realitate, în investiții-construcții, decontările treptate, lunare, reprezintă etape ale unui proces în curs de desfășurare, ceea ce schimbă radical situația. În aceste condiții, rezultă că necesitățile sînt diferite. În cazul întreprinderilor industriale este necesară înlocuirea temporară a mijloacelor înglobate în prestațiile unice și definitive în relațiile cu terții dispersați în întreaga țară, operație rămasă exclusiv, motivat, pe seama creditului. În cazul organizațiilor de construcții-montaj este vorba de o parte din prestațiile componente ale unei relații permanente pentru care se pot găsi resursele financiare necesare de acoperire, mai ales prin apropierea momentului plății de momentul executării prestației parțiale.

Mai trebuie adăugat că însăși asigurarea oportunității plății, invocată în menținerea soluției creditării în forma arătată anterior, îndeamnă la unele reflecții. Astfel, din momentul ce constructorul execută în mod curent și în continuare părți de lucrări pentru beneficiari, chiar dacă în unele momente decontările între unități nu sînt strict echilabile, aceasta este o situație temporară care se poate regla operativ. De aceea, ni se pare exagerată concentrarea controlului asupra acestui aspect și persistența în a efectua cheltuieli sociale (sub forma dobînzilor la întreprinderi și sub forma unor operații suplimentare la unitățile bancare) în vederea acestui obiectiv, asigurarea plății în orice moment, fapt relativ și mereu în schimbare.

Din cele expuse mai sus a rezultat că elementele de reglare a plăților nu sînt determinate în sine de momente ce țin de evoluția creditului respectiv, ci numai de desfășurarea relațiilor de execuție și recepție și de reglarea corespunzătoare a plăților între părțile contractante, în cadrul cărora se poate acționa mai eficient și asupra mersului lucrărilor pe șantier.

Efectuarea operativă a plăților de către beneficiar

EXAMINAREA efectuată asupra practicii actuale de decontare lunară de către beneficiarii de investiții a lucrărilor de construcții-montaj executate în antrepriză și respectiv de creditare decadală a unităților de construcții-montaj, relevă unele concluzii care merită a fi subliniate pentru elucidarea problemei ridicate.

În **primul rînd**, modul de decontare și creditare a lucrărilor de construcții-montaj, existent în prezent, credem că nu

mai corespunde principiilor autogestiunii și autofinanțării care stau la baza noului mecanism economico-financiar, precum și indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat privind restringerea creditelor pentru finanțarea activității unităților economice și creșterea eficienței acestora.

În al doilea rând, costurile de producție ale unităților de construcții-montaj sint grevate prin suportarea dobânzilor bancare ce se percep pentru creditele aferente cheltuielilor legate de executarea producției planificate de construcții-montaj, care diminuează rentabilitatea în activitatea de construcții-montaj.

În al treilea rând, actualul sistem de decontare lunară a lucrărilor de construcții-montaj nu mobilizează în mod corespunzător beneficiarii de investiții să constituie la timp toate sursele necesare potrivit planului de finanțare și creditare a investițiilor, în vederea evitării greutăților ce le creează unităților de construcții-montaj, ca urmare a neasigurării finanțării neîntrerupte a lucrărilor executate în baza contractelor de antrepriză.

Din analiza problemelor expuse se desprinde oportunitatea renunțării la creditarea decadală în cursul lunii a cheltuielilor legate de executarea lucrărilor de construcții-montaj planificate și trecerea la reconstituirea fondurilor necesare de finanțare a mijloacelor circulante ale unității de construcții-montaj prin efectuarea plăților la perioade mai scurte de către beneficiarii de investiții.

Această decontare a lucrărilor de construcții-montaj urmează să se efectueze decadal, la datele de 1, 11 și 21 ale fiecărei luni, pe bază de programe întocmite lunar de către constructori împreună cu beneficiarii de investiții, care să cuprindă lucrările cu devize generale și valoarea producției ce se execută defalcată pe decade. Pe baza acestor programe care se vor depune la băncile finanțatoare cu cel puțin 3 zile înainte de luna pentru care s-au întocmit, în vederea verificării îndeplinirii condițiilor de finanțare și decontare, se va efectua plata din fondurile de investiții a sumelor prevăzute pe decadele a I-a și a II-a (la datele de 1 și 11 ale lunii respective). La decada a III-a (la data de 21 ale lunii) ar urma ca, pe baza stabilirii de către beneficiarul de investiții împreună cu unitatea de construcții-montaj a realizărilor efective pe primele două decade și a preliminarilor realizărilor pe decada a III-a, beneficiarul să comunice băncii finanțatoare eventualele diferențe cu care să se modifice sumele prevăzute pentru decada a III-a din program.

La decontarea lunară pe bază de talon-situație de plată a lucrărilor executate în luna expirată, sumele de decontat ar

urma să se determine ca diferență între realizările cumulate până la finele lunii respective și plățile făcute unității de construcții-montaj pe aceeași perioadă și potrivit programului din luna expirată, iar eventualele diferențe să se regularizeze în mod corespunzător prevederilor din normele de decontare în vigoare.

Adoptarea acestui procedeu înseamnă alinierea la cerințele specifice ale relațiilor dintre beneficiar și constructor. Cunoscute sub denumirea de provizorii, noțiune care subliniază în-deosebi caracterul relativ al dimensiunii, precum și posibilitatea și necesitatea obiectivă de reglare a volumului lor în raport de realizările efective, plățile dintre beneficiar și constructor exprimă valoarea lucrărilor de construcții-montaj executate ce se achită din fondurile alocate pentru investiții, pe care beneficiarul o datorează și o oferă justificat constructorului la termenele convenite. În acest cadru al desfășurării plăților, ne exprimăm părerea că pot fi satisfăcute cu maximum de eficiență economică atit cerințele constructorului de a apropia momentele de reconstituire a mijloacelor circulante de momentul execuției lucrărilor, cit și cele ale societății de a asigura concordanța necesară între lucrările executate și fondurile de investiții cheltuite, precum și o accelerare a decontărilor. Unele alunecări ce pot apare în favoarea unei părți sau alteia în raport de diferența între plan și efectiv nu pot reprezenta mărimi care să afecteze pe acestea și interesele economiei, în condițiile în care prin asigurarea unui control bancar adecvat se pot preveni diferențe mai ample prin ajustarea, cu acordul părților, a plății de la finele lunii în raport cu mersul execuției lucrărilor pe șantiere.

Prin adoptarea propunerii de introducere a decontării decada-le în ramura construcții-montaj, apreciem că s-ar aduce o contribuție însemnată în ceea ce privește reducerea volumului total al fondurilor prevăzute pentru finanțarea mijloacelor circulante existente în prezent, prin diminuarea corespunzătoare a creditelor ce se acordă pentru acoperirea acestora (ponderarea acestora urmează să scadă ce la cca. 52% în total, la cca. 42%) precum și accelerarea pe această bază a vitezei de rotație a mijloacelor circulante (ce se estimează la cca. 31,3 zile), reducerea costurilor de producție ca urmare a renunțării la plata dobânzilor actuale aferente creditelor acordate pentru cheltuielile legate de executarea producției planificate a unităților de construcții-montaj și creșterea cu cca. 0,5% a rentabilității acestora.

dr. Cezar BASNO
dr. Valerian VLĂDESCU

Proгноza tehnologică

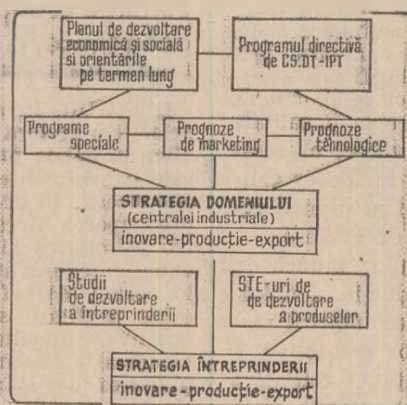
(Urmare din pag. 13)

peste 80 CP numai 15 — vezi tabelul nr. 3).

În schimb, în programul de modernizare a fabricației elaborat de centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tractoare pe baza prognozei tehnologice și a prognozei de marketing a domeniului sint incluse 60 tipuri de tractoare noi (și variante funcționale) cuprinse între 13 și 360 CP la tractoarele agricole și între 62 și 1000 CP la cele industriale. În felul acesta s-ar asigura o înnoire a nomenclatorului sortotipodimensional al tractoarelor produse în proporție de peste 50 la sută, în concordanță cu tendințele tehnologice ale domeniilor utilizatoare, respectiv după o strategie de dezvoltare orientată ferm spre cerințele pieței internaționale. Calculele efectuate au evidențiat faptul că traducerea în fapt a acestei strategii ar determina creșterea nivelului de valorificare exprimat ca valoare/tonă de tractor agricol de la cca 2 000 dolari la 2 500 dolari la familia 45—100 CP și la 4 000 dolari la cele de 140, 240, 280 CP (care conțin elemente industriale). Totodată, urmărirea prevederilor prognozei tehnologice și de marketing elaborate de specialiștii în domeniu ar determina trecerea României pe locul 6 în ierarhia marilor producători în cincinalul următor.

Inscrierea mai fermă a planurilor de

cercetare și, respectiv, a celor tehnice pe direcțiile tratate de prognoza tehnologică a domeniului respectiv permite, pe lângă ridicarea nivelului tehnic

și calitatea al produselor fabricate, realizarea și a altor obiective de importanță majoră pentru creșterea eficienței economice generale, cum sint:

1. Formularea unor variante de strategii de dezvoltare a producției domeniului respectiv și analiza lor comparativă, în special sub raportul implicațiilor economice și sociale.

2. Stabilirea gradului de specializare a fabricației și selectarea produselor (sau a grupelor de produse) pentru care unitatea respectivă are condiții tehnico-economice de specializare pentru export.

3. Fundamentarea unor decizii importante cu privire la stadiul și forma în care este eficient să se producă comercializarea produselor pe piața externă: produse și instalații complexe, încorporând licențe, produse independente, subsamblate, părți componente, linii de fabricație etc.

4. Asigurarea premiselor pentru valorificarea directă a rezultatelor activității de CS, DT, IPT prin exportul de licențe, know-how, prin consulting, engineering, servicii etc.

Porându-se de la importanța lor în fundamentarea planului pentru ultimele cincinale s-a introdus practica elaborării de prognoze tehnologice de la nivel de grupe de produse sau tehnologii până la nivel de ramură industrială. În industria constructoare de mașini, de exemplu, sint în curs de elaborare prognoze de dezvoltare a științei, tehnologiei și progresului tehnic în perioada 1986—2010/2020 pentru 80 domenii.

Aceste vaste studii, urmărind în principal generarea și introducerea pe scară largă a progresului tehnic în economie și, prin aceasta, ridicarea nivelului tehnic și calitativ, respectiv, a competitivității la export a produselor românești, trebuie să constituie principalele elemente de fundamentare a planurilor de perspectivă și de adaptare a producției unui domeniu sau altul la cerințele reale ale pieței interne și externe ce se întrevăd pentru viitor. (vezi schema)

CONDUCERE ȘI INIȚIATIVĂ

UNUL DIN OBIECTIVELE programatice ale politicii Partidului Comunist Român constă în dezvoltarea și perfecționarea continuă a structurilor democratice considerate ca elemente fundamentale ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Cu prilejul Conferinței pe țară a președinților consiliilor populare, care a realizat un cuprinzător bilanț asupra activității desfășurate de consiliile populare, ca organe democratice ale autoconducerii economice și sociale teritoriale, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta : „Pornim de la faptul că participarea maselor populare, a întregului popor la conducerea societății, dezvoltarea democrației muncitorești revoluționare constituie factorul hotărâtor pentru asigurarea mersului nostru înainte, pentru ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație”.

Elaborarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiuunii, a sistemului complex și concret de înfăptuire a acestor principii constituie o contribuție remarcabilă a gândirii tovarășului Nicolae Ceaușescu, la îmbogățirea strategiei și tacticii făuririi socialismului și comunismului. De altfel, introducerea autoconducerii muncitorești în întreaga viață economico-socială a țării noastre și perfecționarea ei continuă reprezintă o operă cu profunde motivații teoretice și practice, rezultată din cerința obiectivă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România. În condițiile economice, sociale, politice, materiale și spirituale ale noii orînduirii, autoconducerea muncitorească — esență a democrației muncitorești, socialiste — a devenit o necesitate cu efecte importante asupra eficienței activității desfășurate la nivel micro- și macrosocial.

Generalizarea în țara noastră a sistemului autogestiuunii — ca mijloc esențial, funcțional de realizare a autoconducerii muncitorești — aduce după sine, ca un atribut necesar, creșterea inițiativei colectivelor de oameni ai muncii, fructificarea capacității de creație, de gândire și acțiune a acestora, în interesul general al progresului. În contextul primatului dezvoltării prin forțe proprii, al valorificării superioare a resurselor naturale, materiale, financiare și umane, al înfăptuirii obiectivului strategic de trecere la o calitate nouă, superioară în toate domeniile de activitate, al atragerii cu prioritate în procesul de creștere a factorilor calitativi, intensivi, inițiativa maselor de oameni ai muncii reprezintă un rezervor nepuizabil și deosebit de eficient.

Desigur, cerința sporirii inițiativei oamenilor muncii în organizarea și conducerea proceselor de producție, a unităților economice se impune odată cu necesitatea întăririi răspunderii colectivelor de lucrători, a unităților respective, a fiecărui om al muncii, în întreaga lor activitate. **Inițiativa însoțită de răspundere** se transformă într-o veritabilă forță motrice a procesului de perfecționare a vieții economico-sociale, chiar acea forță care-l susține și îi asigură finalitatea.

Sensul perfecționării democrației participative

SPORIREA inițiativei oamenilor muncii în organizarea și conducerea unităților de producție este strins legată de sensurile noi, de noua calitate a aplicării principiului fundamental al organizării și conducerii vieții sociale și economice — centralismul democratic — și anume întărirea continuă a democratismului societății noastre. Trecerea de la de-

mocrația reprezentativă la democrația participativă oferă condițiile obiective și accentuează necesitatea exercitării inițiativei oamenilor muncii. În fond, fără manifestarea inițiativei maselor de oameni ai muncii, democrația participativă ar fi golită de conținut. Iată deci că, pe acest fond, sporirea inițiativei oamenilor muncii este o cerință obiectivă a procesului de perfecționare a sistemului larg democratic instituit la noi, chiar sensul acestui proces.

Din această perspectivă, pentru activitatea de conducere este esențial să se stimuleze colectivele de oameni ai muncii pentru a-și pune în valoare importantul potențial de creație, de gândire în vederea realizării procesului de perfecționare a întregii activități economico-sociale. În acest sens, se poate spune că prin sporirea inițiativei, întreaga noastră societate se construiește cu oamenii și pentru oameni, își dovedește esența ei profund umanistă, revoluționară.

Manifestarea inițiativei, susținută de răspunderea socială și politică a colectivelor de oameni ai muncii, este un drept inalienabil al subiectului economic, un drept prin esență democratic. El definește conținutul noțiunii de participare a fiecărui om al muncii la fundamentarea și adoptarea deciziilor, la aplicarea și controlul transpunerii lor în practică, la reluarea pe o scară calitativ superioară a activității de producție. Paleta inițiativelor în organizare și conducere este extrem de largă, dar ceea ce este important pînă la urmă este faptul că această diversitate concură la înfăptuirea obiectivelor-cadru stipulate prin decizia centrală, coordonatoare și integratoare. Sensul inițiativelor îl constituie îmbogățirea arsenalului de căi și mijloace prin care se înfăptuiesc obiectivele unității ; inițiativele răspund la întrebarea „cum să se facă mai mult, mai bine, mai eficient ?”

Pregătirea profesională a oamenilor muncii — condiție esențială a creșterii raționalității economice, a eficienței actului decizional

DESIGUR, în aplicarea inițiativelor se cere o prealabilă selecție a acelor dintre ele care răspund cel mai bine scopurilor urmărite prin plan de unitățile economice. Aceasta este o misiune a activității de conducere colectivă, a autoconducerii. În acest context, o mare utilitate practică o are preocuparea fiecărui organism colectiv de conducere pentru asimilarea și generalizarea în unitatea de producție a experienței înaintate în muncă, a propunerilor și inițiativelor celor mai eficiente. Constituie o certitudine faptul că orice neglijare sau întârziere în generalizarea experienței pozitive, a noului, conduce la diminuarea gradului de eficiență al autonomiei funcționale a unității de producție. **Rapiditatea depistării și asimilării noului** rezultat din inițiativele oamenilor muncii devine un indicator al eficienței conducerii, un criteriu de judecare a modului de lucru al acesteia.

Conducerea, prin arsenalul său de metode și tehnici de ordonare, coordonare și planificare a activității, trebuie să aibă în vedere consistența inițiativei oamenilor muncii. Cu alte cuvinte, trebuie să asigure fondul de raționalitate al inițiativelor. Aceasta se realizează prin desfășurarea unor programe vaste de informare a oamenilor muncii asupra problemelor cu care se confruntă unitatea și ordinii lor de prioritate, astfel încît inițiativele să se nască în efortul colectiv de soluționare a lor, deci să răspundă concret unor probleme reale, a căror rezolvare să aducă imediat un efect pozitiv în activitatea generală a unității. Numai în

acest fel se ajunge la o multiplicare a surselor de inițiativă, la creșterea gradului lor de consistență, sporește eficiența participării generale, efective a oamenilor muncii la actul decizional.

În ansamblul activității desfășurate, organele de conducere colectivă nu pot scăpa din vedere două aspecte: pe de o parte importanța informării permanente a oamenilor muncii despre toate aspectele activității unității de producție, iar pe de altă parte, asigurarea continuității în desfășurarea inițiativei acestora. Promovarea dialogului permanent, a discuțiilor de la om la om, alcătuirea de grupe de studiu pentru o problemă sau alta, conlucrarea nemijlocit dintre cadrele de conducere și cele de execuție, crearea de colective de cercetare, de invenții și inovații, urmărirea rezolvării sugestiilor și sesizărilor sînt modalități care se dovedesc dintre cele mai eficiente. Astfel de forme mai puțin convenționale, neformale, care dau posibilitatea manifestării spiritului creator al tuturor oamenilor muncii pot aduce importante soluții la problemele unității de producție. În plus, în acest mod se naște și o efervescență creatoare de stimulare a ideilor, se creează sentimentul utilității și se întărește interesul fiecărui om al muncii pentru participarea permanentă la organizare și conducere.

În esență, **inițiativele oamenilor muncii reflectă gradul de pregătire profesională, dialectica fondului de mobilitate a cunoștințelor de specialitate.** În măsura în care inițiativele răspund unor necesități de ordin obiectiv înscrise în programele de perfecționare a muncii și producției, ele indică într-o formă sugestivă starea pozitivă a motivației în muncă și nevoia, resimțită firească, de a susține și promova performanța în muncă. În acest context, motivația și performanța în muncă se arată a fi cauza și, respectiv, efectul lansării inițiativelor oamenilor muncii.

În această ordine de idei este necesar ca într-o unitate de producție să se asigure cadrul și să se dea soluții adecvate, argumentate științific problemelor specifice manifestării factorului subiectiv ca factor productiv, zonelor de interes al individului în raport cu obiectivele producției în particular și ale dezvoltării unității în general, asigurându-se exercitării plene a calității de proprietar, producător și beneficiar al avuției naționale, pe de o parte condițiile, iar pe de altă parte corespondența în stimulente materiale și morale pentru gradul de exercitare a funcțiilor ce decurg din acest statut. Universul inițiativelor este o oglindă a modului de soluționare, de armonizare a sistemului de interese — generale, de grup și individuale — la nivelul unei unități de producție.

Realizarea unei calități superioare — criteriu de oportunitate în generalizarea experienței pozitive

PE PLAN MAI GENERAL ar trebui schimbată optica în lansarea inițiativelor, care face că uneori, însuși sensul lor să fie greșit înțeles. O inițiativă care vrea să conducă la stimularea interesului general pentru perfecționarea activității nu se concretizează în formule care de care mai răsunător numită, ci într-un **ansamblu de norme, principii, parametri tehnici, metode cât mai concrete**, de care se poate uza în soluționarea unei probleme. Aici nu este vorba doar de a susține importanța în general a unei inițiative, ci de a-i dovedi mai ales **valoarea ei practică, operațională.** Deci, nu inițiative de dragul inițiativelor, ci inițiative în raport direct cu problemele ridicate de activitatea unității de producție, de necesitatea perfecționării organizării și conducerii ei. Aceasta presupune, desigur, organizarea și a unei munci de popularizare a inițiativelor valoroase, în scopul de a trezi interesul și al altor oameni ai muncii pentru a fi preocupată de îmbunătățirea muncii în unitate, de a susține desfășurarea și în această direcție a unei întreceri în sinul și între colectivele de oameni ai muncii.

Lansarea inițiativelor, în rațiunea ei, comportă un caracter evident sincretic, factorii care o generează și o susțin avînd multiple dimensiuni de ordin economic, moral, psihologic și în mod global politic. Este de observat că scăparea din vedere, fie chiar și a unuia dintre acești factori, grevează asupra cantității și calității inițiativelor, cu toate că trebuie să recunoaștem primatul motivației economice.

Cercetarea sociologică învederează faptul că inițiativa în activitatea economică nu este pur și simplu o problemă de

conștiință, nici măcar un act simplu volitiv din partea subiectului economic. Procesul de formulare și desfășurare a inițiativelor se orientează în primul rînd după **împrejurările tehnico-economice și organizatorice** în care se află subiectul economic, apoi după **gradul de oportunitate** al unei eventuale inițiative și, în sfîrșit — dar nu în ultimă instanță — cum am arătat anterior, în funcție de **nivelul de competență și starea de competitivitate.** Numai împlinirea și armonizarea acestor elemente îngăduie o situație optimă de fundamentare și punere în practică a inițiativelor. Nu este greu de prevăzut ce dificultăți se ivesc atunci cînd unul sau altul dintre aceste elemente este neglijat sau nu i se acordă toată atenția cuvenită.

Conducerea trebuie să susțină material și moral finalizarea inițiativelor. O inițiativă are ca izvor ideea sau preocuparea unui individ sau a unui colectiv; în măsura în care presupune și un coeficient de risc în aplicare, ea are nevoie de susținere pentru aplicare și finalizare. Organele de conducere colectivă au obligația de a concepe și urmări un program riguros întocmit, prin care inițiativa valoroasă să devină în cel mai scurt timp realitate.

Specificitatea inițiativelor se schimbă de la un moment la altul, în funcție de sarcinile prioritare care stau în fața unităților de producție. Putem vorbi chiar de o orientare a inițiativelor după ordinea de prioritate a unui domeniu de activitate sau a unei sarcini de etapă. De exemplu, în ultima perioadă, în unitățile de producție s-a conturat o adevărată campanie a inițiativelor în ce privește diminuarea sau eliminarea importurilor și, în consecință, conceperea și aplicarea în producție a unor soluții proprii de valorificare superioară a resurselor indigene, a tehnicii naționale. Desigur, inițiativele vizează și planul calității — însă, în general, adoptarea unei inițiative într-un domeniu sau altul trebuie să conducă la o creștere a eficienței. Sfera de semnificații a unei inițiative nu este substituția, pur și simplu, a unei soluții cu alta. Criteriul ei de oportunitate cere însă ca inițiativa care are ca scop să înlocuiască o sursă epuizată (din diverse motive, inclusiv în ce privește importul) să vizeze **obținerea unei calități superioare.**

În planul comportamentului, **inițiativa este o ieșire din obișnuința modului de a analiza și soluționa problemele de organizare și conducere.** Prin sine, inițiativa valoroasă este o manifestare a noii calități în formarea și dezvoltarea conștiinței economice a oamenilor muncii, a gradului superior de înțelegere și raportare la funcțiile productive ale subiectului economic. Inițiativa are prin esență o motivație novatoare, deci redă un grad înalt de constituire și manifestare a personalității omului muncii, a fundamentului ei solid cultural, științific și profesional. Participarea intensă la găsirea și lansarea inițiativelor redă fondul de mobilitate al gândirii și acțiunii oamenilor muncii, garanția desfășurării procesului decizional la înalte cote de eficiență și calitate.

Dimensiuni politice, perspective sociale

CONCLUZIUNIND aceste succinte observații, se degajă, sperăm, din modul în care am încercat să punem problema faptului că integrarea inițiativelor în mecanismul economic nu poate fi străină de o **concepție globală asupra societății în ansamblu, respectiv de o dimensiune ideologică.** În acest context, am găsi oportun să remarcăm falsitatea înțelegerii tehnocrate a inițiativei în societatea noastră socialistă. În ciuda faptului că nu se poate trece peste aspectele certe, tehnice, totuși operația de reducere a tuturor aspectelor la factorul tehnic, organizațional nu este îngăduită de realitate, de adevăr. Indirect am argumentat deja acest lucru, atunci cînd am menționat rolul cîtuși de puțin neglijabil ce revine elementului moral, psihologic în structura motivațională a inițiativei, precum și în finalizarea ei. Ceea ce demonstrează, foarte convingător după părerea noastră, deschiderea inițiativei din planul economic spre ansamblul vieții sociale, spre structurile fundamentale ale societății, în sfîrșit spre obiectivele generale ale dezvoltării societății socialiste.

Pantelimon GĂVĂNESCU

CONTEMPORANEITATEA GÎNDIRII ECONOMICE MARXISTE

SE POATE aprecia că lumea contemporană, practic aproape în întregul său, se raportează, într-un fel sau altul la socialism, se raportează deci la gândirea marxistă, la teoria revoluționară științifică creată cu mai bine de un secol în urmă de marele gânditor și militant umanist revoluționar Karl Marx. Un secol în care ideile lui Marx și Engels, care au transformat socialismul din utopie în știință, s-au materializat în realitate, în forme, diverse, exercitând o puternică forță de atracție asupra multor popoare, indicând astfel sensul istoric ireversibil pe care înaintea umanitatea.

Revendicându-și încă de la începuturile ei apartenența la geniala teorie marxistă despre căile abolirii exploatării omului de către om și ale edificării unei noi societăți, a dreptății și echității, la metoda sa de cercetare a realității istorice, mișcarea muncitorească din România a înscris pe steagul de luptă al partidului său de avangardă, încă de la înființarea sa cu 9 decenii în urmă, principiile socialismului științific. Expresie concretă, elocventă a acestei apartenențe o constituie însăși opera istorică pe care o făurește poporul nostru — edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate — sub conducerea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin transpunerea creatoare în viață a legilor și principiilor generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concret istorice ale țării noastre. Un moment de referință în acest proces, de o complexitate fără precedent, l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului care a inaugurat o epocă nouă în istoria patriei noastre, a adus un suflu profund înnoitor în toate domeniile construcției socialiste, determinând adinci prefaceri revoluționare în întreaga noastră societate. Perioada care a trecut de la acest Congres și care s-a desfășurat sub semnul activității creatoare, neobosite, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, demonstrează cu o deosebită forță de convingere rolul dinamizator al gândirii novatoare, cutăzătoare, revoluționare pe care secretarul general al partidului a imprimat-o întregii activități desfășurate de partid, de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. Vasta activitate teoretică și practică desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie, astfel, expresia cea mai înaltă a dezvoltării în țara noastră a ideilor revoluționare ale marxismului. Studiind cu o mare putere de pătrundere realitățile contemporane, aplicând creator principiile materialismului dialectic și istoric la condițiile concret istorice din țara noastră, fundamentând întreaga politică internă și externă a partidului și statului, elaborând soluții originale în opera edificării societății socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus și aduce contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea cunoașterii umane, a tezaurului gândirii revoluționare a omenirii.

Desigur, evaluarea și aprecierea operei lui Karl Marx, a operei sale economice în speță, trebuie, făcută, atât pe terenul concret-istoric al epocii în care el a trăit, cât și în lumina epocii contemporane și a sarcinilor mari ce-i revin științei economice astăzi. Deci, se impune evidențierea atât a contribuției sale la dezvoltarea teoriei economice universale, la crearea economiei politice revoluționare, cât și a perenității metodologiei investigației marxiste, a valorii demersului științific marxist pentru abordarea, clarificarea și înțelegerea problemelor economice cu care se confruntă lumea actuală. Aceasta cu atât mai mult cu cât ideile marxiste cunosc în ziua de astăzi o uriașă răspindire. Este suficient să amintim că epocalele descoperiri ale lui Marx stau la baza evoluției țărilor socialiste, a mișcării comuniste mondiale, sînt sursă de inspirație și de orientare pentru alte numeroase organizații ale clasei muncitoare, mișcări de eliberare națională, state recent eliberate, pentru numeroase forțe sociale contemporane.

În ansamblul teoriei revoluționare creată de Marx și Engels un loc de cea mai mare importanță ocupă opera lor economică. K. Marx și Fr. Engels au săvîrșit o profundă revoluție în știința economică, creînd, de fapt, economia politică revoluționară a clasei muncitoare. Aceasta a fost înfăptuită, pe de o parte, prin analiza critică a tot ceea ce au dat mai bun

economia politică clasică burgheză și socialiștii utopici, iar, pe de altă parte, prin clarificarea deplină, prin ducerea pînă la capăt a cercetării legităților economice interne, a esenței și antagonismelor societății capitaliste. Ei au creat, în realitate, economia politică în sens larg, demonstrînd că fiecărui mod de producție îi sînt specifice anumite tipuri de relații de producție, anumite legi și sisteme de legi economice, ceea ce face necesară generalizarea teoretică specifică prin legi ale științei economice și categorii specifice.

Pornind de la analiza mărfii — celula de bază a economiei capitaliste — Marx a descoperit dublul caracter al muncii intruchipată în marfă, ceea ce el însuși considera una din marile sale descoperiri în domeniul economic. Se știe că tocmai teoria marxistă a valorii muncă, dublul caracter al muncii intruchipată în marfă a reprezentat punctul de plecare în analiza și explicarea dedublării mărfii în lumea mărfurilor obișnuite și marfa specială — bani, în dezvăluirea esenței transformării banilor în capital, în clarificarea mecanismului de producere a plusvalorii pe baza dublului aspect al producției capitaliste: procesul de muncă și procesul de creare a valorii și plusvalorii etc.

Cea ce a doua mare descoperire a lui Marx în domeniul economic a fost teoria plusvalorii — piatra unghiulară a întregii sale concepții despre economia capitalistă. Explicînd deplin științific surplusul de valoare însușit de capitaliștii pe baza teoriei valorii, Marx a analizat plusvaloarea independent de formele ei de manifestare (profitul mijlociu, profitul comercial, dobinda, renta funciară capitalistă). Marx nu s-a mulțumit cu simpla constatare a plusvalorii — așa cum făcuseră clasicii economiei politice burgheze — și nici doar cu condamnarea exploatării din punctul de vedere al justiției eterne — așa cum procedaseră socialiștii utopici. Explicarea științifică a modului de producere a plusvalorii a dezvăluit enigma relațiilor de producție capitaliste, precum și procesul complex de dezvoltare a acestor relații — misiunea istorică a capitalismului, ca și limitele sale insurmontabile în plan istoric general.

După cum se știe, opera economică a lui Marx încorporează numeroase generalizări teoretice, unele dintre ele păstrîndu-și deplina lor valabilitate și în prezent, inclusiv, în condițiile economiei socialiste. Aceste teze și categorii pot servi cu succes la desemnarea și analiza acelor laturi ale relațiilor de producție capitaliste, acelor aspecte tehnico-economice care, existente pe timpul lui Marx, se mențin și în zilele noastre, mai mult sau mai puțin în forme identice. Valabilitatea și valoarea gnoseologică a acestor teze și categorii este unanim recunoscută de marxiști. Mai mult, acest aspect, respectiv actualitatea unor astfel de idei și teze, este remarcat chiar și de către economiști burghezi reprezentativi, cum sînt americanii W. Leontief și P. Samuelson, francezii Fr. Perroux și J. Fourastié, englezii J. M. Keynes, J. Robinson etc. Enumerăm doar cîteva dintre acele generalizări teoretice marxiste care își păstrează valoarea lor cognitivă: concentrarea și centralizarea producției și a capitalului, ca temelie obiectivă a formării și dezvoltării monopolurilor; acumularea capitalistă și concentrarea bogățiilor sub formă de capital; interdependența dintre progresul tehnologic și rolul crescînd al capitalului fix activ; corelațiile mecanismului reproducției largite și legitățile acesteia; tendința istorică a acumulării capitaliste etc.

Opera economică a lui Marx, lucrarea sa fundamentală „Capitalul” cuprînd o manieră originală de argumentare a concluziilor desprinse, un sistem coerent de susținere a concluziei generale a întregii sale învățături. În acest sens, este demn de remarcat că tezele și concluziile sale parțiale nu vin în contradicție cu concluzia sa principală, referitoare la caracterul istoric al sistemului capitalist, la înlocuirea lui inevitabilă, cu o orînduire superioară — socialismul. În condițiile contemporane, ale diversificării căilor și formelor de luptă pentru progres general, pentru socialism, această trăsătură definitorie a gândirii marxiste merită să fie analizată cu mai multă atenție, să fie promovată mai perseverent.

Intemeietorii socialismului științific au formulat legea generală a dezvoltării societății omenitești, fundamentând rolul determinant al producției. În timp ce predecesorii lor considerau dezvoltarea doar un proces cantitativ, Marx și Engels au descoperit unitatea dintre laturile calitative și cele cantitative ale proceselor economice, așezând modificările calitative ale acestora pe primul loc. Pe baza concepției marxiste și în spiritul ei, în prezent se impune marcarea cu și mai mare tărie și consecvență a rolului economicului în ansamblul vieții sociale, a rolului producției de bunuri materiale în cadrul economicului, a locului și semnificației laturilor calitative ale activității economice etc.

Clarificând și fundamentând rolul istoric mondial al proletariatului, Marx și Engels au transformat socialismul din utopie în știință. Inițial, în „Sfânta familie” Marx a fundamentat filozofic rolul clasei muncitoare. Față de B. Bauer care susținea că personalitățile sînt creatorii istoriei, Marx a demonstrat că adevărații făuritori ai istoriei sînt masele populare. În lucrarea „Situția clasei muncitoare din Anglia”, Fr. Engels a explicat rolul proletariatului din punct de vedere istoric și economic. El a arătat, pentru prima dată în istoria gândirii, că existența unei armate industriale de rezervă este o condiție obligatorie pentru dezvoltarea societății capitaliste.

Tezele respective sînt în condițiile actuale de maximă actualitate, chiar dacă au survenit numeroase modificări în structura clasei muncitoare, chiar dacă muncitorul productiv colectiv contemporan nu mai seamănă din multe puncte de vedere cu cel din Anglia anilor 1850. Producătorii direcți, clasa muncitoare continuă să dețină principalul rol economic în societatea contemporană, ea continuă să fie purtătoarea și promotoarea progresului social.

În acest context, se poate remarca și semnificația deosebită a teoriei marxiste despre șomaj, despre suprapopulația relativă. În condițiile actuale, cînd șomajul cronic și de masă reprezintă o trăsătură esențială a reproducției sociale în țările capitaliste, cînd au fost create și sînt propagate cele mai diverse teze burghize diversioniste cu privire la șomaj, concepția clasicilor marxismului capătă valențe și mai mari, mai ales dacă ne referim la rolul deosebit al metodei lui de studiere a fenomenelor economice.

Desigur, realitatea este în continuă mișcare și societatea de astăzi se aseamănă prea puțin cu lumea în care a trăit și pe care a studiat-o Marx. Omenirea este confruntată în prezent cu fenomene noi de o deosebită complexitate și gravitate, dar cunoaște și o puternică eferescență a gândirii creatoare, profunde transformări innoitoare la scară mondială. În aceste condiții se poate aprecia că lucrul cel mai de preț pe care ni l-au lăsat Marx și Engels este tocmai metoda creată și folosită de ei pentru a studia societatea în care au trăit, capitalismul secolului al XIX-lea. Într-adevăr, pe bună dreptate se spune că tocmai metoda dialectică, aplicată de Marx la studiul societății burghize și cuprinsă în „Capitalul”, a făcut ca opera lui să devină nemuritoare. Dialectica materialistă, sistemul metodologic al economiei politice revoluționare se constituie într-un instrument de analiză de neprețuit pentru cercetătorul obiectiv al proceselor și fenomenelor social-economice, specifice atât capitalismului contemporan, cît și țărilor socialiste, țărilor în curs de dezvoltare.

Deosebita forță de penetrație a metodologiei marxiste de investigație este evidentă; ea este cunoscută și recunoscută nu numai de marxistii declarați și consecvenți, ci și de gânditori de alte orientări. Aceasta decurge din esența ei intrinsecă, din capacitatea acesteia de a reflecta dialectica dintre funcționalitate și disfuncționalitate în procesele dezvoltării economice și sociale; de a-și perfecționa căile și metodele de reflectare a concretului; de a-și dezvolta conceptele în ceea ce au ele esențial și decisiv în raport cu realitatea economică în continuă transformare; de a reflecta practica socială, legile obiective ale mișcării social-economice. Respingînd rolul de simplă oglindă a realității, metoda dialectică devine ea însăși parte integrantă a procesului de transformare a societății.

Într-un timp istoric scurt, doctrina economică marxistă a dobîndit cea mai largă răspîndire și audiență, deși istoria sa proprie nu a fost scutită de dificultăți, chiar de refluxuri, datorate îndeosebi dogmatismului și subiectivismului care ignoră spiritul și metoda dialectică, revoluționară de cercetare a realității.

Teoria marxistă a fost și este o teorie deschisă, și tocmai în aceasta constă forța și perenitatea ei. Dialectica materialist-istorică -- liberă de unilateralitate, capabilă să evite sau să în-

vingă scleroza schematismului și dogmatismului — rămîne suletul viu al teoriei revoluționare a clasei muncitoare. Desigur, pentru a da conținut acestor posibilități și valori, se cere o permanentă atitudine științifică, creatoare, față de tezele și soluțiile formulate odinioară de clasici, urmînd spiritul și nu litera operei lor. „Trebuie să ajungem la înțelegerea adevărului incontestabil — spunea Lenin — că un marxist trebuie să țină seama de viața reală, de faptele precise ale realității și nu să continue să se cramponeze de teoria zilei de ieri, care, în orice teorie în cel mai bun caz nu face decît să demonstreze ceea ce e fundamental, general...”

Studierea și evaluarea caracteristicilor epocii contemporane, aprofundarea fenomenelor economico-sociale și politice inedite, a noilor contradicții specifice, a propriilor condiții concret-istorice, reprezintă o sarcină permanentă a tuturor forțelor politice progresiste în vederea adoptării unor strategii și tactici originale, singurele cu șanse de reușită — așa cum au prevenit Marx, Engels, Lenin. **„Intemeietorii socialismului științific au fost gînditori revoluționari, nu profeți care să prezică un viitor imaginar și să stabilească precepte imuabile, valabile pentru orice etapă de dezvoltare — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R. — ...Nu o dată ei au subliniat că această concepție revoluționară nu este încheiată, ci, dimpotrivă, constituie numai o bază de pornire care trebuie continuu dezvoltată și perfecționată, pe baza noilor realități economico-sociale, a noilor cuceriri ale științei și cunoașterii umane”.**

Dealtfel însuși Marx era pe deplin conștient că realitatea socială aflîndu-se în neconținută mișcare nu poate fi închisă în nici un tipar, nu poate fi încadrată în scheme rigide, prefabricate, considerate imuabile, general-valabile, afirmîndu-se ca adversar hotărît al dogmatismului, al adevărurilor eterne, al absolutizărilor de orice fel. Tocmai în acest spirit propriu metodei marxiste de cercetare se cer investigate fenomenele complexe care ne înconjoară, trăgînd concluziile ce se impun pentru a deschide drum progresului economico-social al omenirii.

De aceea, a acționa în chip marxist înseamnă abordarea creatoare a realității, înfăptuirea principiilor marxiste, a adevărurilor generale ale socialismului în deplină concordanță cu realitatea, cu enorma deosebire de condiții pe care o înfățișează lumea contemporană.

Metoda marxistă de investigare a proceselor și fenomenelor economice, doctrina marxistă, inclusiv cea economică au și o valoare politico-ideologică deosebită. Fiînd ideologi și conducători ai clasei muncitoare, Karl Marx și Fr. Engels au stat întotdeauna pe pozițiile acestei clase, au apărat interesele tuturor celor exploatați și asupriți. Ca urmare, gîndirea lor economică și social-politică a îmbinat permanent spiritul revoluționar cu caracterul profund științific. În condițiile actuale, îmbinarea acestor două laturi inseparabile ale teoriei revoluționare inclusiv a științei economice este mai necesară ca oricînd. Este vorba despre ceea ce s-ar putea numi realizarea unei simbioze permanente, mergînd pînă la identificare, între cunoașterea științifică în domeniul economic și dezvoltarea conștiinței revoluționare de clasă, respectiv optimizarea relației dintre știința economică și conștiința economică.

Metoda marxistă, prin însuși spiritul ei, obligă la o permanentă îmbogățire a teoriei revoluționare inclusiv a celei economice, cu cele mai noi cuceriri ale științei, ale gândirii, concomitent cu dezvoltarea potențialului de cunoaștere și cu crearea cadrului de valorificare a acestui potențial în concordanță cu exigențele progresului economic general. **„Cu atît mai mult în zilele noastre, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, cînd lumea cunoaște o impresionantă eferescență a gîndirii și cunoașterii, cînd societatea e dominată de uriașa revoluție a științei și tehnicii, cînd la scară mondială au loc profunde transformări sociale innoitoare, nu se poate concepe ca marxism-leninismul să se dezvolte izolat, ignorînd ceea ce se petrece în jur”.**

Prezența lui Karl Marx în contemporaneitate este masivă, semnificativă și în creștere. Ideile și tezele marxiste — prin suflul lor revoluționar și caracterul profund științific, prin continua lor îmbogățire și adaptare la realități — și-au croit drum în conștiințele oamenilor de pe toate continentele, generînd și susținînd programe și energii sociale transformatoare spre eliberare socială și națională, spre o civilizație superioară, spre un mod de viață care să poată pune cuceririle științifice și tehnice moderne în slujba tuturor națiunilor și a tuturor oamenilor, a triumfului idealurilor de pace și progres social.

dr. N. DOBROTA

Echitatea economică și cointeresarea materială

CUNOAȘTEREA raportului dintre echitatea economică socialistă și cointeresarea materială, categorii economico-sociale determinate de proprietatea socialistă, prezintă o mare importanță pentru înțelegerea esenței repartiției socialiste, a întregului sistem de repartizare a fondului de consum și a măsurilor de perfecționare a retribuției socialiste a muncii și a repartiției veniturilor oamenilor muncii, stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 23—24 martie 1983.

Categoria de **echitate socialistă** a fost înțeleasă și prezentată mai mult sub laturile ei egalitar-umanitare ale asigurării și garantării generale a veniturilor și reducerii decalajelor dintre ele, fără a se preciza în suficientă măsură, că o latură esențială a acesteia este inegalitatea economică echitabilă dintre membrii societății socialiste (determinată în mod obiectiv de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție și celelalte condiții economico-sociale) ce se îmbină în mod contradictoriu neantagonist cu egalitatea acestora, ca proprietari ai mijloacelor de producție, care este trăsătura ei principală. La rindul ei, și **cointeresarea materială** a fost uneori prezentată limitat, ca o stimulare materială general valabilă în toate orânduirile sociale, ruptă de stimulentele morale, fără o legătură cu proprietatea socialistă, care determină comunitatea, interconținutul, convergența și armonizarea intereselor personale, colective și generale ale tuturor membrilor societății socialiste, în calitatea lor de coproprietari, conducători, producători și beneficiari ai întregului produs obținut. Explicându-se conținutul cointeresării materiale aproape exclusiv prin stimularea economică și diferențierea veniturilor, nu s-a realizat acea concordanță obligatorie dintre retribuției și rezultatul efectiv al muncii în vederea satisfacerii optime și concomitente a intereselor personale, colective și generale (în mod prioritar) prin colaborarea și întraajutorarea în muncă a tuturor categoriilor de lucrători. Înțelese în mod corespunzător, pe baza conținutului lor obiectiv socialist, cele două categorii au o serie de trăsături comune a căror precizare întregeste cunoașterea esenței lor și a interacțiunii dintre ele.

a). Fiind determinată de proprietatea socialistă, de nivelul forțelor de producție și de celelalte condiții obiective ale socialismului, **cointeresarea materială** integrează în conținutul său, pe lângă elementele de diferențiere echitabilă a veniturilor lucrătorilor după cantitatea, calitatea, importanța și rezultatul efectiv al muncii bazat pe efort și contribuție proprie și a gradului diferit de diversitate și de satisfacere a intereselor lor, și unele elemente de egalitate dintre aceștia, din care menționăm: poziția egală față de mijloacele de producție și posibilitățile și șansele egale de a se afirma ale lucrătorilor; aprecierea în mod egal a poziției fiecăruia în societate după muncă, valoarea supremă în ierarhia valorilor sociale; posibilități egale de a-și realiza interesele numai prin muncă, care este în socialism pentru toți oamenii apti de muncă singurul mijloc de existență; munca și rezultatele ei sînt în egală măsură pentru toți, criteriul unic și general al determinării mărimii veniturilor; obligația generală egală de a realiza, concomitent cu interesele personale, interesele colective și generale ș.a.

b). La rindul ei, **echitatea socialistă** fiind determinată în mod obiectiv de proprietatea socialistă, de nivelul atins de dezvoltarea mijloacelor de producție și a forței de muncă și de celelalte condiții economico-sociale, integrează în conținutul ei, alături de egalitatea membrilor societății (decurgînd din lichidarea pentru toți a exploatării și asupririi, poziția egală față de mijloacele de producție și celelalte bunuri obștești, calitatea tuturor de coproprietari, producători, conducători și beneficiari, posibilitatea egală de afirmare, aprecierea egală după muncă a poziției lor în societate și posibilitatea egală de a primi venituri egale la muncă și la rezultate în muncă egale), și unele elemente de diferențiere și inegalității echitabile a acestora dintre care menționăm: diferențierea dintre nivelul de pregătire a forței de muncă și de productivitate a muncii și nivelul aportului adus de către lucrători la dezvoltarea și progresul societății socialiste; diferențierea dintre caracteristicile muncii fizice și intelectuale, ale muncii grele și muncii ușoare, dintre munca din agricultură și cea din industrie, munca prestată în condiții normale și cea prestată în condiții deosebite și altele; diferențierea între veniturile lucrătorilor după aportul adus de ei prin muncă; diferențierea dintre măsura în care sînt satisfăcute interesele personale ale oamenilor muncii pe baza veniturilor lor; diferențierea dintre nevoile oamenilor muncii și gradul

satisfacerii lor și altele. Semnificativă pentru legătura strinsă dintre echitatea socialistă și cointeresarea materială și morală este și măsura corelată a participării reale la muncă și a recompenării oamenilor muncii în sfera realizării efective a interesei lor individuale, colective și a celor generale ale societății socialiste.

Din aspectele menționate, rezultă că echitatea economică și cointeresarea materială au unele trăsături comune, pe baza cărora ele nu numai că nu se opun, ci se **îmbină organic și se realizează concomitent și unitar** pe baza unor măsuri de politică economică și socială care să ducă la efecte economico-sociale pozitive complexe. Tot din trăsăturile ce caracterizează cele două categorii rezultă că atât echitatea economică socialistă cit și cointeresarea materială sînt opuse egalitarismului mic burghez. Atît echitatea economică socialistă cit și cointeresarea materială se opun și nu au nimic comun nici cu discrepanțele exagerate în venituri, prin care obținindu-se venituri necorelate cu rezultatul muncii se denaturează cointeresarea materială și sînt generate elemente de inechitate în repartiția veniturilor și stări de nemulțumire ale oamenilor muncii.

Subliniind legătura indisolubilă dintre cointeresarea materială a oamenilor muncii, prin creșterea și diferențierea veniturilor pe baza sporirii producției ca rezultat al muncii proprii, și echitatea socialistă care este opusă egalitarismului, la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat că „Principiile echității și dreptății sociale pornesc de la necesitatea de a nu admite exploatarea și asuprirea, dar nu au în vedere nivelarea veniturilor; trebuie ca, în spiritul acestor principii, să stimulăm producția, să stimulăm interesul de a se produce cit mai mult, ca oamenii muncii, fiecare cîteatun, să realizeze — pe această bază — venituri cit mai mari.“¹⁾

Îmbinarea armonioasă pe baze unitare a echității economice socialiste cu cointeresarea materială a oamenilor muncii face posibilă exprimarea și înlăturarea mai deplină a comunității, interconținutului, convergenței și armonizării intereselor personale, colective și generale ale tuturor membrilor societății socialiste și creează un cadru favorabil pentru acțiunea legilor economice care acționează în economia socialistă și, în special, pentru acțiunea legii repartiției după muncă.

Acțiunea legii repartiției după muncă, sintetizată în principiul general al repartiției egale la muncă și la rezultate în muncă egale și diferențiate după cantitatea, calitatea, importanța socială și rezultatul efectiv al muncii reflectă imbinarea trăsăturilor eticii și echității socialiste cu cointeresarea materială a membrilor societății socialiste.

În documentele partidului nostru au fost date orientările, asupra conținutului echității socialiste și al cointeresării materiale și a necesității imbinării lor. Cu un deceniu în urmă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că „Preocupîndu-se continuu de îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor cu venituri mici, de reducerea diferenței nejustificate dintre venituri, partidul și guvernul urmăresc totodată ca în realizarea acestei repartiții să se țină seama de cantitatea și calitatea muncii depuse, de importanța și răspunderea socială a diferitelor activități, de condițiile mai grele de lucru, astfel încît retribuția să aibă un important rol stimulative, să nu împingă la egalitarism mic burghez, care ar putea avea consecințe dăunătoare pentru dezvoltarea societății noastre.“²⁾

Cu toate acestea, în elaborarea și aplicarea sistemului socialist de retribuție a muncii în țara noastră au apărut unele reglementări și forme de aplicare a principiilor retribuției muncii, care limitau într-o oarecare măsură realizarea principiilor echității socialiste și a cointeresării materiale, ceea ce a impus noi perfecționări în acest domeniu cuprinse în Programul perfecționării retribuției muncii și repartizării veniturilor prin care sînt înlăturate unele elemente necorespunzătoare și se propun noi forme mai stimulative și echitabile de repartitie.

Avem în vedere, **acordarea venitului garantat în proporție de 80%**, care s-a dovedit a fi un element **neechitabil și nestimulativ** al retribuției muncii deoarece: a) acordîndu-se indiferent

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R., 16—18 decembrie 1982, București, Ed. politică, 1982, p. 8).

²⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 6, București, Ed. politică, 1972, p. 649.

de nivelul realizărilor de plan, nu corelează veniturile cu rezultatul efectiv al muncii bazat pe efort și contribuție proprie ; b) în practică, nerealizările planului se găsesc pe trepte diferite astfel că, venitul garantat, acordat în proporție de 80%, generează egalitarism, lipsă de cointeresare materială și inechitate ; c) acordându-se numai la o parte din oamenii muncii (personalului TESA și muncitorilor retribuiți în regie), venitul garantat frânează realizarea unității și armonizării intereselor lucrătorilor și generează elemente de inechitate în retribuirea diferitelor categorii de oameni ai muncii și stări de nemulțumire ; d) reprezentând în condițiile unor retribuții tarifare mari și foarte mari, venituri substanțiale (80% din acestea), venitul garantat nu mai stimulează lucrătorii și în special cadrele de conducere să rezolve problemele care apar, ci îi orientează spre o activitate de „justificare” cu documente a imposibilității rezolvării problemelor ; e) deoarece dă posibilitatea obținerii de venituri și de satisfacere a intereselor personale, separat și independent de cele colective și generale, acordarea venitului garantat limitează armonizarea intereselor personale cu cele colective și generale și a unității, efortului colectivului de lucrători ; f) venitul garantat nu-i stimulează pe lucrători nici în perfecționarea și utilizarea completă a forței lor de muncă și a mijloacelor de producție. De asemenea, și **plafonarea veniturilor** pentru lucrătorii care obțin creșteri de producție și beneficii peste plan, pe baza efortului propriu, constituie un factor nestimulativ și neechitabil în retribuirea lucrătorilor din unitățile de stat și cooperatiste industriale, agricole ș.a., deoarece nu corelează veniturile cu rezultatul efectiv al muncii proprii.

Pornind de la aceste neajunsuri ale aplicării în practică a principiilor echității socialiste și cointeresării materiale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că se impun măsuri pentru „îmbunătățirea sistemului de retribuție, în așa fel, încât să asigurăm locul de muncă, să garantăm munca pentru fiecare cetățean, pentru fiecare om ; dar, veniturile, retribuția vor fi legate numai și numai de munca pe care o va depune fiecare. de rezultatele muncii. Nu vom mai garanta nimănui venituri fără muncă, nici 80, nici 70, nici 50% ! Fiecare trebuie să înțeleagă că veniturile pot fi și de 110, 120, de 150 și 200%, dar în raport de producția realizată.”³⁾

Prin înlăturarea venitului garantat, acordat pînă acum în special personalului TESA și muncitorilor în regie, și prin înlăturarea plafonării veniturilor și aplicarea principiului proporționalității dintre realizarea și depășirea indicatorilor cantitativi și calitativi de plan și sporirea retribuțiilor, se aplică în mod mai consecvent principiile echității socialiste și ale cointeresării materiale ale oamenilor muncii.

Programul de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982, în domeniul retribuției muncii și repartizării veniturilor oamenilor muncii, cuprinde și unele elemente noi ale sistemului de retribuție, prin care se accentuează caracterul stimulativ și echitabil al repartizării socialiste. Dintre acestea menționăm :

1 Înfăptuirea consecventă a dreptului și îndatoririi fiecărui cetățean de a desfășura o muncă utilă pentru societate și aplicarea mai fermă a principiului general al repartizării socialiste, venituri egale pentru muncă și rezultate în muncă egale, diferențiate după cantitatea, calitatea, importanța socială și rezultatul efectiv al muncii lucrătorilor bazat pe efort și contribuție proprie. În felul acesta, veniturile vor fi corelate mai strîns cu producția obținută și cu ceilalți indicatori de plan cantitativi și în special calitativi și ele nu vor mai fi plafonate. instituindu-se principiul proporționalității dintre venituri și rezultatele muncii proprii.

2 Datorită orientării economiei noastre naționale în direcția trecerii la un nou stadiu de dezvoltare, înfăptuirii noii calități a muncii și a vieții în toate sectoarele, dezvoltării puternice a bazei energetice și de materii prime, realizării unei industrii și agriculturi intensive, creșterii susținute a venitului național și a repartizării acestuia în așa fel încît consumul să nu depășească posibilitățile reale de care dispune societatea, o importanță fundamentală are în etapa actuală creșterea substanțială a productivității muncii, astfel încît pînă la sfîrșitul acestui cincinal să ajungem din urmă în acest domeniu unele țări dezvoltate. Aceste orientări și directive majore impun ca în domeniul retribuției muncii să se realizeze corelarea retribuțiilor cu creșterea productivității muncii individuale și pe întreaga întreprindere. Creșterea retribuțiilor se va realiza în raport direct cu gradul de îndeplinire a indicilor de creștere a productivității muncii fizice planificate, iar pe viitor, sporirea retribuțiilor tarifare va fi diferențiată pe întreprinderi și sectoare în raport cu creșterea productivității muncii pe unități. Prin natura lor și stimulativă și echitabilă, aceste prevederi vor impulsiona lucrătorii

și unitățile socialiste să se preocupe pentru descoperirea și utilizarea tuturor posibilităților de sporire a productivității muncii.

3 Datorită potențelor sale mari, stimulative și echitabile, **acordul global va constitui forma principală de retribuție a muncii**, se va generaliza în toate sectoarele de activitate și va cuprinde toate categoriile de lucrători din cadrul întreprinderilor, inclusiv personalul de conducere.

4 Legarea mai strînsă a veniturilor de rezultatul efectiv al muncii fiecărui lucrător, formații de muncă și unități, creșterea cerințelor realizării, paralel cu indicatorii cantitativi, și a unei game largi de indicatori calitativi tehnici, economici și financiari, în mod ritmic (zilnic, decadal, lunar și trimestrial), impun o creștere a ponderii părții variabile în totalul veniturilor personalului muncitor obținute din fondul de retribuție planificat și acordarea unei părți din aceasta în timpul anului. Partea variabilă a veniturilor personalului muncitor va spori prin creșterea adaosului de acord global, a premiilor din fondul de participare la realizarea producției, a beneficiilor și — la împărțirea beneficiilor — a premiilor pentru realizări deosebite, premiilor pentru economii de materiale, energie, forță de muncă, creșterea exportului etc. Ea va reprezenta, după aplicarea programului, 24% din veniturile totale ale personalului muncitor obținute din fondul de retribuție planificat, va crește la 27% în 1985, și se va acorda parțial în cursul anului, trimestrial sau lunar, pe baza rezultatelor obținute în perioadele respective.

5 Pentru concretizarea legăturii mai strînse dintre venituri și rezultatul muncii, **fondul de retribuție se va stabili pe unitate de produs sau pe lucrare, pe obiectiv, în funcție de timpul de muncă, de condițiile de calitate, precum și de personalul necesar, pe baza normelor și normativelor elaborate, corespunzător nivelului de înzestrare tehnică și tehnologiilor aplicate, în condițiile unei organizări superioare a producției și a muncii.** Urmărindu-se legarea strînsă a retribuțiilor de parametrii cantitativi și calitativi ai rezultatului muncii, se va asigura o corelație strictă între fondul de retribuție și producția fizică, producția marfă vîndută și încasată, producția netă, calitatea produselor, planul de export, consumurile normate de materii prime și materiale, combustibil și energie, costurile de producție etc.

6 Ținînd seama de rolul deosebit pe care comerțul exterior și în mod deosebit dezvoltarea exportului le au în etapa actuală a dezvoltării economiei noastre naționale, se prevede folosirea unor forme de retribuție mai stimulative și echitabile. Pentru realizarea, depășirea cantitativă și perfecționarea calitativă a producției destinate exportului, se prevede **majorarea beneficiilor unităților producătoare și a retribuțiilor și premiilor acordate oamenilor muncii care produc pentru export.**

7 Fiind conceput într-o corelație indisolubilă, ca o pîrghie componentă a perfecționării noului mecanism economico-financiar bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiuinea economico-financiară, Programul perfecționării retribuției muncii și repartizării veniturilor prevede sarcini importante privind răspunderea colectivului de oameni ai muncii, a consiliilor de conducere ale unităților socialiste proprietatea întregului popor, pentru conducerea directă și efectivă, gospodărirea judicioasă și eficientă a patrimoniului unităților socialiste, care este dat pe bază de contract în proprietatea oamenilor muncii ce lucrează în fiecare unitate. Biroul executiv al consiliului de conducere este gestionarul colectiv al patrimoniului unității socialiste respective.

8 Prevederea ca formațiile de muncă, fermele, brigăzile, secțiile și alte subunități care și-au îndeplinit și depășit planul să primească veniturile planificate și venituri peste plan neplafonate și în situația în care unitatea sau subunitatea din care face parte nu și-au realizat planul și veniturile întărește caracterul stimulativ și echitabil al noilor măsuri privind perfecționarea retribuției muncii.

Privite în ansamblul lor, atît înlăturarea elementelor necorespunzătoare, cît și introducerea noilor elemente ale sistemului de retribuție a muncii, menționate, accentuează și îmbină mai armonios echitatea socialistă și cointeresarea materială care sînt coordonatele fundamentale ale repartizării socialiste. Rezultă, deci, că armonizarea celor două categorii, a echității economice socialiste și cointeresării materiale, constituie o condiție principală a fundamentării pe baze echitabile și stimulative a repartizării socialiste a fondului de consum, condiție care este pe deplin reflectată în prevederile Programului de perfecționare în domeniul retribuției muncii și repartizării veniturilor oamenilor muncii.

conf. dr. Mircea BOTA
Institutul agronomic Iuși

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August” din Capitală, Știința, 23.02.1983

Sesiune științifică

Rolul partidului clasei muncitoare în viața social-politică a României. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — strălucită confirmare a teoriei științifice, revoluționare a clasei muncitoare

SĂPTĂMINA trecută, în Capitală, în sala Ateneului Român, s-au desfășurat lucrările sesiunii științifice cu tema „**Rolul partidului clasei muncitoare în viața social-politică a României. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — strălucită confirmare a teoriei științifice, revoluționare a clasei muncitoare**”. Prestigioasa manifestare științifică a fost organizată cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, a 165 de ani de la nașterea lui Karl Marx și a 100 de ani de la moartea sa. La sesiune, desfășurată sub egida Academiei Republicii Socialiste România, Academiei de Științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu” și Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., au participat membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, reprezentanți ai unor ministere, instituții centrale și organizații de masă și obștești, membri de partid cu stagiu din ilegalitate, cadre didactice și cercetători, activiști de partid și de stat, oameni ai muncii.

După cuvîntul de deschidere a lucrărilor sesiunii, rostit de tovarășul Petru Enache, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., au fost prezentate comunicările: „Constituirea partidului politic al clasei muncitoare din România — etapă nouă a procesului revoluționar. Semnificația istorică a creării P.S.D.M.R.”, susținută de tovarășul Ion Popescu-Puțuri, membru al C.C. al P.C.R., directorul Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.; „Concepția P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la înfăptuirea unității clasei muncitoare — factor determinant pentru victoria socialismului în România”, susținută de tovarășul academician Ștefan Voitec, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat; „Dezvoltarea creației de către P.C.R. a teoriei marxiste despre puterea politică a clasei muncitoare. Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarului general al partidului, despre statul democrației muncitorești revoluționare”, susținută de tovarășul Gheorghe Rădulescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Con-

siliului de Stat; „Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — strălucită confirmare a teoriei științifice, revoluționare a clasei muncitoare, a gândirii social-politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarului general al Partidului Comunist Român” susținută de tovarășul academician Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat; „Spiritul dialectic marxist în gândirea social-politică a P.C.R.”, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Însemnătatea tezelor teoretice elaborate — contribuție originală, revoluționară la îmbogățirea patrimoniului socialismului științific”, susținută de tovarășul Dumitru Popescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Conducere și rectorul Academiei „Ștefan Gheorghiu”; „Concepția P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, cu privire la unitatea indestructibilă dintre armată și popor — izvor al capacității de apărare a patriei”, susținută de general-colonel Constantin Olteanu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al

FIȘE

Adrian D. Popescu

Orientări
în
management

EDITURA POLITICĂ

● Publicată în colecția „**Dezbateri ideologice**” a EDITURII POLITICE lucrarea „Orientări în management” se dorește în op-

tica celui care a elaborat-o, Adrian D. Popescu — o prezentare, aflată retrospectivă cit și prospectivă, a evoluției managementului. Local cărții în literatura de specialitate și publicul căruia i se adresează cu predilecție pot fi mai bine individualizate dacă șinem seama că volumul are o puternică tentă de popularizare. Vizînd așadar un public larg, autorul apreciază drept oportune unele prezentări de ordin etimologic, de ordin istoric (incluse în capitole distincte de carte) precum și stabilirea locului managementului în sistemul științelor sociale. Realizînd o necesară translație de la trecut spre perspectivă autorul caută să identifice acele elemente noi care vor jalona dezvoltarea în următoarele decenii a acestei discipline cu in-

contestabile valențe practice. Deopotrivă cu analiza tendințelor conturate pe plan mondial o atenție specială se acordă în lucrare prezentării experienței românești în domeniul organizării și conducerii la nivel micro și macrosocial.

Licențele : parametri de
eficiență

● Analizînd în articolul „A licencek vásárlásának és alkalmazásának hatékonyságáról” (Eficiența achiziționării și aplicării licențelor) publicat în numărul 2/1983 al revistei ungare KÖZGAZDASÁGI SZEMLE, factorii care condiționează eficiența achiziționării, aplicării și, eventual, deslăcerii anamitor licențe de producție O. Garami ajunge la concluzia că nu există diferențe semnificative între procesul

aplicării cercetărilor originale și cel al aplicării licențelor tehnice. Potrivit opiniilor autoarei citate — ale cărei idei s-au bazat pe studierea unui număr de 23 licențe aplicate în Ungaria — și într-un caz și în celălalt se cer respectate câteva criterii. O primă condiție presupune ca întreprinderea ce urmează să asimileze licențe să posede un nivel tehnic și organizatoric corespunzător, astfel încît să nu fie afectată calitatea produselor realizate pe bază de licență. O altă condiție vizează o dimensiune strategică. Cei care achiziționează o licență trebuie să aibă în vedere nu numai un orizont apropiat de timp. Apare util din această perspectivă, opinează autoarea, ca la achiziționarea licențelor să se aibă în vedere posibilitatea perfecționării lor ulterioare, pe baza potențialului

P.C.R., ministrul apărării naționale; „Concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general cu privire la întărirea solidarității muncitorești, a forțelor progresiste și democratice pentru pace, independență națională și socialism“, susținută de tovarășul Ștefan Andrei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe; „Lupta românilor pentru unitate, independență și făurirea statului național unitar, reflectată în opera lui K. Marx. Însemnătatea ideilor și tezelor sale pentru înțelegerea istoriei poporului român“, susținută de tovarășul Mihnea Gheorghiu, membru al C.C. al P.C.R., președintele Academiei de științe sociale și politice; „Dezvoltarea creatoare de către socialiștii români a teoriei revoluționare marxiste cu privire la dezvoltarea forțelor de producție în vederea asigurării independenței țării și creșterii bunăstării poporului român“, susținută de prof. univ. dr. Mihai Todocia, șef de catedră la Universitatea Al. I. Cuza din Iași, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice; „Concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la însemnătatea învățămîntului, științei și culturii în procesul formării omului nou, constructor al socialismului în România“, susținută de tovarășul Iosif Kovacs, vicepreședinte al Consiliului de Stat; „Tineretul patriei noastre — factor activ în lupta dusă de P.C.R. pentru dreptate socială și independență națională, pentru edificarea socialismului în România“, susținută de tovarășul Pantelimon Găvănescu, membru supleant al C.C. al P.C.R., prim-secretar al C.C. al U.T.C.

Într-o atmosferă entuziastă, de putermică însuflețire, participanții la lucrările sesiunii au adoptat textul unei telegrame adresate **Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tova-**

rășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste Române.

Participanții la Sesiunea științifică consacrată celei ce-a 90-a aniversări a făuririi partidului politic al clasei muncitoare din România, precum și marșării în țara noastră a 165 de ani de la nașterea lui Karl Marx și comemorării unui veac de la moartea sa — se arată în telegramă — vă adresează dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, strălucit continuator al tradițiilor de luptă revoluționare ale clasei muncitoare, ale poporului român, eminent militant și gânditor social-politic al epocii contemporane, un fierbinte omagiu, împreună cu sentimentele noastre de respect, admirație și recunoștință... Crearea partidului politic al clasei muncitoare din România a marcat legătura strînsă a proletariatului român cu teoria socialismului științific fundamentată de Karl Marx. Opera lui Marx reprezintă o sinteză a cunoașterii universale pe temeiul căreia s-a dat un impuls hotărîtor dezvoltării teoriei și practicii revoluționare a clasei muncitoare. Forța sa stă în analiza dialectică a legităților dezvoltării sociale, a progresului istoric — la baza cărora stau condițiile materiale de producție și de viață ale oamenilor și din care se pot desprinde pentru fiecare etapă obiectivele de luptă ale mișcării revoluționare în perspectiva făuririi societății libere de exploatare, a societății fără clase.

Forța ideilor socialismului științific s-a datorat, în mare măsură, faptului că Marx s-a ferit de șabloane și modele cu privire la edificarea noii societăți, care — așa cum a demonstrat istoria — nu poate fi înfăptuită decît prin activitatea fiecărui popor în condițiile sale specifice... Conducînd lupta poporului român în procesul revoluției

și construcției socialiste, Partidul Comunist Român — moștenitorul autentic al celor mai înaintate tradiții de luptă ale poporului, ale clasei muncitoare — a trebuit să dea răspuns unor probleme complexe decurgînd din particularitățile istorice concrete ale dezvoltării României... Constituie o realitate profund simțită și trăită de fiecare cetățean al patriei noastre faptul că perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, ale cărui hotărîri poartă nemîlîc pecetea gândirii și acțiunii dumneavoastră cutezătoare, pătrunse de o înaltă răspundere pentru destinele poporului român, a deschis o epocă nouă în istoria patriei noastre, a adus un suflu profund înnoitor în toate domeniile construcției socialiste, deternînd adînci prefaceri revoluționare în întreaga societate românească... Lucrările sesiunii noastre au pus încă o dată în evidență adevărul incontestabil că, în perioada de cînd la cîrmă partidului și statului nostru vă aflați dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, întreaga activitate internațională a Partidului Comunist Român s-a ridicat pe o nouă treaptă calitativ superioară, a cunoscut o intensificare remarcabilă, un dinamism fără egal în întreaga sa istorie.

Sub conducerea dumneavoastră înțeleaptă, politica partidului nostru are un eozu tot mai larg în mișcarea comunistă și muncitorească, în rîndurile tuturor celor care luptă pentru pace, progres, libertate și independență națională. Perioada de după Congresul al IX-lea al partidului se remarcă prin amploarea deosebită a contactelor cu partidele comuniste și muncitorești, prin eforturi susținute în direcția făuririi noii unități a mișcării comuniste internaționale, a dezvoltării solidarității cu forțele revoluționare, progresiste, democratice și antiimperialiste de pretutindeni...

de creație propriu. În sîrșit, un element care nu trebuie neglijat este cel al relațiilor de aprovizionare și deslăcere, atît în etapa aplicării licenței cit și ulterior.

Informația tehnică — „cheie“ a competitivității

● Restructurarea industriei franceze în funcție de noile condiții impuse de criza mondială, împulsionarea competitivității sale presupune, într-un plan general, distanțarea față de viziunea tayloristă care a dominat pînă în prezent modul de organizare a activității industriale. Una din componentele noii strategii — se arată în articolul „L'information technique, clé de la compétitivité“ publicat în numărul din 3 martie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE“ —, o reprezintă pla-

sarea informației în centrul aparatului de producție. Informația științifică și tehnică, se arată în continuare, devine o funcție a întreprinderii cu un statut similar celorlalte compartimente, o funcție care permite întreprinderilor „să producă mai bine“ — stimulînd inovația și îmbunătățind calitatea produselor —, să „lucreze mai bine“ — ridicînd nivelul de responsabilitate al lucrătorilor. Întrucît principalele surse de noutăți tehnice le reprezintă investițiile și activitatea de normalizare — se susține în articol — spre acest domeniu se cer îndreptate eforturile organizatorice în sfera informațiilor tehnico-științifice. O asemenea acțiune ar urma să se deslășoare pe două coordonate: pe de o parte prin pregătirea unor noi categorii de specialiști cum ar fi „valorizatorii

cercetărilor“, „asistenți tehnici ai procesului inovator“ ș.a., iar pe de altă parte prin organizarea unor acțiuni de pregătire în masa largă a salariaților.

Sesiune de comunicări

● Sub egida Academiei R.S.R., a Ministerului Industriei de mașini unelte, electrotehnică și electronică, a Institutului central pentru conducere și informatică recent a avut loc o sesiune de comunicări științifice. Tema, de mare actualitate pentru dezvoltarea informaticii în țara noastră, vizează una din componentele acestei activități: industria de programe. Comunicările prezentate au avut o arie largă de referință. Astfel, alături de cercetări vizînd aspecte tehnice ale elaborării și organizării industriei de programe — între-

FIȘE

acesta: elaborarea sistemelor de operare complexe, specificul elaborării programelor pentru aplicații de sisteme informatice în industrie distribuite și în timp real, sistem de programe pentru industria de calculatoare ș.a. — au fost prezentate concluziile unor studii vizînd componentele propriu-zis economice. Industria de programe, economia producției industriale de programe, coordonatele economico-financiare ale organizării și conducerii unei industrii de programe sînt cîteva dintre problemele importante — analizate în cadrul recentei reuniuni științifice — ale realizării unei industrii de programe eficiente.

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (XVI)

Dezbateri inițiate de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice
a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu”
și Institutului de economie mondială

Ipoteze asupra evoluțiilor crizei economice

Andrei Vela — În cadrul dezbaterilor noastre au fost enunțate numeroase idei deosebit de interesante cu privire la criza economică mondială și, legat de aceasta, la fenomenele de criză din economia țărilor în curs de dezvoltare. Aceste idei constituie, cred, o premisă pentru ceea ce noi intenționăm să întreprindem și anume abordarea problematicii dificile a modalităților probabile de depășire a crizei.

Această strădanie de a căuta soluții și idei menite să contribuie la lărgirea efortului de cercetare a fenomenelor legate de criza economică actuală poate, sperăm, să îmbogățească literatura de specialitate care se preocupă de procesul eliminării factorilor negativi care împovărează economia mondială. Ea se conjugă cu efortul numeroaselor personalități și instituții care acum, în preajma celei de-a VI-a sesiuni UNCTAD de la Belgrad, abordează tematica ieșirii din criza economică mondială.

În acest context, trebuie să remarcăm marea diversitate de păreri, idei și propuneri, numeroasele poziții adesea contradictorii care se conturează în legătură cu acțiunile necesare pentru depășirea crizei economice atât în țările industriale avansate, cât și în țările în curs de dezvoltare.

Ce rezultă din bibliografia vastă pe care o oferă pregătirea sesiunii UNCTAD? Că ieșirea din criză va fi un proces îndelungat, nu va fi deloc ușoară, nici lină și nici echitabilă. Țările industriale avansate, și chiar unele țări în curs de dezvoltare mai bine situate, impulsionate de un puternic egoism național, încearcă din răsuputeri să arunce efectele crizei și să iasă din criză pe seama statelor cu economia mai slabă. În fond, în momentul de față, ca întotdeauna în istorie în asemenea perioade cruciale, raportul de forțe existent în lume se reasează în favoarea sistemelor mai puternice, care dispun de atuuri în lupta ce se desfășoară pe teren economic. Soluțiile de ieșire din criză avansate de țările occidentale reflectă interesele marilor grupări economice capitaliste; or, aceste interese sînt deosebit de contradictorii.

Desigur, rațiunea ar impune calea consensului, a cooperării internaționale, cale pentru care România militează cu energie. Dar, din păcate, confruntările sînt cele care domină scena vieții economice mondiale. Ele izvorăsc din marea diferențiere de interese și de posibilități care caracterizează economiile țărilor. Din această cauză eforturile pentru ieșirea din criză iau aspectul unor lupte dure și soluția propusă nu întotdeauna înclină balanța viitoarelor relații economice în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. În acest fel, există pericolul real ca ieșirea din criză să îngreuneze realizarea unei noi ordini economice internaționale.

O problemă importantă o reprezintă cea a factorului motor al ieșirii din criză. Așa cum există o interdependență a manifestărilor de criză din țările industriale avansate și cele din țările în curs de dezvoltare, tot așa se manifestă o interdependență a factorilor de ieșire din criză în cele două grupe de țări. Care dintre ele are rol determinant? Înainte de a aborda răspunsul trebuie să amintesc că în momentul de față conjunctura economică a țărilor capitaliste avansate indică o ușoară înviorare, începînd cu economia Statelor Unite. Învierea este însă nesigură, iar relansarea poate veni încet, prelungind instabilitatea conjuncturii pe termen îndelungat. Țările în curs de dezvoltare au cunoscut în 1982 o stagnare economică gravă, cea mai gravă din epoca postcolonială; anul 1983 se prevede a fi un an greu din punct de vedere economic. Greutățile financiare și perspectivele sumbre ale comerțului exterior al țărilor sărace nu le deschid posibilități de relansare previzibile. În asemenea condiții, o pondere însemnată în bătălia pentru înlăturarea manifestărilor crizei este deținută de principalele țări occidentale, care dispun de forțe de producție și putere economică enorme în lumea capitalistă, forțe de producție supuse chiar în condițiile crizei unui proces de perfecționare și trans-

formare. De fapt, criza provocată de sistemul economic al acestor țări stă la baza întregii crize economice mondiale. Transformările pe care le impune revoluția tehnico-științifică, uriașa restructurare, în condițiile acesteia, a forțelor de producție din țările capitaliste dezvoltate constituie deci factorul motor al ieșirii din criza economică. Relansarea economică, deocamdată slab conturată în țările occidentale, este însă un fenomen de durată și oscilant în care progresul va alterna cu momente de regres, cu noi fenomene de criză. Depășirea crizei economice înseamnă crearea unor noi structuri de producție, noi relații financiar-bancare și noi raporturi de forțe economice în lume — ceea ce nu poate fi decît o operă de mare anvergură și pe termen îndelungat.

Ieșirea din criza actuală a economiei capitaliste este de neconceput fără să fie pe deplin valorificate într-un uriaș proces de transformare a forțelor de producție cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii secolului XX și care se află mai ales în lumea neșocialistă, în posesia marilor puteri economice. Acestea își dau seama că numai pe calea perfecționării tehnice și tehnologice își pot asigura, în continuare, eficiența economică necesară în ramuri de producție moderne, cu înaltă productivitate, cu produse de calitate superioară, adică tocmai factorii care asigură competitivitatea în bătălia pentru depășirea contradicțiilor actuale ale propriului lor sistem de producție.

În același timp, este evident că nici un scenariu cu privire la depășirea actualei crize economice în lume nu poate fi conceput fără a lua în calcul țările în curs de dezvoltare, care prin populația și resursele de care dispun constituie un factor cu mare pondere în echilibrul economic internațional. În rezoluția Conferinței țărilor nealiniat, încheiată recent la New Delhi în India, se stipulează că ieșirea din criza mondială are o condiție primordială — stimularea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare. Așadar, numai împreună, țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare pot constitui și întruni condițiile de bază pentru ieșirea din criza economică, prin restructurarea economiei lor naționale și a relațiilor economice internaționale.

Din această teză decurge una nouă: restructurarea economică pe care o impune adaptarea aparatului de producție al fiecărei țări la noile cerințe ale științei și tehnicii va duce, fără îndoială, și la o restructurare profundă a actualei diviziuni internaționale a muncii. La capătul crizei economice mondiale, după ce vor fi traversat un proces complex de restructurare economică internă, țările lumii își vor găsi locul în funcție de ceea ce produc și cum produc, cu ce mijloace de producție și cu ce eficiență economică produc, în ce măsură și cu ce mărfuri participă pe piața mondială. Aceasta va însemna ca fiecare națiune să ocupe în contextul economic viitor locul pentru care este pregătită potrivit structurilor economice pe care și le desfășoară începînd din acest moment, a resurselor proprii pe care le va pune în valoare comparativ cu alte acțiuni, a capacității de inovare și a spiritului întreprinzător de care dă dovadă, a nivelului de însușire a cuceririlor științei și a gradului de aplicare a acestora.

De aici decurge o nouă întrebare: care este locul pe care vor fi capabile să-l ocupe țările în prezent sărace? Pentru viitorul imediat previzibil, locul țărilor capitaliste dezvoltate este oarecum predeterminat de forța economică, științifică și organizatorică de care dispun, de poziția avantajoasă pe care o dețin în economia lumii. Este de prevăzut că în viitor, în ciuda puternicelor lovituri ale crizei sau poate chiar datorită acestora, ele să-și îmbunătățească poziția. Dar țările în curs de dezvoltare? Locul lor în economia mondială este greu de conturat. În viitorul apropiat, majoritatea acestor țări nu va fi în situația de a însuși forțe de producție avansate la nivelul calitativ comparabil cu cel al țărilor capitaliste dezvoltate. Restructurarea sistemului de producție, în asemenea condiții, va fi dificilă și încadrarea lor în marea diviziune a muncii va trece pe o perioadă nedefinită. Pentru a face față cerințelor superioare pe care le va pune piața mondială li se cer eforturi mult mai

mai în viitor, decât cele depuse până în prezent. Aceasta presupune o regândire a strategiei economice, o reformulare a modelului economic propus, o reexaminare a opțiunilor.

Pentru a putea răspunde întrebării puse ar fi poate necesară elaborarea unui scenariu privind structurile posibile ale economiei viitorului pentru următorii 20-30 de ani. Există încercări de acest fel în lucrările recente ale lui Herman Kahn și Alvin Toffler, dar ele ne oferă doar o imagine a structurii economice în țările industrial avansate, fără să se refere la structura viitoare a țărilor sărace. O lucrare care a abordat această problemă, „Ultima șansă a lumii a treia“, de Maurice Guernier, apărută în 1965, azi nu mai este utilă. Datele sînt depășite și nici una din previziunile autorului privind structurile țărilor sărace în deceniile 8 și 9 nu s-a adevărit.

Dacă problema structurii economice posibile și dezirabile, problema locului țărilor în curs de dezvoltare nu vor fi abordate energic și în timp util, aceste țări vor fi dezavantajate și acest dezavantaj va crește cantitativ și calitativ, chiar dacă ele, din punct de vedere al dezvoltării industriale (în sensul actual al termenului) vor atinge un anumit nivel, oricît de înalt, și chiar dacă vor însuși, prin transfer tehnologic intens, ramuri întregi de producție de tip clasic.

Abordarea locului fiecărei țări în structura de viitor a economiei mondiale în epoca postcriză nu este o problemă teoretică abstractă, ci una practică arzătoare. Orice eroare în acest domeniu se plătește extrem de scump. În absența unei optimizări a structurii economiei lor, țările în curs de dezvoltare sînt expuse să se situeze vreme îndelungată pe poziții nefavorabile în diviziunea internațională a muncii față de țările capitaliste dezvoltate și să suporte consecințele unui decalaj nou, mai profund și mai grav decât cel de pînă acum.

În condițiile actualului nivel de dezvoltare a științelor economice, a instrumentelor de prognoză economico-tehnic-științifică, ale existenței unor experiențe valoroase în construcția economică, devine posibil ca factorii de decizie din țările în curs de dezvoltare să analizeze cu prioritate și să determine cu aproximație satisfăcătoare „locul de dorit“ al economiei lor în structurile economiei mondiale în curs de formare, să stabilească structura optimă a economiei lor naționale, în raport de condițiile reale, concrete, și de posibilitățile rațional evaluate de care dispun. M-am ocupat de această problemă în lucrarea „Dinamica structurii economice a țărilor în curs de dezvoltare“ și nu insist aici asupra acestei probleme. O asemenea preocupare nu înseamnă o simplă planificare a creșterii economice din punct de vedere cantitativ sau stabilirea doar a ritmului fiecărei ramuri, ci cercetarea aprofundată și valorificarea integrală a posibilităților reale care să permită ca fiecare țară sau grup de țări să se dezvolte astfel încît să fie capabile să găsească „un loc liber“ în ierarhia structurală a economiei mondiale și să-l ocupe punînd în competiție ramura, produsul sau serviciul pentru care dispune de avantajul maxim în condițiile proprii date. Aceasta este pentru ele prima condiție a succesului în depășirea fenomenelor de criză și în prevenirea sau micșorarea decalajului care amenință să se adîncească.

În al doilea rînd, pentru a reuși în obiectivul propus, țările în curs de dezvoltare, cred, trebuie să analizeze realist volumul și valoarea factorilor de producție de care dispun, să adapteze structurile de viitor la proporțiile acestora și nu după modele închipuite sau preluate în mod mecanic.

În al treilea rînd, abordarea problemei ieșirii din criză și a poziției noi în diviziunea internațională a muncii trebuie să se facă de urgență. Insistențele diferiților autori cu privire la teza că viitorul începe azi sînt rezonabile. Trebuie totuși să fie gîndit înainte de a se produce evenimentul ireparabil.

Ionită Olteanu — Iertați-mă că vă întrerup. Aș vrea să adînci puțin ideea pe care ați enunțat-o aici și anume că în special țările în curs de dezvoltare nu trebuie să încerce să iasă din criză în aceeași formulă, demarînd de la structurile existente, ci, dimpotrivă, trebuie să pregătească ieșirea din criză pe baza unor noi structuri, a unor noi opțiuni.

Andrei Vela — Această idee este comună mai multor economiști; teoretic a fost însușită, dar, practic, încă nu este aplicată. Este prea devreme. Multe țări sărace se orientează spre structurile vechi, clasice, după model occidental. Aceasta duce la o uniformizare a structurilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare, creează paralelisme în structura pe ramuri, aruncă pe piață produse care concurează cu mărfuri de același fel provenite tot din țări în curs de dezvoltare și scad capacitatea economiilor respective de a fi competitive. Apare fenomenul care, din punct de vedere matematic-statistic, a fost numit izomorfism structural: structura țărilor începe să semene prea mult una cu alta și, mai rău, se aliniază la un nivel scăzut cu o tendință de a imita structuri depășite istoricește.

De aceea am afirmat că, în prezent, problema structurii optime are o mare însemnătate. Ea poate fi determinată și anali-

zată cu ajutorul instrumentelor econometrice. Desigur, calculele nu se confirmă întotdeauna, dar permit să se formeze cea imagine proprie necesară pentru modelarea originală a sistemului economic dezirabil în condițiile unor transformări economice și tehnico-științifice rapide pe plan mondial.

Țările care au de înfruntat nu numai adversitățile crizei economice mondiale, dar și pe cele provocate de înapoierea lor, de decalajul actual și cel care le amenință trebuie să gîndească de zece ori mai profund și mai profund la natura și direcția proceselor economice contemporane, ca și la politica destinată să încadreze economia în aceste procese atotputernice.

Din calculele privitoare la structura dezirabilă a viitorului nu pot lipsi cele referitoare la costul extrem de ridicat al reazășării structurilor economice. Este vorba, de fapt, chiar în țări avansate, ca Franța, de o reală reindustrializare pentru a aduce în concordanță nivelul actual al dezvoltării cu cel pe care îl impune știința și tehnologia viitorului. Se apreciază, la nivelul Franței, că această operă gigantică ar costa mii de miliarde de dolari. Iată un motiv pentru care orice strategie economică trebuie elaborată cu o grijă și răspundere înzecite. Îndeosebi într-o țară în curs de dezvoltare, oricare ar fi proporțiile sale și posibilitățile existente.

Ionită Olteanu — Costuri enorme, dar care sînt mai mici decât continuarea cu aceleași structuri. Adică costurile readaptării într-o perspectivă mai lungă de timp sînt pînă la urmă mai mici decât dacă s-ar continua dezvoltarea în cadrul aceluiași structuri.

Andrei Vela — Da, dar costurile acestea sînt mobilizări active de resurse care trebuie efectuate în timp relativ scurt, pe cînd pierderile rezultate din continuarea producției în condițiile vechilor structuri sînt pierderi pasive, pe care economia și consumatorul le plătesc, ca un impozit, timp îndelungat, aproape fără să-și dea seama. Ambele cazuri impun, fără îndoială, sacrificii și grevează societatea în țările sărace, cît și în cele bogate. Dar primul aduce avantajul înnoirii forțelor de producție.

În al patrulea rînd, un element care este cuprins în acțiunea de elaborare a structurii dezirabile se referă la durata propusă, termenul ales pentru edificarea structurii moderne a unei economii.

Experiența „deceniilor dezvoltării“ care au trecut arată că, în ciuda urgenței sarcinii, restructurarea este mai dificilă decât a fost însăși crearea structurilor de bază actuale. De aceea se impun termene mai largi. De altfel, prognozele prevăd ritmuri de creștere economică scăzute pentru țările în curs de dezvoltare în următoarea perioadă, pînă în anul 1990 și chiar 2000.

În al cincilea rînd, dar nu ultimul, fixarea direcțiilor sau direcției prioritare ale restructurării nu se poate face prin imitarea unor modele abstracte, exterioare, ci numai și numai pe baza elaborării proprii, a experienței cîștigate în edificarea economică din epoca postcolonială, dar mai ales pe baza și în limitele mijloacelor disponibile, drastic inventariate, a factorilor de producție proprii disponibili și accesibili, în condiții de maximă eficiență.

Toate aceste elemente, și altele care fără îndoială pot fi aduse în discuție, presupun o elaborare strategică minuțioasă și atentă, confruntări cu faptele și experiența mondială, cu posibilitățile și rezultatele concrete, bazată pe calcule iterative, pe mobilizarea resurselor proprii și atragerea rațională a resurselor externe (ajutor, credite) prin asigurarea cooperării în cadrul internațional. Cele expuse nu epuizează problema ci, cred, abia declanșează încercarea de a gîndi modalitățile ce pot fi folosite în strategia dificilă a combaterii și depășirii fenomenelor de criză care se manifestă în țările în curs de dezvoltare.

○ componentă a unei crize mondiale infinit mai ample

Costin Murgescu — Consider că tovarășul Andrei Vela a pus o bază solidă și trainică pentru schimbul nostru de păreri de astăzi.

Pornind de la impactul crizei mondiale asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare, d-sa a abordat în termeni realiști problema opțiunilor în fața cărora se află aceste țări. Opțiuni în sensul direcțiilor de restructurare economică, de căutare a unui loc propriu, mai avantajos, în diviziunea mondială a muncii.

Mă opresc asupra acestui aspect dintr-un motiv bine determinat. Nu discutăm acum despre criza cicleică din țările capitaliste dezvoltate, deși și aceasta a avut și are efectele ei negative asupra țărilor în curs de dezvoltare și — implicit — asupra evoluției de ansamblu a economiei mondiale.

Ne referim însă acum la criza economică mondială care are cauze mult mai complexe, ramificații mult mai numeroase

(Continuare în pag. 29)

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

Colaborarea internațională — impulsionarea eforturilor de economisire a energiei

PROBLEMA economisirii combustibililor și energiei, cea a posibilităților reale existente în acest domeniu preocupă în mod intens nu numai pe specialiștii în materie, nu numai factorii de decizie din diferite țări ale lumii, ci se află cvasipermanent și pe ordinea de zi a unor organisme internaționale ca — de pildă — O.N.U. Merită a fi relevată activitatea depusă în acest sens de Comisia Economică pentru Europa, explicabilă și prin faptul că țările care fac parte din zona respectivă reprezintă cel mai de seamă consumator de combustibili și energie din lume.

În contextul menționat se înscriu două studii apărute recent sub titlul „La transition énergétique dans la région de la C.E.E.” și „Un avenir rationnel pour l'énergie: perspectives pour l'Europe et l'Amérique du Nord”, care analizează realizările obținute în direcția gospodăririi raționale a combustibili-

84 la sută; evoluțiile menționate au determinat reducerea cu 26 la sută a importurilor de petrol ale zonei.

Din tabelul alăturat rezultă că în perioada 1973—1982 sporul total de circa un sfert al producției de energie primară pe ansamblul zonei C.E.E. s-a datorat în cea mai mare parte creșterilor obținute în Uniunea Sovietică și în Europa occidentală; sporul menționat se repartizează într-un mod mai echilibrat decât în perioada anterioară între hidrocarburile lichide și gazeoase, pe de o parte, cărbune și energie nucleară — pe de alta. În ceea ce privește consumul de energie, acesta a crescut — pe ansamblul zonei — într-un ritm mai lent decât producția, iar la petrol a stagnat chiar; cea mai mare parte a creșterii înregistrate a avut loc în țările socialiste, îndeosebi în Uniunea Sovietică. În sfârșit, decalajul dintre creșterea producției și cea a consumului de energie primară s-a repercutat asupra comerțului respectiv, volumul net al importurilor reducându-se în întreaga zonă cu aproape 300 mil. t.e.p. între anii 1973 și 1982.

Concluzia generală a primului studiu este că, în ultimii ani, procesul de „tranziție energetică” și-a pierdut parțial elanul și n-are șanse să se accelereze în perioada următoare. Posibilitățile de obținere ușoară a unor economii pe baza îmbunătățirii modului de întreținere și dirijare a diferitelor procese au fost deja în mare măsură exploatate; nivelul ridicat al dobinzilor a frânat adaptările structurale costisitoare care exercită o influență pozitivă asupra consumului de energie; în sfârșit, în numeroase țări utilizarea incompletă a capacităților industriale a determinat o scădere a randamentelor energetice și a condus la prelungirea duratei de funcționare a unor echipamente vechi.

Constatările de mai sus n-au împiedicat pe autorii celui de al doilea studiu, menționat la început, să afirme că — în condițiile extinderii aplicării tehnologiilor actuale optime — până în anul 2000 cererea de energie în zona C.E.E. ar putea fi redusă

Evoluția cererii și ofertei de energie primară în regiunea C.E.E. (în milioane t.e.p.)

	Pe ansamblul regiunii C.E.E.			Din care :											
	1973	1982	1990	Europa occidentală			Țările socialiste din Europa ³			Uniunea Sovietică			S.U.A. și Canada		
				1973	1982 ¹	1990 ²	1973	1982 ¹	1990 ²	1973	1982 ¹	1990 ²	1973	1982 ¹	1990 ²
Total producție :	3 503	4 361	5 359	478	716	903	272	314	384	1 057	1 496	1 955	1 696	1 835	2 117
din care :															
— combustibili solizi	1 140	1 342	1 724	239	240	281	213	243	288	330	341	475	358	518	680
— combustibili lichizi	1 091	1 339	1 332	25	150	152	19	21	19	432	612	645	615	556	516
— combustibili gazeoși	933	1 131	1 321	118	156	155	36	37	34	199	415	630	580	523	502
— energie electrică de origine nucleară	50	185	522	21	76	183	0	5	28	4	19	99	25	85	212
— hidroelectricitate	224	280	342	75	91	115	4	6	11	30	43	56	115	140	160
— alți vectori energetici ⁴	65	84	118	0	3	17	0	2	4	62	66	50	3	13	47
Comerțul net⁵	971	697	875	778	585	804	50	103	123	—114	—204	—271	257	211	219
În bancăre	61	64	67	43	30	37	—	—	—	—	4	4	18	30	26
Total consum	4 413	4 994	6 167	1 213	1 271	1 670	322	419	507	943	1 288	1 680	1 935	2 016	2 310
Din care :															
— combustibili solizi	1 134	1 317	1 719	276	292	411	201	239	278	316	334	440	341	452	590
— combustibili lichizi	1 991	1 984	2 078	715	626	698	76	102	114	328	456	509	872	800	757
— combustibili gazeoși	948	1 144	1 390	125	182	245	40	63	70	204	373	530	579	526	545
— energie electrică de origine nucleară	50	185	522	21	76	183	0	5	28	4	19	99	25	85	212
— hidroelectricitate	225	280	340	76	92	116	5	8	13	29	40	52	115	140	159
— alți vectori energetici ⁴	65	84	118	0	3	17	0	2	4	62	66	50	3	13	47

¹) Estimările secretariatului CEE. ²) Previziuni stabilite în țările respective. ³) Fără U.R.S.S. ⁴) În principal, lemn, energie solară și alte surse de energie reînnoibile. ⁵) Soldul între importul și exportul de energie. ⁶) Inclusiv schimbul de energie electrică.
Sursa : Nations Unies, Conseil Economic et Social, Commission Economique pour l'Europe, Doc.E/ECE/1055/Add.1.1983.

ilor și energiei, precum și perspectivele accentuării politicii de economisire până în anul 1990.

Printre împlinirile remarcabile din perioada 1973—1982 exportii C.E.E. citează, în primul rând, reducerea cantității de energie consumată pentru obținerea unei unități de produs național cu circa 16 la sută în țările capitaliste din zonă și cu 11 la sută în cele socialiste. La aceasta se adaugă reducerea ponderii petrolului în satisfacerea cererii finale de energie din țările zonei de la 42 la sută în 1973 la 40 la sută în 1982, în condițiile majorării cu aproape 860 mil. t.e.p. (respectiv cu 25 la sută) a producției proprii de energie, gradul de acoperire din resurse interne a cererii corespunzătoare crescând de la 78 la

cu 19 la sută față de nivelul corespunzător menținerii tendințelor tehnologice de acum. În acest cadru general, cererea de energie ar putea să scadă cu 16 la sută în Uniunea Sovietică, cu 20 la sută în celelalte țări socialiste din Europa, cu 19 la sută în Europa occidentală și cu 22 la sută în S.U.A. Pe principalele sectoare se apreciază că cele mai mari economii în consumul de energie se pot obține în domeniul casnic (de până la 25 la sută), apoi în industrie (de 21 la sută) și în transporturi (de 10 la

N. POPOV

(Continuare în pag. 29)

Implicațiile crizei economice asupra nivelului de trai în țările capitaliste dezvoltate

PERSISTENȚA stării de criză sau a unei creșteri economice modeste în statele capitaliste dezvoltate a generat profunde efecte economice, sociale și politice la scară națională și internațională. „Ratele de creștere slabe sau negative — se arată în Raportul anual pe 1982 al F.M.I. — s-au generalizat și puternica încetinire a activității economice, care se prelungește de trei ani în țările industrializate, și-a făcut simțite consecințele nu numai asupra țărilor respective, dar și asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare“.

Aceste consecințe au căpătat o dimensiune și amploare necunoscute în întreaga perioadă postbelică datorită sincronizării în timp și spațiu a crizei economice cu criza de structură a economiilor naționale, a crizei ciclice cu crizele de tip neciclic, a crizei și recesiunilor cu politica ratei înalte a dobânzii, a șomajului cu inflația. La toate acestea s-au adăugat politicile multor state capitaliste privind creșterea cheltuielilor militare, paralel cu tendința de reducere a bugetelor sociale, ceea ce a amplificat și mai mult efectele negative ale stării de criză și recesiune asupra creșterii economice și, implicit, asupra nivelului de trai.

În același timp, strategiile ce vizează modalitățile de ieșire din criză, în condițiile trecerii greutăților pe seama oamenilor muncii și a popoarelor, adâncesc inegalitățile sociale precum și decalajele între state. În acest context „se dezvoltă cu o forță irezistibilă — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Conferința Națională a partidului din 1982 — criza socială și politică a imperialismului și a capitalismului în general“.

Un șomaj masiv și de durată

RITMURILE de creștere deosebit de scăzute, iar în unele state chiar la limita zero, au afectat negativ, pe o perioadă îndelungată, condițiile de reproducție a produsului intern brut și a forței de muncă atât cantitativ cât și calitativ.

Deteriorarea condițiilor reproducției forței de muncă din punct de vedere cantitativ se exprimă în prezența unui șomaj masiv, de durată, în toate statele capitaliste dezvoltate, fără excepție. Sub aspect calitativ, reproducția forței de muncă, pentru un număr important de oameni ai muncii, are loc în condițiile uzurii morale accelerate a cunoștințelor profesionale, descalificării și degradării morale în raport direct cu prelungirea duratei de inactivitate.

Instalarea unui șomaj în proporție de masă a repus la ordinea zilei problema ocupării forței de muncă în condițiile capitalismului tocmai în momentul când economiștii burgezi considerau că s-a găsit cheia menținerii unui șomaj în limite „raționale“.

Deceniul al optulea a sfârșit orice iluzie de menținere a șomajului în limitele a 2—3% din populația activă. Odată cu agravarea stării de criză și recesiune, cumulată și cu alte fenomene de instabilitate economică, are loc o reducere treptată, dar continuă, a gradului de ocupare a forței de muncă până la permanentizarea unui șomaj de masă în toate țările capitaliste dezvoltate. Astfel, dacă în Anglia în anii '50 numărul șomerilor era de 335 000 (adică 1,5% din populația activă), în 1960 de 447 000 (respectiv 2%), în 1977 are loc un adevărat salt, înregistrându-se peste 1,4 milioane, iar în 1982 peste 3 milioane, ceea ce reprezintă 13% din populația activă. Este pentru prima dată după anii '30 când șomajul în această țară se transformă într-o problemă economică și socială deosebit de ascuțită.

O situație asemănătoare se întâmplă și în Franța, unde în 1953 existau 28 000 de șomeri, dar în 1982 numărul lor depășea 2 milioane. În R.F.G. șomerii au depășit, în prezent, 2 milioane, reprezentând 9% din populația salariată față de 6,5% cât era în 1981. Această situație este rezultatul celei mai puternice depresiuni pe care o parcurg, deși cu un grad de profunzime diferit, toate statele capitaliste dezvoltate de la război încoace.

Acuitatea problemei crizei ocupării forței de muncă este deopotrivă de prezentă în țările membre ale C.E.E. ca și în cele care nu fac parte din această grupare. Este cunoscut că unul din dezideratele Tratatului de la Roma era „creșterea stabilității economice și ridicarea mai rapidă a nivelului de trai“. Făcând bilanțul a 25 de ani de existență ai C.E.E., unii autori constatau în martie 1982 că „Tratatul vorbea prea mult despre comerț și

nu destul despre ocuparea forței de muncă, industrie, cercetare. Poate că a sosit momentul de a-l suplini“¹⁾.

Raportul economic anual pe 1982 al C.E.E. aprecia că ritmul de creștere de aproximativ 0,3% în 1982 și de 1,1% în 1983 înseamnă puține perspective pentru reducerea armatei de rezervă. După datele aceluiași raport, în 1982 au existat peste 11 mil. de șomeri, ceea ce reprezenta 9,4% din populația activă și totodată o creștere de peste un milion față de 1981. Desigur că față de media de 9,4% a șomajului la nivel comunitar unele state se situează deasupra, ca, de pildă, Belgia și Anglia. Semnificativă ni se pare evoluția șomajului în anii '80, care marchează o tendință de egalizare la nivelul comunității.

Tablelul nr. 1

Țara	Ponderea șomajului în populația activă (în %)		Variația în % în 1981 față de 1980	Numărul șomerilor
	dec. 1980	dec. 1981		
Belgia	10,6	12,9	+23,4	525 000
Danemarca	8,4	9,5	+35	251 000
R.F.G.	4,3	6,5	+43,1	1 703 900
Grecia	1,7	1,8	+13,2	61 400
Franța	7,2	8,9	+22,9	2 014 400
Irlanda	10,0	11,5	+26	141 100
Italia	8,3	9,6	+11,5	2 145 900
Luxemburg	0,9	1,3	+42,5	2 028
Olanda	6,2	9,1	+55,4	473 600
Anglia	8,6	11,3	+52,3	2 940 700
C.E.E.	7,0	9,0	+31,6	10 259 400

Sursa : Problèmes économiques nr. 1768/1982

Anul 1983 nu se întrevide a fi mai puțin dificil, dacă ținem seama că prognozele estimează numărul șomerilor în Piața comună la 12 milioane, reprezentând 10,3% din populația activă.

La nivelul grupului de țări O.C.D.E. șomajul a afectat în 1981 25 milioane de persoane, iar în 1982 — peste 30 milioane. Semnificativă este aprecierea că „O boală reală tulbură societatea (capitalistă) și pune în cauză valorile tradiționale“²⁾.

În S.U.A. numărul șomerilor a atins 12 mil., adică 10,8% din populația activă. Este cel mai înalt grad de neocupare a forței de muncă din ultimii 42 de ani. Nici Japonia, țară în care ritmul de creștere economică s-a situat la un nivel mai ridicat comparativ cu celelalte țări capitaliste, nu este lipsită de confruntări pe plan social, care se datoresc în primul rând existenței a peste 1 300 000 șomeri.

Toate aceste date confirmă justetea aprecierii pe care o regăsim în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara P.C.R. din 1—2 iunie 1982 și anume: „Creșterea puternică a șomajului în țările capitaliste dezvoltate determină manifestarea cu mai multă putere a crizei generale a sistemului capitalist, accentuând instabilitatea, lipsa de perspectivă, afectând puternic masele muncitoare, întreaga societate, dezvoltând criza moral-politică a capitalismului“.

Repercusiuni dureroase pe plan economic și social

PERMANENTIZAREA unui șomaj în proporții necunoscute în întreaga perioadă postbelică înseamnă pentru forța de muncă neocupată o sărăcire absolută chiar în condițiile când se acordă alocația de șomaj. Apreciem că a avut loc o sărăcire absolută pe de o parte, pentru că această alocație reprezintă doar o cotă-parte din salariu, 30—60% în funcție de țară, și pe de altă parte, pentru că rata înaltă a inflației a redus și mai mult puterea reală de cumpărare a acestei alocații.

Șomajul în dimensiunea actuală are implicații profunde asupra economiilor naționale datorită excluderii unei părți a potențialului forței de muncă de la sporirea venitului național, diminuării părții de impozite la bugetul de stat și deci și la cel de asigurări sociale, contribuie la înrăutățirea situației materiale a celor ocupați.

Șomajul, deși prin structura sa actuală afectează toate cate-

¹⁾ Problèmes économiques nr. 1775/1982.

²⁾ L'orientation scolaire et professionnelle, oct.-noiem. 1981.

goriile de oameni ai muncii, este repartizat inegal pe vârste și sexe. Din cele 11 milioane de șomeri în C.E.E. în 1982, tineretul reprezintă 40%. În unele țări, ca de pildă, Italia, Luxemburg, Olanda ponderea tineretului în totalul șomerilor se ridică la 50%. De asemenea, se observă că un număr destul de mare din tînăra generație care trebuie să se angajeze pentru prima oară este în imposibilitatea de a găsi un loc de muncă. În Italia în 1980 rata șomajului în rândul tinerilor între 15 și 24 de ani se ridică la 25%, în Anglia la 15,1%, în Franța la 15%. A ne opri doar la aspectul cantitativ măsurat de cifrele respective ar fi insuficient pentru a desprinde întreaga semnificație a fenomenului, consecințele multiple ale șomajului în rândul tineretului.

Raportul O.N.U. „Cu privire la situația socială mondială” apreciază că „statutul de șomer are repercusiuni dramatice pe plan economic și social, îndeosebi asupra tinerei generații”. Gravitatea șomajului în rândul tineretului decurge și din faptul că el crează premise pentru creșterea criminalității și violenței, ceea ce constituie un adevărat pericol social.

Persistența șomajului în rândul tineretului ridică pe bună dreptate întrebarea, întâlnită tot mai des în diferite publicații occidentale : „Care este viitorul tineretului?”. Este greu de dat un răspuns favorabil în condițiile în care se întrevăd puține speranțe pentru rezolvarea crizei ocupării forței de muncă în acest an când se estimează în continuare ritmuri moderate de creștere economică.

Femeile sînt, de asemenea, puternic afectate de șomaj. Deși reprezintă numai 1/3 din totalul salariaților la nivel comunitar, ele dețin în totalul șomajului o pondere de 45%.

În ultimii ani se conturează un șomaj considerabil în rândul funcționarilor, lucrătorilor din comerț, servicii și alte sectoare neindustriale datorită atit falimentelor unor firme din sectoarele respective, cit și reducerii în multe state a aparatului public. Numai în S.U.A. numărul funcționarilor de stat a fost redus cu 340 000 persoane în ultima perioadă.

Nivelul de trai al oamenilor muncii a scăzut și datorită prelungirii duratei de căutare a unui loc de muncă. În asemenea situație singura posibilitate de asigurare a minimumului de subzistență este cheltuirea economiilor în cazul în care ele există.

În 1979 60% din șomerii lumii capitaliste erau în căutarea unui loc de muncă de 6 luni și chiar peste această durată față de 51,7% în 1973. În Anglia ponderea în totalul șomerilor a celor aflați în căutare de lucru de peste 6 luni a crescut de la 32,2% în 1977 la 49% în 1981. La toate acestea trebuie să mai adăugăm și faptul că alocația de șomaj are o tendință de reducere. Dacă în perioada 1973—1975 în S.U.A. primeau această alocație 75% din totalul șomerilor, în decembrie 1981 beneficiau doar 37%. În același timp s-a redus mărimea și perioada (pînă la 26 săptămîni) de acordare a alocației de șomer.

În R.F.G. micșorarea cu 1,26 mrd. mărci a bugetului Oficiului Federal al Muncii, care se ocupă de alocațiile de șomaj, va avea repercusiuni directe asupra celor peste 2 milioane de șomeri.

În Franța patronatul manifestă opoziție în ce privește sporirea contribuției sale la finanțarea alocației de șomaj, argumentînd că „șomajul este un fenomen structural pe care statul trebuie să-l ia asupra lui la nivel național”. Este evident că monopolurile urmăresc să se sustragă de la plata alocației de șomer, trecînd pe seama statului responsabilitatea față de armata de șomeri. Așadar, cumulară duratei prelungite de căutare a unui loc de muncă cu reducerea alocației de șomaj și chiar neacordarea acesteia au condus la deteriorarea calității vieții multor categorii de oameni ai muncii, mulți ajungînd la limita supraviețuirii. De pildă, în S.U.A. procentul celor care trăiau sub limita admisă era în 1981 de 14% din totalul populației.

Prezența șomajului masiv de durată constituie un factor de presiune asupra pieței forței de muncă de care beneficiază monopolurile. Astfel, revizuirea contractelor de muncă în primăvara anului 1982 în industria automobilului, cauciucului, în transporturi a însemnat pentru monopolurile americane o diminuare a salariilor ce însumează în total 200 mrd. dolari. „Patronii — se apreciază într-un studiu³⁾ — în calitatea lor de cumpărători ai forței de muncă posedă privilegiul și acestea sporesc pe măsura creșterii șomajului, care în ultima perioadă a căpătat un caracter îndelungat”. În același timp are loc o puternică polarizare a avuției naționale.

Cronicizarea inflației, la cote ridicate, în unele țări, a erodat treptat puterea de cumpărare pe măsură ce salariul nominal începe să urmeze o mișcare mult prea lentă comparativ cu cea a prețurilor și a tarifelor. Are, deci, loc, în ultimii ani, o scădere absolută a salariului real. Datele furnizate de O.C.D.E. privind mișcarea salariului real în industria prelucrătoare la nivelul celor 24 de țări (care ocupă 20—25% din forța de muncă salariată) evidențiază o reducere de 0,2% în 1979, de 2% în 1980 și de 0,5% în 1981. În același timp în Anglia salariul real a înregistrat o scădere de 4,1% (1981).

Permanentizarea inflației, în ultimii ani, la niveluri ridicate, a constituit un puternic instrument de redistribuire a veniturilor oamenilor muncii, dar și un element destabilizator al economiei.

Tabelul nr. 2
Ritmul mediu anual al creșterii prețurilor la bunurile de consum în țările membre ale C.E.E. (în %).

Țara	1970—1979	1980	1981	1982
Belgia	6,8	6,4	7,5	8,7
Danemarca	9,7	11,9	11,2	10,1
R.F.G.	5,3	5,4	5,8	5,3
Grecia	11,7	23,7	24,1	21,0
Franța	8,6	13,2	13,5	11,8
Irlanda	12,8	18,2	20,0	17,1
Italia	13,2	20,3	19,5	16,6
Luxemburg	6,3	6,3	8,0	9,4
Olanda	7,5	6,9	7,5	6,0
Anglia	12,3	15,5	11,8	8,6

În 1982 s-a manifestat o tendință de reducere a ratei inflației la nivel comunitar, dar în condițiile unui șomaj în creștere datorat stării de recesiune.

Asupra calității vieții a influențat într-un sens negativ și politica ratei înalte a dobînzii promovată îndeosebi de S.U.A. în scopul combaterii inflației. O asemenea politică nu numai că a avut repercusiuni negative asupra reproducției ca urmare a scumpirii creditului productiv dar a afectat și pe cel de consum. Baniii luați cu împrumut devin prea scumpi pentru procurarea, de către oamenii muncii, de bunuri materiale de folosință îndelungată, locuințe etc. Referindu-se la „criza sistemului american” M. Harrington consideră că stagflația, prin care înțelege împletirea șomajului la nivel ridicat cu creșterea prețurilor, trebuie coroborată cu „înlăturarea de fapt a societății de la participarea la rezolvarea problemelor vieții economice și sociale, cu inegalitatea în repartizarea veniturilor, cu sărăcia, cu criza marilor orase, cu sistemul inechitabil al învățămîntului și, în sfîrșit, lipsa la americani în condițiile actuale a unei filozofii sociale care să formuleze sensul vieții sociale, scopul năzuințelor ei⁴⁾”.

Asupra calității vieții a influențat și influențează negativ complexul de măsuri adoptat de către statele capitaliste privind reducerea bugetului social. Scăderea cheltuielilor pentru sănătate, învățămînt precum și pentru alte nevoi sociale afectează toate categoriile de oameni ai muncii. În S.U.A. cheltuielile sociale au fost reduse în anul financiar 1981—1982 cu peste 35 mrd. dolari. În R.F.G. ponderea cheltuielilor sociale în P.I.B. a manifestat o tendință de scădere în ultimii trei ani. O situație asemănătoare o regăsim în Anglia, Italia, Canada.

Paralel cu reducerea bugetului social cresc „alocațiile militare care reflectă prin însăși definiția lor — după cum se afirmă în studiul elaborat de Centrul Națiunilor Unite pentru dezarmare — un consum de resurse și nu cheltuieli pentru investiții⁵⁾. Înarmarea constituie un obstacol în calea creșterii economice și deci a rezolvării multiplelor probleme de ordin economic și social. După cum remarcă un studiu al ECOSOC în diferite zone ale lumii trăiesc circa 570 milioane de oameni în condiții de malnutriție, 800 milioane sînt analfabeți, 250 milioane de copii nu pot urma cursurile unei școli.

Programele guvernamentale antipopulare urmărînd depășirea actualelor dificultăți pe seama maselor muncitoare, a poapelor, cu deosebire a celor în curs de dezvoltare, agravează și mai mult implicațiile stării de recesiune și depresiune asupra nivelului de trai. În acest context, are loc acumularea de noi contradicții pe plan social, se accentuează contradicția dintre bogați și săraci.

În prezent, axul central al luptei clasei muncitoare și a altor categorii sociale este păstrarea și crearea de noi locuri de muncă. În același timp are loc și o împletire tot mai strînsă a obiectivelor de ordin economic și social cu cele privind dezarmarea. Reducerea cheltuielilor militare, dezarmarea nucleară devin elemente constitutive ale programelor de luptă ale forțelor sociale progresiste.

Conversiunea resurselor de la scopuri militare spre o dezvoltare economică și socială ar crea condiții pentru depășirea actualei stări de recesiune și subdezvoltare, pentru reducerea armatei industriale de rezervă.

Nedelea-Chira PĂRALUȚĂ

³⁾ Br. Showler, A. Sinfield, *The Workless State*, Oxford, Martin Robertson, 1981, p. 130

⁴⁾ M. Harrington, *The Crisis of the American System*, New York, Simon and Schuster, 1980, p. 37

⁵⁾ Studiu cu privire la relația dintre dezarmare și dezvoltare, doc. Națiunilor Unite A/36/356.

Procese și fenomene actuale

(Urmare din pag. 25)

și include o varietate de crize structurale, de unde și teza noastră cu privire la necesitatea negocierilor globale, a schimbărilor profunde în sistemul relațiilor dintre state, a edificării unei noi ordini internaționale. În această perspectivă apare și necesitatea schimbărilor în diviziunea mondială a muncii. Se poate remarca, fără îndoială, că diviziunea mondială a muncii se află într-o continuă modificare, implică sistematice adaptări și transformări de structură a producției în fiecare țară. De aici și datorită țărilor în curs de dezvoltare de a se angrena în această evoluție printr-o cât mai rațională utilizare a factorilor naționali disponibili, de a-și formula un model propriu care să răspundă condițiilor și nevoilor lor concret-istorice, de a cîntări cu grijă costurile care le implică în mod inevitabil toate aceste opțiuni.

Putem oare generaliza și afirma că acest „tip de creștere” pentru care o țară sau alta ar opta trebuie să-și propună anularea sau numai reducerea dezavantajelor pe care le resimte din actualele modalități de participare la diviziunea mondială a muncii? Nu m-aș hazarda la un răspuns.

Mi se pare suficient să constatăm că efortul spre o cotitură în direcția accelerării progresului este absolut necesar, este o „condiție de supraviețuire” pentru toate țările în curs de dezvoltare, ca și cerința de a renunța la simpla repetare a unor modele străine. Cît de amplă și de rapidă pare a fi sau poate fi o asemenea cotitură în fiecare țară este o altă problemă, a cărei soluționare depinde de o serie întreagă de factori.

Se evocă frecvent problema costurilor pe care le cere orice cotitură, orice schimbare structurală, orice progres. Or, fără a mă mai referi la problema prealabilă a condițiilor politice, tocmai de nivelul acestor costuri și de resursele disponibile depinde cît de radicale pot fi transformările pe care le poate opera fiecare țară în curs de dezvoltare în cursul actualelor lor generații. Mobilizarea intensă a tuturor resurselor naționale și asigurarea sprijinului care poate rezulta dintr-o cât mai largă colaborare internațională se impune cu evidență. Dar această cerință universală se cere confruntată permanent cu realitățile economico-sociale ale fiecărei țări.

Nu mi se pare suficient să vorbim despre necesitatea unei cotituri radicale și urgente în toate țările în curs de dezvoltare deoarece în viitor pierderile (decî, și costurile de recuperare) ar fi mai mari. Unele țări pot face acest efort; altele au posibilități mai limitate, unele chiar foarte limitate. Se cuvin luate în socoteală, totodată, implicațiile sociale ale acestor eforturi pentru generațiile actuale.

Cînd vorbim despre destinul țărilor slab dezvoltate, dilema apare uneori dramatică. Iată de ce mi se pare că viitoarea sesiune UNCTAD, din iunie 1983, pune pe umerii tuturor participanților o grea răspundere privind deciziile care se vor lua. Vrem și dorim ca din această reuniune să reiasă un consens cu privire la cel puțin câteva direcții fundamentale de acțiune la scară universală.

Nu trebuie să subestimăm însă obstrucțiile țărilor capitaliste dezvoltate.

Nu demult am discutat cu un distins economist dintr-o asemenea țară. Era obsedat de o singură problemă: cum ar putea ieși țara sa din criza conjuncturală în care se află astăzi. Comparațiile și judecățile pe care le făcea aveau în vedere similitudinile sau deosebirile în raport cu criza din 1929—1933 sau alte crize din istoria capitalismului. Nu știu dacă l-am convins că problema ieșirii țărilor capitaliste din ceea ce aș numi propria lor criză este astăzi mult mai complicată. Pentru bunul motiv că pînă la prăbușirea sistemului colonial și pînă la dobîndirea de către sistemul socialist a dimensiunilor lui ac-

tuale, criza din țările capitaliste dezvoltate era sau putea fi egală cu o criză mondială. Astăzi, datele problemei sînt schimbate: criza din țările capitaliste nu mai reprezintă decît o componentă (oricît de importantă, dar o singură componentă) a unei crize mondiale infinit mai ample.

Cu alte cuvinte, încercam să-i demonstrez că țările capitaliste dezvoltate nu pot în mod obiectiv să mai iasă din criza care le preocupă dacă fac abstracție de restul lumii, dacă nu acționează cot la cot cu toate celelalte state spre a găsi împreună o ieșire din impas. Nu îmi dau seama în ce măsură l-am convins. Dar, mai ales nu îmi dau seama de măsura în care opinia publică și guvernele acestor țări au devenit conștiente de faptul că fără lichidarea subdezvoltării, nici propriile lor perspective nu pot deveni mai roze pe termen lung.

Alături de opțiunile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, măsura în care țările capitaliste vor înțelege în fapt, nu în vorbe, forța interdependențelor universale, constituie a doua mare necunoscută a luptei pentru depășirea actualei crize economice mondiale.

Ioniță Olteanu — Dacă îmi permiteți, două observații. Prima legată de problema care a fost ridicată înainte. Dilema este dacă ne lăsăm preocupați de ceea ce există în prezent și încercăm să clarificăm cum evoluăm azi, mine, poimîine sau ne gîndim la perspectivă? Eu cred că cele două căi nu se exclud și oricum ar trebui să urmărim ambele aceste planuri. Este evident că problemele actuale nu pot fi date la o parte pentru a ne ocupa numai de cele de perspectivă. Dar, concomitent cu problemele actuale și cu soluțiile temporare sau soluțiile reparatorii, să spunem așa, este necesar să se aibă în vedere o anumită viziune care să clarifice direcțiile de modelare a structurilor în perspectivă. Ele se pot armoniza și în felul acesta se poate ajunge la un grad mai înalt de compatibilitate între deducțiile și opțiunile pe termen scurt cu caracter reparatoriu și cele pe termen lung, la o coerență între acțiunile pe termen scurt și cele pe termen lung.

Al doilea aspect pe care aș dori să-l sesizez se referă la factorii externi, care au fost evocați aici, pentru ieșirea din criză a țărilor în curs de dezvoltare. Să fiu mai specific. Tovarășul Vela a schițat un aspect la care aș dori să mă refer, și anume: necesitatea corelării cu un partener sau doi din zone mai apropiate sau cu care există niște interdependențe pasibile să creeze o mărire a sinergiei sistemului. Care este imaginea specialiștilor din țările în curs de dezvoltare privind situația actuală? Ei sesizează existența pericolelor creșterii tensiunilor est-vest, o înghețare a dialogului nord-sud și o diluare accentuată a dialogului sud-sud, sau a cooperării sud-sud. Ele își puseseră la un moment dat mari speranțe în aceste două elemente, al dialogului nord-sud și al întăririi cooperării sud-sud tot ca o posibilă ieșire sau sprijinire a ieșirii din criză prin întărirea poziției țărilor în curs de dezvoltare. În momentul actual există o anumită deziluzie privind eficiența dialogului și a cooperării sud-sud. S-a remarcat că Organizația Unității Africane întîmpină dificultăți, Liga Arabă de asemenea, se consideră că și organizațiile latino-americane sînt confruntate cu o serie de dificultăți.

În încercările de a se găsi explicații acestor probleme s-a afirmat adesea că marile mecanisme, care angajează numeroși parteneri și extinderea cooperării pe arii largi, prezentînd interese foarte diferite, multe din acestea fiind divergente, devin greoaie, ineficiente și, de regulă, mai curînd sau mai tîrziu, intră în impas. Astfel s-a născut ideea antamării unor posibilități de cooperare pe arii geografice mai restrînse cu o omogenitate de interese mai mare și cu independențe care pot să mărească sinergia sistemului. Adesea sînt citate ca exemple cooperarea sau integrarea între Senegal și Gambia (Senegambia) sau între Egipt și Sudan. Ideea este considerată ca interesantă și promițătoare pentru dezvoltarea unor cooperări eficiente între țările în curs de dezvoltare.

Eforturi de economisire a energiei

(Urmare din pag. 26)

sută). În ceea ce privește cererea de combustibili neregenerabili (petrol, gaze, cărbune), aceasta ar putea să atingă un nivel cu 29 la sută inferior celui rezultat din previziunile anterioare. Cu toată diversitatea condițiilor existente în țările examinate, este posibil — arată experții C.E.E. — să se obțină în toate cazurile economii substanțiale de energie termică în stadiul utilizărilor sale finale.

Tabelul din pag. 26 cuprinde previziunile asupra evoluției cererii și ofertei de energie primară pînă în anul 1990, în condițiile menținerii tendințelor tehnologice actuale. Ea s-ar caracteriza — în ansamblu — prin creșterea prioritară a producției

și consumului de combustibili solizi și gazoși, de energie electronucleară, precum și pe o anumită înviorare a comerțului cu energie. Pe plan teritorial, dinamici superioare ale producției și consumului de energie s-ar înregistra în Europa occidentală, urmată de U.R.S.S. și celelalte țări socialiste din Europa.

Desigur, previziunile de mai sus ar fi redimensionate în cazul aplicării de noi tehnologii, mai economicoase din punct de vedere energetic. Dar, după cum subliniază experții C.E.E., pentru ca economisirea să devină în ultimele două decenii ale secolului cea mai importantă „sursă de energie”, este necesar, între altele, să se dezvolte intens cooperarea internațională în acest domeniu. Merită să favorizeze adoptarea rapidă și generalizată a materialelor și procedeele care să asigure utilizarea eficientă a energiei, cooperarea internațională — inclusiv sub auspiciile O.N.U. — s-ar axa înainte de toate pe difuzarea informațiilor și a experienței dobîndite, pe dezvoltarea schimbului de tehnologii, concepute în acest scop.

Austria: prognoze 1983

PERSPECTIVE-LE privind economia Austriei în 1983 sînt considerate ca unele dintre cele mai bune din lumea occidentală. Previziuni ale O.C.D.E., date de curînd publicității, anticipează o creștere moderată a producției industriale și reducerea ratei inflației la 4,4 la sută, dar are în vedere și o serie de dificultăți concretizate în creșterea însemnată a șomajului: de la 3,7 la sută din totalul forței de muncă — anul trecut la 4,8 la sută în 1983 (față de numai 2,5 la sută în 1981). Deși redus, în comparație cu alte țări occidentale, acest nivel este considerat ca deosebit de ridicat pentru cazul Austriei, de natură să ridice probleme serioase în relațiile dintre muncitori și patronat. Soluția sugerată de O.C.D.E. se referă la reducerea orelor de lucru și reținerea sindicatelor în solicitările adresate conducerii întreprinderilor.

Anul trecut, guvernul austriac a lansat, pe de altă parte, două programe vizînd creșterea în-

cadrării forței de muncă disponibilă pe plan mondial.

O altă sugestie a O.C.D.E. privind industria se referă la necesitatea diminuării subvențiilor pe termen scurt și adoptarea unei politici industriale preponderent de piață, respectiv reducerea intervenției statului în activitatea industrială.

Autovehiculele în 1982

PRODUCȚIA mondială de autovehicule a anului trecut a scăzut cu 3 la sută față de anul anterior, de la 37,4 mil. la 36,3 mil. bucăți. Potrivit Asociației producătorilor vest-germani de automobile (V.D.A.), reducerea a fost influențată în principal de scăderea producției în S.U.A. și Japonia. Estimările V.D.A. arată că producția americană de autovehicule s-a diminuat cu 949 mii, respectiv cu 12 la sută, ajungînd la 6,98 mil.; în cazul Japoniei, s-a înregistrat un minus de 443 mii unități (4 la sută), producția situîndu-se la 10,73 milioane. Statele

Unite au fost afectate de o reducere severă atît a cererii pentru automobile cît și de autovehicule comerciale, fapt care a permis Japoniei să se distanțeze și mai mult ca principal producător mondial, în ciuda reducerilor înregistrate în perioada analizată.

Structural, scăderea generală a producției mondiale a fost cauzată de diminuarea cererii pentru automobile. Astfel, reducerile din Japonia și S.U.A. nu au putut fi compensate de creșterile înregistrate la producția de automobile în Piața comună (9,037 față de 8,696 mil.) sau pe ansamblul țărilor vest-europene (10,502 față de 10,056 mil. unități).

Exportul vest-german de autovehicule a atins, în 1982, 59 la sută din totalul producției (55,2 la sută în 1981), această țară depășind astfel Japonia care avea, în aceeași perioadă, 52 la sută din producție la export față de 54 la sută în 1981. Ca pondere, pe primul loc se situează totuși Suedia cu 65 la sută din producție în timp ce calculat în unități fizice locul I revine Japoniei cu 5,57 mil. vehicule exportate anul trecut.

Programe de dezvoltare

Zimbabwe: primul plan economic pe termen lung

ÎN CIUDA contextului dificil care a caracterizat anul trecut economia tînrului stat independent Zimbabwe, în luna decembrie 1982 autoritățile guvernamentale au dat publicității un program economic pînă în 1985, considerat de specialiști ca deosebit de ambițios prin obiectivele asumate. Apreciat de primul ministru Robert Mugabe ca „primul paș pe calea transformării socialiste”, planul urmărește — pe termen lung — „stabilirea și dezvoltarea unei societăți democratice, echitabilă și socialistă în contextul dinamic al unei economii aflate în curs de dezvoltare”. Principalele obiective economice și financiare ale planului au în vedere creșterea producției materiale (8,4 la sută pe an rata de creștere preconizată în industria prelucrătoare și transporturi); o creștere anuală cu 3 la sută a încadrării forței de muncă, ceea ce revine la creșterea a peste 36 mil noi locuri de muncă pe an; creșterea anuală cu 5 la sută a productivității muncii; ponderea exporturilor în produsul național brut urmează să ajungă la 26 la sută. Se prevede ca la sfîrșitul intervalului (1981-85) P.N.B. să ajungă la 10,223 mrd. dolari față de 5,335 mrd. dolari în 1981-82.

Pentru realizarea acestor obiective, economia țării trebuie să depășească o serie de dificultăți printre care în primul rînd rata inflației, care a ajuns la 16-17 la sută. Pe de altă parte, în 1982 au fost create 30 mii noi locuri de muncă, număr încă insuficient față de cererile situate la nivelul a 39 mii în aceeași perioadă.

În ce privește dezvoltarea industrială, se pune tot mai insistent accentul pe corelarea creșterii salariilor cu cea a productivității muncii. Investițiile vor fi realizate cu precădere în măsura în care vor contribui la implementarea de tehnologii noi, adecvate, în diversele sectoare ale producției industriale, de asemenea cu condiția ca ele să contribuie la valorificarea materiilor prime indigene, să permită creșterea exporturilor.

Printre obiectivele prioritare se înscriu industria minieră (cu proiecte privind extracția platină, nichelului, cromului, cărbunelui), industria prelucrătoare (refacerea și modernizarea masinilor și utilajelor, realizarea de obiective în industria construcțiilor de mașini, chimie, industria alimentară) și energetică (sporirea capacității minelor de cărbuni de la Wantike Colliery, realizarea a patru complexe hidroenergetice pe fluviul Zambezi și a unor noi termocentrale pe bază de cărbune).

Poporul român a acordat un sprijin multilateral poporului zimbabwe, expresia sentimentelor sale de prietenie constituind-o repetatele întîlniri la nivel înalt, înțelegerile convenite pe linia dezvoltării multilaterale a schimburilor economice și cooperării în producție, precum și a schimburilor în domeniul culturii, științei și educației.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 16-22 APRILIE 1983 a fost caracterizat prin evoluția contradictorie a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Publicarea cifrelor privind creșterea produsului național brut al S.U.A. în trim. I cu 3,1% — după o scădere cu 1,1% în trim. IV, alături de unele mari conversii de fonduri din valutele vest-europene continentale (mai ales marca vest-germană) în lire sterlină (beneficiară pentru moment a unor dobinzi mai ridicate), prin intermediul dolarului, au determinat întărirea cursului monedei americane față de majoritatea valurilor vest-europene, cu excepția lirei sterline și a yenului japonez (care au avut o evoluție contrară, cîștigînd, pe ansamblul perioadei în relația cu dolarul S.U.A.).

Francul elvețian a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolarul S.U.A., cotația sa de la închiderea din 22 aprilie de circa 2,8575 franci/1 dolar reprezentînd o scădere cu 0,7%, față de cursul de referință din 15 aprilie, de 2,9425 franci/1 dolar; ca factor principal de influență este menționat nivelul scăzut al dobinzilor la plasamentele în această valută.

Deficitul balanței de plăți italiene (date provizorii) pe luna martie a.c., de 1,368 miliarde lire (comparativ cu unul de 302 miliarde lire în luna februarie a.c.) a creat presiuni asupra lirei italiene, al cărui nivel de la sfîrșitul perioadei prezentate, de 1458 lire/1 dolar, era de asemenea cu aproape 0,7% sub cotația din 15 aprilie, de 1449 lire/1 dolar. Francul belgian și cel francez au evoluat pe o linie aproape permanent descendentă în acest interval, ambele valute fiind tranzacționate pe 22 aprilie cu 0,6% față de cotațiile de referință (48,77 și 48,49 franci belgieni/1 dolar și respectiv 7,3350 și 7,2975 franci francezi/1 dolar).

Marca vest-germană, deși pe ansamblul săptămînii a pierdut numai 0,3% în relația cu dolarul (2,4475

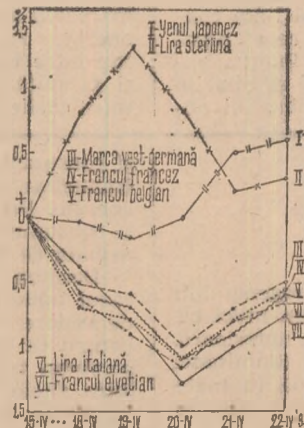
mărci/1 dolar, pe 22 aprilie comparativ cu 2,4350 mărci/1 dolar cursul din 15 aprilie), a fost supusă unor atacuri insistente „à la baisse” din partea operatorilor care și-au creat poziții excedentare înainte de ultima reșezare din cadrul sistemului valutar vest-european.

Yenul japonez, beneficiind de unele date economice favorabile (în special cele referitoare la situația favorabilă a balanței de plăți și la ritmul mai ridicat de relansare a activității economice, comparativ cu celelalte țări occidentale), era cotaț la închiderea din 22 aprilie la 236,23 yen/1 dolar, cu 0,6% peste cursul de referință de 237,75 yen/1 dolar.

Lira sterlină, care alături de dobinzile mai ridicate și de perspectiva menținerii actualelor prețuri la țări pentru o perioadă mai îndelungată, a beneficiat și de cea mai redusă creștere a prețurilor de consum din ultimii ani în luna martie a.c., astfel că la sfîrșitul perioadei se situa la 1,5475 dolari/1 liră, cu 0,3% peste cursul de referință, de 1,5425 dolari/1 liră.

Dobinzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni, au înregistrat, pe ansamblul săptămînii analizate, o creștere aproape generală, după cum urmează (se dau nivelele din 27 aprilie, comparativ cu cele din 15 aprilie): 9,4375 și 9,375% la eurodolar, 4,5625 și 4,1875% la eurofrancul elvețian și 10,3125 și 10,125% la euro lira sterlină, în timp ce euromarca vest-germană a marcat o ușoară scădere, la 5,1875%, de la 5,25%, respectiv.

Prețul metalului galben la Londra a fluctuat în jurul nivelului de 440 dolari/uncie, al doilea fixing din ziua de 22 aprilie de 437 dolari/uncie, de la Londra, fiind cu numai 0,50 dolar/uncie peste cel corespunzător din ziua de 15 aprilie 1983.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18-22 IV; bază: 15 IV 1983

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Consecințele sociale ale șomajului

ULTIMELE șase luni au înregistrat o recrudescență a șomajului în țările capitaliste, care a atins în majoritatea cazurilor nivele fără precedent în ultimele decenii; efectivul șomerilor a marcat cote de circa 11,5 milioane de persoane în S.U.A. și 2,5 milioane în R.F.G., de aproape 3,3 milioane în Anglia, aproape 2,2 milioane în Franța ș.a.m.d.

Alături de fenomenul general de pauperizare a unei părți crescînde din populația țărilor respective, extinderea șomajului are multiple consecințe sociale. Astfel, o anchetă efectuată în a doua jumătate a deceniului trecut în S.U.A. a condus la concluzia că sporirea cu 1% a ratei șomajului determină creșterea cu 4,3% a numărului pacienților de sex bărbătesc (+2,3% în cazul femeilor) internați pentru prima oară în spitalele de psihiatrie, cu 4,1% a numărului sinucigașilor, cu 5,7% a persoanelor ucise, cu 4% a numărului celor condamnați la închisoare și cu 1,9% (în următorii șase ani) a numărului persoanelor care decedea-

Previziuni și realități conjuncturale

PREVIZIUNILE conjuncturale din primii ani ai actualului deceniu s-au caracterizat, îndeosebi în cazul evoluției economiei țărilor capitaliste dezvoltate, printr-un caracter pregnant alea-

ză de pe urma maladiilor cardiace, a bolilor avînd la bază stressul sau consumul de alcool. Cu atît mai dificilă este situația sutelor de mii de șomeri care — după ce au epuizat perioada în care au drept la ajutorul de șomaj fără să poată găsi un nou loc de muncă — sînt nevoiți să apeleze la asistența publică.

U.R.S.S.: larga desfășurare a spiritului creator

ACTIVITATEA inventatorilor și inovatorilor cunoaște o amploare deosebită în Uniunea Sovietică, unde anual se înregistrează circa 90 de mii de invenții și sînt prezentate pînă la 5 milioane de proiecte de raționalizare. Eficiența acestei activități este demonstrată de realizarea, în cincinalul 1976—1980, a unui volum de economii de ordinul a 29 miliarde ruble; doar în cursul ultimului an menționat pe baza aplicării invențiilor și inovațiilor s-au economisit 6,8 miliarde ruble, cheltu-

ielile aferente însumînd doar 370 mil. ruble. Numai în domeniul raționalizării consumurilor de energie și materii prime, cele peste 20 milioane de propuneri făcute în decursul cincinalului au asigurat economisirea a 18,5 miliarde ruble.

O activitate complexă depune, în contextul menționat, Societatea unională a inovatorilor și raționalizatorilor, ea înglobînd practic toate aspectele progresului tehnic, de la marile invenții științifice și pînă la simple raționalizări, precum și implementarea tehnologiilor avansate în întreaga țară, inclusiv în vederea reducerii muncii manuale. O serie de programe se află deja în curs de aplicare, iar alte măsuri sînt în studiu, ele vizînd în ansamblu perfecționarea organizării științifice a muncii pentru a reduce, în cincinalul 1981—1985, cu 3,9 milioane numărul cererilor de mină de lucru.

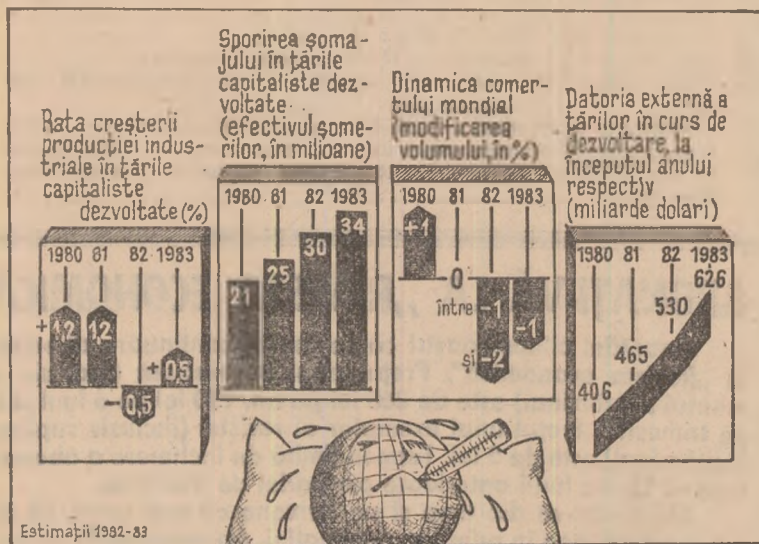
Secvențe economice belgiene

CU prilejul recente reasezări a parităților monedelor naționale ale țărilor membre ale Pieței comune vest-europene, atenția cercurilor financiare a fost atrasă de cazul Belgiei. După ce și-au devalorizat moneda cu 8,5% în februarie 1982, de această dată autoritățile de la Bruxelles au cerut și au obținut o reevaluare cu 1,5% a francului belgian.

După opinia majorității comentatorilor această acțiune reprezintă o primă reflectare a îmbunătățirii situației economiei belgiene, puternic afectată de criza economică mondială. Se apreciază că este vorba de efectul aplicării politicii de austeritate, inaugurată la începutul anului trecut. Ea a constat într-o serie de măsuri de blocare sau indexare a salariilor, de suprimare a unor alocații familiale și în alte acțiuni restrictive, în elaborarea unui program de economii bugetare de ordinul a 6 miliarde franci francezi — întregul complex de măsuri conducînd, conform evaluărilor, la o reducere a puterii de cumpărare a populației cu circa 3% în 1982 și cu încă 2,5% în acest an, în condițiile creșterii numărului șomerilor la aproape o jumătate de milion la sfîrșitul lunii ianuarie a.c.

Pe de altă parte însă, după cum relevă publicația *L'Usine Nouvelle*, în urma ridicării competitivității produselor belgiene pe piețele externe, exporturile au cunoscut o dinamică ascendentă în cursul anului trecut (în 1983 creșterea exporturilor este estimată la 4,5%), soldul negativ al balanței comerciale externe reducîndu-se progresiv de la un trimestru la altul. Totuși, nu sînt puțini analiștii occidentali care se întrebă dacă presiunea în jos exercitată asupra costurilor salariale și restricțiile bugetare vor constitui un impuls suficient pentru a asigura o redresare de durată a economiei belgiene.

le — previziunile elaborate anul trecut asupra evoluției a patru indicatori economici de bază, în 1982 și 1983. Dacă urmărim, de pildă, dinamica producției industriale, constatăm că — față de o scădere prognozată pentru anul trecut de 0,5% pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate — reducerea reală din 1982 (față de 1981) a fost de 10,8% în Canada, de 8,1% în S.U.A., de 2,2—2,8% în R. F. Germania, Italia și Japonia

Estimații 1982-83

Sursa: Development and Cooperation

toriu. Cu toată prudența crescîndă a prognozelor efectuate de diferite instituții de specialitate sau de analiști, evoluția ulterioară a economiei mondiale a demonstrat că — în cadrul lor — posibilitățile de redresare economică, de atenuare sau chiar anihilare a influenței factorilor negativi au fost mult mai frecvent supraevaluate, decît subestimate.

Un exemplu îl oferă datele din graficul alăturat, care redau — între alte-

etc., creșteri minore (cuprinse între 0,2% și 1,1%) înregistrîndu-se în Franța, Anglia și Japonia. Tot astfel, în domeniul comerțului exterior scăderea prognozată de 1—2% în 1982 (pe plan mondial) a fost depășită — cel puțin în cazul țărilor capitaliste dezvoltate (care dețin ponderea majoritară în cadrul schimburilor) — în sens negativ, înregistrîndu-se o reducere cu 5,1% a importurilor acestora și cu 6,1% a exporturilor.

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 29 aprilie 1983

— Elogiul muncii creatoare (Cristian Popescu)	1
— NICOLAE CEAUȘESCU — spirit revoluționar, novator în gândire și acțiune. O strategie dinamică la baza progresului economico-social al țării (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)	2
— Dezvoltarea puternică a tuturor județelor — temelia egalității în fapt a cetățenilor patriei (Gavril Horja)	4
ECONOMIE NAȚIONALĂ	
— Bunuri de consum de calitate, cu costuri reduse (Lina Ciobanu)	6
— Economia agroindustrială integrată și valorificarea complexă a resurselor ruralului (C. Secrieru, N. Davideanu)	8
— Un obiectiv prioritar — ridicarea calității produselor. O experiență valoroasă în sporirea performanțelor și reducerea costurilor	10
— Prognoza tehnologică — factor de creștere a competitivității produselor românești (Olga Mihăescu)	12
— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. AcCELERAREA vitezei de rotație a fondurilor (Cezar Basno, Valerian Vlădescu)	14
CONDUCERE • ORGANIZARE	
— Conducere și inițiativă (Pantelimon Găvănescu)	16
TEORII • IDEI	
— Contemporaneitatea gândirii economice marxiste (N. Dobrotă)	18
— Echitatea economică și cointeresarea materială (Mircea Boța)	20
— Sesiune științifică. Rolul partidului clasei muncitoare în viața social-politică a României. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — strălucită confirmare a teoriei științifice, revoluționare a clasei muncitoare	22
ECONOMIE MONDIALĂ	
— Procese și fenomene actuale din economia mondială (XVI) (dezbateri)	24
— Priorități și direcții în dezvoltarea economică. Colaborarea internațională — impulsivarea eforturilor de economisirea energiei (N. Popov)	26
— Implicațiile crizei economice asupra nivelului de trai în țările capitaliste dezvoltate (Nedelea-Chira Părăluță)	27
— Tendințe — conjuncturi	30
— Mondorama	31

IN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Consultații în sprijinul celor ce studiază învățămîntul politico-ideologic

IN THIS ISSUE

— Eulogium to the creative work (Cristian Popescu)	1
— NICOLAE CEAUȘESCU — revolutionary and innovating spirit in thought and action. A dynamic strategy to support the economic and social development (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)	2
— Powerful development of all districts of the country: the basis for the real equality of the citizens of the homeland (Gavril Horja)	4
— High quality consumption goods, on reduced costs (Lina Ciobanu)	6
— Technological prognosis — a growth factor of the Romanian goods competitiveness (Olga Mihăescu)	12
— Management and initiative (Pantelimon Găvănescu)	16
— The contemporaneity of the marxist economic thought (N. Dobrotă)	18
— Current processes and phenomena in the world economy (XVI) A debate	24
— The economic crisis and its impact on the standard of life in the capitalist developed countries (Nedelea-Chira Părăluță)	27

DANS LE NUMÉRO

— L'éloge du travail créateur (Cristian Popescu)	1
— NICOLAE CEAUȘESCU — esprit révolutionnaire, novateur dans la pensée et l'action. Une stratégie dynamique au service du progrès économique et social du pays (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)	2
— Le fort développement de tous les districts du pays — fondement de l'égalité de fait de tous les citoyens de la patrie (Gavril Horja)	4
— Biens de consommation de qualité, avec des coûts plus bas (Lina Ciobanu)	6
— La prognose technologique — facteur d'accroissement de la compétitivité des produits roumains (Olga Mihăescu)	12
— Direction et initiative (Pantelimon Găvănescu)	16
— Le caractère contemporain de la pensée économique marxiste (N. Dobrotă)	18
— Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale (XVI) (débat)	24
— Implications de la crise économique sur le niveau de vie dans les pays capitalistes développés (Nedelea-Chira Părăluță)	27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Хвала созидательному труду (Кристиан Попеску)	1
— НИКОЛАЕ ЧЕАУШЕСКУ — революционный, новаторский дух в мышлении и действии. Динамическая стратегия на службе экономико-социального развития (Думитру Циукур, Константин Попеску)	2
— Мощное развитие всех уездов страны — основа действительного равенства между гражданами родины (Гаврил Хоржа)	4
— Качественные потребительские товары, с пониженным уровнем себестоимости (Лина Чебану)	6
— Технологический прогноз — фактор роста конкурентоспособности румынских изделий (Олга Михэеску)	12
— Руководство и инициатива (Пантелимон Гэвэнеску)	16
— Современность марксистского экономического мышления (Н. Добротэ)	18
— Актуальные процессы и феномены в мировой экономике (XVI)	24
— Последствия экономического кризиса относительно жизненного уровня в развитых капиталистических странах (Неделя-Кира Парэлуца)	27

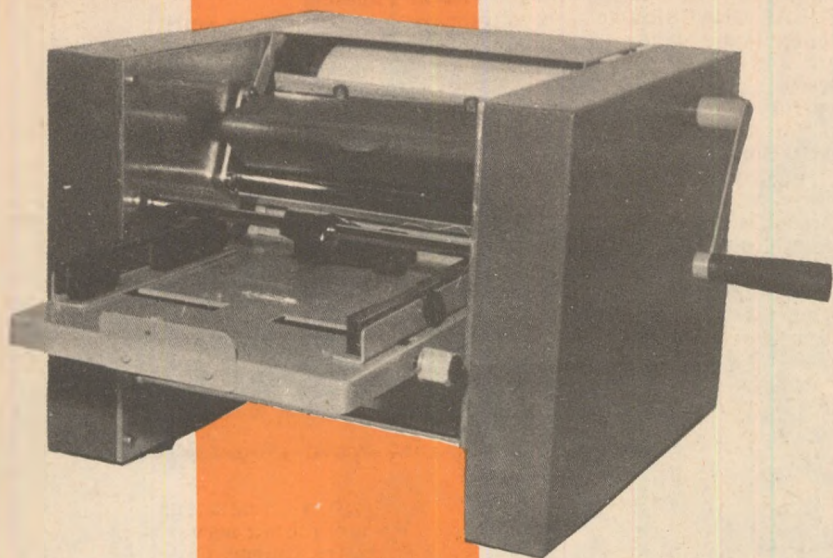
ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Ciitorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126. București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28-30 etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

M. E. I.
INSTITUTUL POLITEHNIC
„TRAIAN VUIA“ – TIMIȘOARA
Secția prototipuri și microproducție
Bd. Mihai Viteazul nr. 1

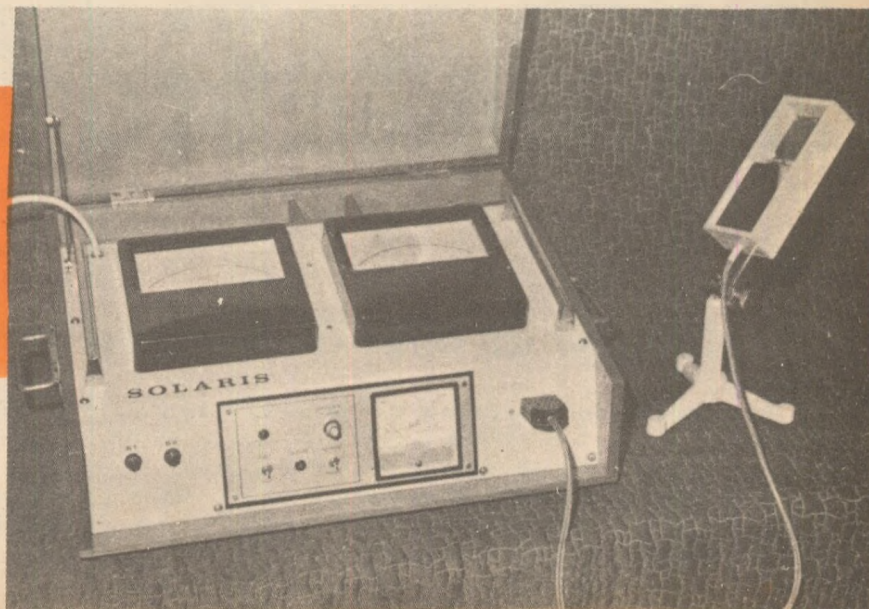
EXECUTĂ ȘI LIVREAZĂ, FĂRĂ REPARTIȚIE, PE BAZĂ DE COMENZI FERME, INSTITUȚILOR DE STAT ȘI COOPERATISTE :

1. Mașini de multiplicat cu alcool, acționate manual, care asigură copii fidele ale textelor dactilografiate, desenelor etc., într-un număr maxim de 100 exemplare de fiecare matriță. Preț informativ — 28 000 lei.

2. Solarimetre (holometre diferențiale) care permit măsurarea intensității radiației solare în domeniul $30-1\ 200\ \text{W/m}^2$, prevăzute cu transductoare de captare. Alimentarea se efectuează de la rețeaua de 220 V și 50 Hz. Prețul — 70 000 lei.

De asemenea, vă rugăm să consultați nomenclatorul produselor noastre. Vă punem la dispoziție o gamă largă de produse de serie mică și mijlocie, executate după proiecte proprii sau la cererea beneficiarului ca : transformator trifazat 7,5 kVA, preț — 30 075 lei ; suflantă de atelier, preț — 1 290 lei ; caracteriscop, preț — 13 850 lei ; generator de ultrasunete, preț — 52 100 lei ; mașină de șlefuit probe metalografice, preț — 9 933 lei ; voltmetre electronice pentru uz didactic, preț — 6 310 lei ; scaun ergonomic, preț — 1 500 lei și alte produse.

Informații suplimentare se pot obține la telefoanele : 17 416, 11 485, 17 574, 18 706, 17,173, 18 826 — interior 18.

O COLECȚIE DE NOUȚĂȚI VESTIMENTARE PENTRU PRIMĂVARA '83

Materiale ușoare, combinații noi de amestecuri de fibre naturale și sintetice, iată ultimele realizări ale industriei noastre. Rochii, fuste, bluze, salopete, veste, sarafane, pantaloni (inclusiv tip „bermude”), compleuri tip „safari”, șorturi, toate într-o mare varietate de modele și culori.

Inventivitatea creatorilor de modele pentru această primăvară se poate traduce... concret în următorul procent : 110% noutăți față de aceeași perioadă a anului trecut. Veridicitatea acestei afirmații poate fi verificată în magazinele de confecții ale comerțului de stat.